

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vakuutusyhtiölain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vakuutusyhtiölakia, työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia, vakuutuskassalakia, eläkesäätiölakia, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettua lakia, merimieseläkelakia ja maatalousyrittäjien eläkelakia. Muutokset perustuvat pääosin kirjanpitolaikiin esitettäviin muutoksiin.

Kirjanpitosäännösten osalta muutokset ovat pääosin sisällöltään teknisiä tarkistuksia, jotka johtuvat siitä, että kirjanpitolakia sovelletaan taustalakina vakuutustoimialan yrityksiin. Vakuutusyhtiölain, eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain viittaussystematiikkaa muutettaisiin siten, että sovellettavia kirjanpitolain säännösten kanssa samansisältöisiä säännöksiä ei enää kirjoitettaisi auki näihin lakeihin, vaan kirjanpitolain säännöksiä sovellettaisiin viittaamalla niihin. Vastaavasti meneteltäisiin osakeyhtiölain kanssa samansisältöisten säännösten soveltamisessa vakuutusyhtiöihin. Vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuva sääntely säilytettäisiin vakuutustoimialan yrityksiä ja eläkelaitoksia koskevissa yhteisöoikeudellisissa laeissa.

Jos vakuutustoimialan yritys soveltaisi taseen arvostusperiaatteena käypää arvoa, esityksen mukaan se arvostaisi rahoitusvälineet ja sijoituskiinteistöt samalla tavalla kuin muiden toimialojen yritykset. Kun kyse on käypien arvon ilmoittamisesta liitetiedoissa, vakuutustoimialan yritykset voisivat noudattaa helpotettuja menettelyjä, joista Finanssivalvonta antaisi tarvittavat tarkemmat määräykset ja ohjeet.

Eläkesäätiöiden ja vakuutuskassojen konsernisäännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi. Kirjanpitolain konsernisäännöksiä sovellettaisiin jatkossa myös vakuutuskassoihin ja eläkesäätiöihin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016. Kirjanpitosäännöksiä on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran vakuutusyrityksen kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 NYKYTILA.....	4
1.1 Lainsäädäntö.....	4
1.1.1 Kirjanpitosääntely.....	4
1.2 Nykytilan arviointi.....	4
1.2.1 Yleistä.....	4
1.2.2 Arvostusperiaatteet.....	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	8
2.1 Lainsäädännön rakenne.....	8
2.2 Käyvän arvon määrittäystä koskevat periaatteet.....	9
2.3 Toimintakertomuksessa annettavien tietojen ja tilinpäätöksen liitetietojen ilmoittaminen 11	
2.4 Konsernisäännösten tarkistaminen.....	12
2.5 Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön määritelmä ja soveltaminen.....	13
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	13
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	13
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	14
3.3 Muut vaikutukset.....	14
4 ASIAN VALMISTELU.....	14
4.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto.....	14
4.1.1 Kirjanpitosääntely.....	14
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	15
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	16
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	17
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	17
1.1 Vakuutusyhtiölaki.....	17
8 luku Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni.....	17
1.2 Laki työeläkevakuutusyhtiöistä.....	25
1.3 Merimieseläkelaki.....	26
1.4 Maatalousyrittäjän eläkelaki.....	27
1.5 Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä.....	28
1.6 Eläkesäätiölaki.....	29
1.7 Vakuutuskassalaki.....	34
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	35
3 VOIMAANTULO.....	36
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	36
4.1 Lakia alemman asteisten asetusten, määräysten ja poikkeuslupien antamista koskevat valtuudet.....	36
LAKIEHDOTUKSET.....	38
1. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta.....	38
2. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	42
3. Laki merimieseläkelain muuttamisesta.....	43
4. Laki maatalousyrittäjän eläkelain 126 ja 127 §:n muuttamisesta.....	44
5. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta.....	45
6. Laki eläkesäätiölain muuttamisesta.....	46

HE 98/2015 vp

7. Laki vakuutuskassalain muuttamisesta	49
RINNAKKAISTEKSTIT	52
LIITE	52
1. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta.....	52
2. Laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	64
3. Laki merimieseläkelain muuttamisesta.....	66
4. Laki maatalousyrittäjän eläkelain 126 ja 127 §:n muuttamisesta.....	69
5. Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta	72
6. Laki eläkesäätiölain muuttamisesta.....	76
7. Laki vakuutuskassalain muuttamisesta	83

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö

1.1.1 Kirjanpitosääntely

Kirjanpitolakia (1336/1997), jäljempänä myös KPL, sovelletaan Suomessa yleislakina vakuutustoimialan yrityksiin. Kirjanpitolakia täydentäviä säännöksiä on vakuutusyhtiölaissa (521/2008), työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997), vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987), vakuutuskassalaissa (1164/1992), eläkesäätiölaissa (1774/1995), ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995), merimieseläkeläissa (1290/2006) ja maatalousyrittäjien eläkeläissa (1280/2006). Nämä lait sisältävät myös säännöksiä siitä, miten kirjanpitolain säännöksiä on sovellettava vakuutustoimialan yrityksiin ja mitä kirjanpitolain säännöksiä ei sovelleta vakuutustoiminnan erityisluonteeseen johdosta.

Vakuutusyritysten kirjanpitoa, tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevia perussäännöksiä on kirjanpitolain lisäksi vakuutusyhtiölain 8 luvussa. Muissa edellä mainituissa laeissa lähinnä tarkennetaan miten vakuutusyhtiölain ja kirjanpitolain säännöksiä sovelletaan muihin vakuutusyrityksiin ja eläkelaitoksiin. Vakuutuskassojen ja eläkesäätiöiden osalta kirjanpitolakia sovelletaan yleislakina, mutta vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat säännökset on sijoitettu näitä vakuutusyhteisöjä koskeviin lakeihin. Näihin yhteisöihin ei sovelleta vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä.

Vastaava sääntelyrakenne koskee myös alemmanasteista sääntelyä, eli lähinnä kirjanpitoasetuksen (1339/1997) soveltamista vakuutustoimialan yrityksiin ja muihin yhteisöihin. Lain soveltamista tarkentavat ja sitä täydentävät säännökset annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksilla. Nämä asetukset ovat sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutusyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä (614/2008), sosiaali- ja terveysministeriön asetus rahoitusvälineiden sijoituskiinteistöjen ja biologisten hyödykkeiden merkitsemisestä vakuutusyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen (615/2008), sosiaali- ja terveysministeriön asetus merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä (6/2007), sosiaali- ja terveysministeriön asetus vakuutuskassan ja eläkesäätiön tilinpäätöksestä (1336/2002) ja sosiaali- ja terveysministeriön asetus rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen, biologisten hyödykkeiden ja eräiden muiden sijoitusten merkitsemisestä vakuutuskassan ja eläkesäätiön tilinpäätökseen (1327/2004).

Vakuutusyritysten tilinpäätössääntely perustuu vakuutusyritysten tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä annettuun Euroopan neuvoston ja parlamentin direktiiviin 91/674/ETY (*jäljempänä vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivi*) sekä tietyn tyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta annettuun direktiiviin 2013/34/EU (*jäljempänä tilinpäätösdirektiivi*).

1.2 Nykytilan arviointi

1.2.1 Yleistä

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin sekä yleisten tilinpäätösdirektiivien, neljäs neuvoston direktiivi yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä 78/660/ETY ja seitsemäs

HE 98/2015 vp

neuvoston direktiivi konsolidoiduista tilinpäätöksistä 83/349/ETY, säännökset pantiin täytäntöön Suomessa vuonna 1994 Suomen liittyessä Euroopan talousalueeseen. Tämän jälkeen säännöksiin on tehty lähinnä teknisluonteisia kirjanpitolain aiemmista muutoksista johtuvia muutoksia ja lisäyksiä.

Suurten yhtiöiden ja listayhtiöiden osalta kansainvälinen kehitys on, että tilinpäätösraportointi perustuu yhä enenevässä määrin IFRS -standardien soveltamiseen. Listayhtiöt ovat jo nykyisin velvollisia laatimaan konsernitalinpäätöksensä EU:ssa hyväksytyjä IFRS -standardeja noudattaen.

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuussäntely perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviin vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta 2009/138/EY (Solvenssi II). Direktiiviä täydentävät suoraan sovellettavat komission delegoidun asetuksen säännökset sekä sääntely- ja täytäntöönpanostandardit. Vakuutusyhtiöiden solvenssi II direktiivin arvostussäännökset perustuvat varojen ja muiden kuin vakuutusteknisten velkojen arvostuksen osalta lähtökohtaisesti IFRS -standardeihin. Poikkeuksellisissa tapauksissa komission asetuksella voidaan säätää poikkeuksia standardien soveltamisesta, silloin kuin standardien arvostusperiaatteet eivät vastaa markkinaehtoista arvostamista.

Solvenssi II -direktiivin nojalla 10 päivänä lokakuuta 2014 annettun vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta annettun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/138/EY täydentämisestä (Solvenssi II) annettussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2015/35 on tunnistettu tietyt helpotukset IFRS -standardien soveltamisen suhteen.

Pienten ja keskisuurten yritysten tilinpäätösraportointi perustuu edelleen EU:n tilinpäätösdirektiiveihin, joskaan kokoon liittyviä helpotuksia ei sovelleta vakuutusyrityksiin.

Nykyinen vakuutusyhtiölain 8 luvun rakenne on ongelmallinen sen johdosta, että kirjanpitolain säännökset on osin kirjoitettu auki. Osin taas kirjanpitolain säännöksiä sovelletaan viittaamalla niihin vakuutusyhtiölaissa. Vastaavasti on menetelty osakeyhtiölain 8 luvun säännösten osalta. Kun kirjanpitolakia ja osakeyhtiölakia täydennetään tai muutetaan, vakuutusyhtiölain 8 lukua on periaatteessa aina myös muutettava tätä vastaavasti. Kyse on yleensä samojen säännösten kirjoittamisesta vakuutusyhtiölakiin ja uusien säännösten poissulkemisesta kyseessä olevista osakeyhtiölaista tai kirjanpitolaista. Kun kirjanpitolain säännöksiä sovelletaan viittaamalla niihin, kyse on myös viittausten tarkistamisesta. Vakuutusyhtiölain 8 luvun systematiikka ei siten ole johdonmukaista, kun kyse on kirjanpitolain ja osin osakeyhtiölain soveltamisesta. Jos sama direktiivisäännös pannaan täytäntöön eri tavalla vakuutusyhtiölaissa ja kirjanpitolaissa syntyy tulkinnallinen ongelma, joka pahimmillaan voi johtaa perusteettomaan, eri kirjanpitovelvollisten erilaiseen kohteluun.

Vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä on tarpeen tarkistaa ehdotettujen kirjanpitolain muutosten johdosta. Voimassa olevassa vakuutusyhtiölaissa kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat säännökset on osin kirjoitettu auki, osin viitataan kirjanpitolakiin. Viittaustekniset tarkistukset ovat tarpeen sen selventämiseksi, miten muutettuja kirjanpitolain säännöksiä sovelletaan vakuutusyhtiöihin. Vakuutusyhtiölakia vastaava sääntelytekniikka on käytetty myös vakuutus-kassalaissa ja eläkesäätiölaissa.

1.2.2 Arvostusperiaatteet

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivissä on olemassa kaksi vaihtoehtoista arvostamistapaa, hankintamenoperiaate ja käypä arvo. Tilinpäätösdirektiivien täytäntöönpanovaiheessa (HE

330/1994 vp) näistä kahdesta vaihtoehdosta valittiin sijoitusten arvostusvaihtoehdosta hankintamenoperiaate. Vakuutustoimialan yrityksille säilytettiin kuitenkin kansallisesti tunnistettu mahdollisuus tehdä sijoitusomaisuudeksi katsottavaan hyödykkeeseen tai arvopaperiin hankinnanvarainen tuloutettu arvonkorotus, jolla sijoituksen arvoa korotettiin kirjanpidossa korkeintaan sijoituksen käypään arvoon. Tällainen realisoimaton arvostuserä merkitään sijoitusomaisuuserän osalta tuloslaskelmaan tuotoksi. Luonteeltaan tuloutettu arvonkorotus on tuloksenjärjestelyerä, eikä se tiukasti tulkittuna ole vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivissä tunnistettu vaihtoehto. Tuloutettu arvonkorotus sallitaan Suomessa vain vakuutustoimialan yrityksille. Lienee kuitenkin tulkittavissa, että vaihtoehto on EU:n yhteisöoikeuden kannalta hyväksyttävissä, koska komissio ei ole aloittanut rikkomusmenettelyä Suomea vastaan.

Kun sijoitukset arvostetaan tilinpäätöksessä hankintamenuon, sijoitusten käyvät arvot on esitettävä tilinpäätöksen liitetietoina. Täytäntöönpanovaiheessa käypää arvoa koskevat, vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviin perustuvat arvostussäännökset, sisällytettiin sosiaali- ja terveysministeriön määräys- ja ohjekokoelmaan ja vastaavat säännökset sisältyvät nykyisin Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin.

Vuonna 2001 vanhaa tilinpäätösdirektiiviä (78/660/ETY) yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä täydennettiin säännöksillä, joilla rahoitusvälineet voidaan arvostaa käypään arvoon (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/65/EY, annettu 27 päivänä syyskuuta 2001, direktiivien 78/660/ETY, 83/349/ETY ja 86/635/ETY muuttamisesta tietynlaisten yhtiöiden sekä pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksien ja konsolidoitujen tilinpäätöksien laadinnassa noudatettavien arvostussääntöjen osalta). Myöhemmin vuonna 2003, vanhaa tilinpäätösdirektiiviä muutettiin uudelleen siten, että myös sijoituskiinteistöt ja biologiset hyödykkeet voitiin arvostaa käypään arvoon (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/51/EY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2003, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden, pankkien ja muiden rahoituslaitosten sekä vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annettujen direktiivien 78/660/ETY, 83/349/ETY, 86/635/ETY ja 91/674/ETY muuttamisesta). Viimeksi mainitulla direktiivillä muutettiin myös vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviä siten, että molempien muutospäätöksien säännökset tulivat koskemaan myös vakuutusyrityksiä. Sääntelytila muuttui vakuutusyritysten osalta siten, että jäsenvaltioiden oli vähintään sallittava, että rahoitusvälineet arvostetaan käypään arvoon konsernitilinpäätöksessä. Nämä muutokset olivat viittausteknisiä lisäyksiä vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviin, eikä käyvän arvon arvostamista koskevia silloin voimassa olevia säännöksiä muutettu. Muutospäätöksien tarkoituksena oli tehdä sellaiset muutokset tilinpäätösdirektiiveihin, joiden nojalla muilla yrityksillä oli käytössään vastaavat säännökset kuin yrityksillä, jotka laativat tilinpäätöksensä tai konsernitilinpäätöksensä Euroopan unionissa hyväksytyjen IFRS -standardien mukaisesti. Nämä kaikkia toimialoja koskevat käypää arvoa koskevat säännökset pantiin täytäntöön Suomessa vuonna 2004, samalla kun muutoinakin pantiin täytäntöön säännökset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (1606/2002) kansainvälisten IFRS -tilinpäätösstandardien soveltamisesta ei estettä - ei pakkoa -periaatteen mukaisesti. Muista toimialoista poikkeavasti, vakuutustoimialan yrityksille ei sallittu kyseisten standardien soveltamista erillistilinpäätösten laadinnassa.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin ja tilinpäätösdirektiivin mukaisten säännösten mukaan johdettujen käypien arvojen tulisi, muutospäätöksien 2003/51/EY neuvostokäsittelyssä käydyn periaatekeskustelun perusteella, olla samansuuruisia. Tarkoitus ei ollut määrittellä erilaisia toimialakohtaisia käypiä arvoja. Myöhemmät tilinpäätösdirektiivin säännökset ilmaisevat asiayhteydet hieman eri tavalla kuin vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivissä. Vakuutusyritysten osalta, jäsenvaltioilla on siten käytettävissään useita vaihtoehtoisia, tilinpäätösdirektiiveihin perustuvia, toisiaan täydentäviä, tapoja säätää käyvän arvon määrittämisestä. Lisäyksillä haluttiin nimenomaisesti mahdollistaa se, että vakuutustoimialan yritysten osalta, käytettä-

vissä olisi samat arvostusmenettelyt kuin muilla toimialoilla toimivilla yrityksillä. Tämän lisäksi jäsenvaltiot voivat sallia tai vaatia kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamista listaamattomien yritysten tilinpäätöksissä tai konsernitilinpäätöksissä.

Yleiset vanhan tilinpäätösdirektiivin 42 a—42 f artikloihin perustuvat käypää arvoa koskevat säännökset pantiin täytäntöön sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen ja biologisten hyödykkeiden merkitsemisestä vakuutusyrityksen tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen. Säännösten sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön on jäsenvaltioiden harkinnassa. Vaikutusanalyysiä ei direktiivin täytäntöönpanovaiheessa tehty, vaan lähtökohta oli antaa vastaavat mahdollisuudet vakuutustoimialan yrityksille kuin muilla toimialoilla toimiville yrityksille. Asetusta ei käytännössä ole sovellettu ja asetuksen soveltuvuutta työeläkevakuutustoimintaan on myöhemmin erikseen arvioitu sosiaali- ja terveystieteiden työryhmässä.

Vakuutustoimialan yritykset eivät ole hyödyntäneet mahdollisuutta arvostaa rahoitusvälineitä, sijoituskiinteistöjä tai biologisia hyödykkeitä taseessaan käypään arvoon, eivätkä ole vapaaehtoisuuden pohjalta soveltaneet kansainvälisiä IFRS -standardeja laatiessaan konsernitilinpäätöksiään.

Uuteen tilinpäätösdirektiiviin 2013/34/EU, lisättiin 8 artiklan 6 kohtaan säännös, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat sallia tai vaatia, että rahoitusinstrumentit kirjataan ja arvostetaan ja niitä koskevat tiedot esitetään tilinpäätöksessä asetuksella (EY) 1606/2002 hyväksytyjen kansainvälisten IFRS -standardien mukaisesti. Kun uusi tilinpäätösdirektiivi annettiin, vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviä ei muutettu. Osin tulkinnanvaraiseksi on jäänyt, koskeeko kyseinen 8 artiklan 6 kohta myös vakuutusyrityksiä. Kun aiemmat käyvän arvon arvostusta koskevat lisäykset ovat olleet vakuutusyritysten tilinpäätösäntöjä täydentäviä, on tässä esityksessä tulkittu, että myös kyseinen lisäys olisi, ilman nimenomaista vakuutusyrityksen tilinpäätösdirektiivin muuttamista, sovellettavissa myös vakuutusyrityksen tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimisessa. Tilinpäätösdirektiivin liitteenä olevan vastaavuustaulukon mukaan viittauksia 8 artiklan 6 kohtaan on pidettävä viittauksina vanhan tilinpäätösdirektiivin 42 a artiklan 5 a kohtaan. Säännös sisältyy siten sellaiseen asiakokonaisuuteen, jota sovelletaan vakuutusyrityksiin, kun tavoitteena on minimoida eri toimialojen erot rahoitusvälineitä koskevien arvostussääntöjen soveltamisessa. Näin tulkittuna, kirjanpitolaisten käypää arvoa koskevia säännöksiä olisi mahdollista soveltaa myös vakuutusyritysten tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten laadinnassa.

Ruotsissa edellä mainitut vuoden 2001 ja 2003 muutosdirektiivit pantiin täytäntöön Ruotsin kirjanpitolaisten, Årsredovisningslagen (1995:1554) 4 luvun 14 a—14 g §:llä. Sijoituskiinteistöjä koskevat, artikloja 14 f ja 14 g vastaavat §:t kumottiin 2011 ennen kuin niitä voitiin soveltaa, mikä johtui kyseisten pykäliden yhteensopimattomuudesta Ruotsissa voimassa oleviin verosäännöksiin. Kyseisiä Ruotsin kirjanpitolaisten säännöksiä sovelletaan myös Ruotsin vakuutusyrityksiä koskevaan tilinpäätöslain (Lag om årsredovisning i försäkringsföretag 1995:1560) 4 luvun 1 §:n nojalla. Merkille pantavaa on, että Ruotsin kirjanpitolaisten 4 luvun 14 b §:n 2 momentissa viitataan suoraan asetuksen 1606/2002 nojalla hyväksytyihin kansainvälisiin IFRS -standardeihin. Ruotsissa lainsäätäjät ovat tehneet saman tulkinnan IFRS -standardien rajoitetusta soveltamisesta, kuin mistä on kyse tilinpäätösdirektiivin 8 artiklan 6 kohdassa, niiltä osin kuin kyse on rahoitusvälineiden arvostamisesta ja niistä annettavista liitetiedoista tilinpäätöksessä.

Vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin täytäntöönpanon jälkeen monet säännökset, muun muassa käypää arvoa koskevat määrittämissäännöt, ovat tarkentuneet. IFRS -standardeista haetaan usein johdantoa tilinpäätösdirektiivien säännösten tulkittamiselle. Kansainvälisten ti-

tilinpäätösstandardien lähtökohta on, että kirjanpitosäännökset ovat samoja toimialasta riippumatta. Esimerkiksi rahoitusvälineiden arvostus ja käsittely kirjanpidossa eivät ole riippuvaisia siitä kuka rahoitusvälineen sattuu omistamaan, vaan mahdolliset erot saattavat johtua siitä, mihin tarkoitukseen, kuten suojaustarkoitukseen, rahoitusvälineitä käytetään.

Suomessa vakuutustoimialan säännöksiä arvonkorotuksista ei ole tarkistettu kirjanpitolain muutosten yhteydessä ja vakuutustoimialalla voidaan edelleen tehdä tuloutettuja arvonkorotuksia sijoitusomaisuuteen luettaviin omaisuuseriin. Arvonkorotuksia voidaan vakuutustoimialalla tehdä kirjanpitolaista poikkeavasti myös muuhun kuin kulumattomaan omaisuuteen. Myös muilta osin vakuutusyritysten sijoituksia koskevat säännökset, jotka perustuvat hankintamenoperiaatteeseen, ovat säilyneet lähes muuttumattomina kuluneiden 20 vuoden aikana tilinpäätösdirektiivien täytäntöönpanosta. Vakuutusyhtiölain kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevissa säännöksissä, esimerkiksi eräpäivään pidettävien sijoitusten arvonalentumista koskevassa sääntelyssä, on tiettyjä toimialakohtaisia eroja muiden toimialojen yritysten vastaaviin säännöksiin.

Vakuutustoimialalla toimivat yritykset ja eläkelaitokset noudattavat kirjanpidossaan hankintamenoperiaatetta. Niiden vakavaraisuussäntely sen sijaan perustuu lähtökohtaisesti sijoitusten arvostamiseen käypään arvoon. Mikäli käypää arvoa voitaisiin soveltaa myös kirjanpidossa siten että taseessa sijoitukset arvostettaisiin käypään arvoon, tämä vähentäisi hallinnollista taakkaa ja selkeyttäisi vakuutustoimialan yritysten ulkoista raportointia. Toistaiseksi verosäännösten on katsottu olevan esteenä siirtymiseksi käyvän arvon kirjanpitoratkaisuihin. Vakuutustoimialan yrityksiä ei tulisi jättää ulos mahdollisista verolainsäädännön muutoksista, minkä johdosta vakuutustoimialan yrityksille on mahdollistettava samojen kirjanpidollisten ratkaisujen soveltaminen kuin muilla toimialoilla toimiville yrityksille.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Lainsäädännön rakenne

Esityksen tavoitteena on eri laeissa olevan sääntelyn päällekkäisyyden vähentäminen.

Kirjanpitolain muutosten johdosta tehtävien tarkistuksen yhteydessä muutettaisiin vakuutusyhtiölain 8 luvun systematiikkaa siten, että kun kyse on kirjanpitolain säännöksestä, sovellettaisiin kyseistä säännöstä sen sijaan, että säännös kirjoitettaisiin auki vakuutusyhtiölain 8 lukuun. Tavoitteena on saman systematiikan käyttäminen kuin mistä on kysymys vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin 91/674/ETY ja tilinpäätösdirektiivin 2013/34/EU keskinäisestä vuorovaikutuksesta.

Myös vakuutuskassoja ja eläkesäätiöitä koskevia säännöksiä ehdotetaan mukautettavaksi vastaavasti, kun kyse ei ole selkeästi eläkesäätiön toiminnan erityisluonteesta johtuvasta sääntelytarpeesta. Tämä tarkoittaisi, että kirjanpitolain säännökset olisivat periaatteessa laajasti sovellettavissa, vaikka useat voimassa olevassa laissa poissuljetut säännökset, jotka otettaisiin sovellettavien säännösten joukkoon, eivät käytännössä tulisi sovellettaviksi eläkesäätiön tilinpäätöksen laatimisessa.

Myös osakeyhtiölain (624/2006) soveltamista muutettaisiin vastaavalla tavalla kuin edellä on kuvattu kirjanpitolain ja vakuutusyhtiölain keskinäisestä soveltamisesta. Kun osakeyhtiölain säännös on sovellettavissa, siihen viitattaisiin vakuutusyhtiölain 8 luvussa. Sääntelysisältöä ei ole tarkoitus muuttaa, muutoin kuin mitä seuraa yleisistä säännösten tarkistuksista, joita on tarpeen soveltaa myös vakuutusyrityksiin.

Kirjanpitolain 3 luvun 2 §:ää esitetään täydennettäväksi säännöksillä, jotka huomioivat muilla toimialoilla olevat mahdolliset erityispiirteet. Pykälän 3 momentin mukaan sellaista kirjanpitolain säännöstä, joka vaarantaisi merkittävällä tavalla oikean ja riittävän kuvan antamisen, ei tulisi soveltaa. Asianomainen säännös olisi yksilöitävä liitetiedoissa sekä annettava selvitys soveltamatta jättämisen perusteista ja vaikutuksista toiminnan tulokseen ja taloudelliseen asemaan. Kirjanpitolain joustavat säännökset mahdollistavat siten toimialakohtaisten erityispiirteiden huomioon ottamisen.

Se, että viittaussystematiikan muuttaminen mahdollisesti vaikuttaisi säännösten selkeyteen, voidaan kompensoida Finanssivalvonnan ohjeilla sovellettavista laeista, sen sijaan, että kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säännökset kirjoitetaan uudelleen auki vakuutusyhtiölain 8 lukuun kuten nykyisin.

2.2 Käyvän arvon määrittäystä koskevat periaatteet

Esityksen tavoitteena on, että käyvän arvon soveltamista koskevia säännöksiä tarkistettaisiin, ottaen huomioon sääntely, jota ehdotetaan kirjanpitolakiin.

Käyvän arvon määrittämisen pääperiaatteet ovat peruslähtökohdiltaan yhtenäiset tilinpäätösdirektiivissä (8 artikla), vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivissä (artiklat 48 ja 49) ja Solvenssi II direktiivissä (artikla 75). Tilinpäätöksessä sijoitusten käyvän arvon arvostamisen lähtökohta on käyttää säänneltyjen markkinapaikkojen julkisia hintanoteerauksia, jossa hinnat kuvastavat kauppoja asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden ja toisistaan riippumattomien osapuolten välillä. Silloin kuin tällaisia hintanoteerauksia ei ole saatavilla, tai markkinaolosuhteet ovat siinä määrin poikkeuksellisia, että näitä noteerattuja hintoja ei perustellusta syystä voida pitää luotettavina, voidaan käyttää arvostusmalleja tai muita menetelmiä. Arvostusmallien ja menetelmien käyttöön liittyy aina epävarmuutta, joka voi esimerkiksi liittyä mallin muuttujien valintaan, mallin kalibrointiin tai siihen aineistoon, jonka perusteella arvio tehdään. Käytännössä sijoitusten käyvissä arvoissa ei tulisi olla olennaisia eroja kun kyse on tilinpäätöksen liitetiedoista tai vakavaraisuusraportoinnista. Kun kyse on markkinaehtoisesta arvostamisesta, Solvenssi II asetuksen 16 artiklassa suljetaan pois rahoitusvarojen tai rahoitusvelkojen arvostaminen hankintamenoon tai jaksotettuun hankintamenoon.

Kun lähtökohta on, että sijoitusten käyvät arvot määräytyvät markkinatilanteen mukaan, ei ministeriön asetuksella voida määrittellä yksittäisten sijoitusten käypiä arvoja. Ministeriön asetuksella, ei myöskään ole mahdollista säätää sellaisista malleista ja menetelmistä, jotka aina antaisivat oikeimman kuvan sijoitusten käyvästä arvosta, vaan mallien ja menetelmien käyttöön liittyy aina tapauskohtaista harkintaa.

Kansalliset vakuutustoimialan käyvän arvon arvonnääritysperiaatteet sisältyvät Finanssivalvonnan ohjeisiin ja määräyksiin ja ne perustuvat pääosin vuoden 1991 vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin säännöksiin. Kansainvälisten IFRS -tilinpäätösstandardien säännökset käyvän arvon määrittämisestä ovat yksityiskohtaisempia kuin tilinpäätösdirektiiviin perustuvat kansalliset säännökset. Standardien soveltaminen voi lisätä hallinnollista taakkaa suhteessa nykytilaan.

Valmistelun aikana on ilmennyt, että vakuutustoimialan yrityksillä ei tällä hetkellä ole valmiuksia eikä kaikilta osin edellytyksiä siirtyä soveltamaan rahoitusvälineitä tai sijoituskiinteistöjä koskevia kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja, minkä vuoksi tilinpäätösdirektiiveihin perustuvia Finanssivalvonnan määräyksiä käyvän arvon määrittämisestä tarvitaan edelleen, kun kyse on tilinpäätöksen liitetietojen ilmoittamisesta.

Vakuutusyrityksille on edelleen, tarpeen sallia mahdollisuus arvostaa myös muita kuin sijoitussidonnaisten vakuutuksen katteena olevia sijoituksiaan taseessa käypään arvoon vallitsevan ei estettä - ei pakkoa -periaatteen mukaisesti. Mikäli vakuutusyritys siirtyy noudattamaan käyvän arvon arvostusta tilinpäätöksen taseessa, se olisi velvollinen noudattamaan samoja kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:n yleisperiaatteita siten kuin muutkin kirjanpitovelvolliset. Kun sijoituksia arvostetaan käypään arvoon taseessa, ei Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita käyvän arvon ilmoittamisesta liitetiedoissa ole tarpeen soveltaa. Kun vakuutusyritysten hallinto- ja ohjausjärjestelmät ajan myötä kehittyvät, erilliset Finanssivalvonnan helpotetut käyvän arvon määrittämisperiaatteet eivät enää välttämättä ole tarpeen, vaan vakuutustoimialakohtaisista erillissäännöksistä voidaan ainakin pääosin luopua. Finanssivalvonta voi mukauttaa määräyksiään ja ohjeitaan huomioon ottaen vakuutustoimialan yritysten talousraportoinnin edistymisen kohti kansainvälistä IFRS -käytäntöä ja muiden sen valvottavien talousraportointikäytäntöjä.

Kirjanpidon tase- ja tuloslaskelmakäsittelyä koskevien käyvän arvon säännösten yhdenmukaistaminen antaa nykyistä paremmat edellytykset verosäännösten tarkistamiselle siten, että verosäännökset kohtelevat eri toimialoilla toimivia yrityksiä tasapuolisesti. Verotuksen ja kirjanpidon kytkentä, edellyttää lähtökohtaisesti sitä, että sovellettavat kirjanpitosäännökset ovat tiedossa ennen verosäännösten tarkistamista. Jos henki- ja vahinkovakuutusyritykset jätettäisiin ulos yleisestä käyvän arvon ratkaisusta, tämä lykkäisi myös verosäännösten tarkistamista vakuutusyritysten käyvän arvon ratkaisun osalta ainakin 2020 -luvulle. Siirtymisessä käypään arvoon, kyse ei voi olla toimialan yhteisestä ratkaisusta vaan, jokaisen henki- ja vahinkovakuutusyhtiön on voitava päättää itsenäisesti edut ja haitat siirtymisestä käyvän arvon arvostukseen, kulloinkin vallitsevan sääntelytilan mukaisesti. Kirjanpitolain sääntelyratkaisu mahdollistaa aina viimeisimmän EU:ssa hyväksytyyn standardin soveltamisen. On mahdollista että vakuutustoimialalla on yrityksiä, jotka katsovat, esimerkiksi sidosryhmille toimitettavien raporttien kannalta, tarkoituksenmukaiseksi siirtyä noudattamaan yleisiä kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:n mukaisia käypää arvoa koskevia kirjanpitoperiaatteita tätä aikaisemmin.

Rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen arvostamisessa ei valmistelun aikana ole tunnistettu työeläkevakuutustoimintaan liittyvää erityistä sääntelytarvetta, siten että työeläkelaitosten osalta käypä arvo tarkoittaisi jotain muuta arvoa kuin mitä yleisesti käsitetään käyvällä arvolla. Siten Finanssivalvonta voi tarpeellisilta osin määräyksillään ja ohjeillaan huolehtia hyvän markkinakäytännön jatkumisesta myös näiden valvottaviensa osalta.

Työeläkevakuutusyhtiöt ovat arvioineet, että edellä kohdassa 1.1.1 mainittu kumottava käypää arvoa koskeva ministeriön asetus (615/2008) ei sovellu heidän toimintaansa. Sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä päätyi samaan johtopäätökseen 7.5.2012 antamassa loppuraportissa. Valtiovarainministeriö on ilmoittanut, että se näkee ongelmallisena sen, että työeläkevakuutusyhtiöt siirtyisivät arvostamaan sijoitusomaisuuttaan käypään arvoon, ennen kuin vaikutukset niiden verotukseen on voitu selvittää.

Kun nykyiset ministeriön asetuksen säännökset eivät sovellu työeläkevakuutusyhtiöiden noudatettaviksi, eivätkä työeläkevakuutusyhtiöt ja Merimieseläkekassa näe tarkoituksenmukaiseksi, eivätkä tällä hetkellä mahdolliseksi, siirtyä noudattamaan suoraan muita kirjanpitovelvollisia koskevia käyvän arvon säännöksiä, työeläkevakuutustoimintaan soveltuvat käypää arvoa koskevat ratkaisut arvioitaisiin tarvittaessa myöhemmin erikseen. Käypien arvojen ilmoittaminen tilinpäätöksen liitetiedossa tapahtuisi kuten nykyisin Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeiden mukaisesti. Koska tilinpäätösdirektiivin 8 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on sallittava rahoitusvälineiden arvostaminen käypään arvoon konsernitilinpäätöksissä, työeläkevakuutusyhtiöille on tarpeen sallia tämä vaihtoehto kunnes työeläkevakuutustoiminnan erityisluonteen huomioon ottavasta ja Euroopan yhteisöjen

tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettujen säännösten mukaisesta ratkaisusta on päästy yhteisymmärrykseen.

Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osalta mahdollisuus arvostaa rahoitusvälineet ja sijoituskiinteistöt taseessa käypään arvoon kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:n mukaisesti otettaisiin maatalousyrittäjien eläkelakiin. Koska valtio maksaa osan kyseisen laitoksen eläkemenosta, ja laitos harjoittaa myös muuta vakuutustoimintaa kuin lakisääteistä työeläkevakuutusta, laitoksen toimintaa ei täysin voi rinnastaa työeläkevakuutusyhtiön toimintaan. Laitosta koskevaa sääntelyä on siksi tarkasteltava osaksi muista työeläkevakuutuslaitoksista erillisenä kysymyksenä. Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle käyvän arvon soveltaminen taseessa, ei voimassa olevat laskuperusteet huomioon ottaen, ole tarkoituksenmukaista. Jos sijoitukset arvostettaisiin Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen tilinpäätöksessä käypään arvoon, tällä olisi lyhyellä aikavälillä vaikutus valtion osuuteen. Viittaus kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:ään toimisi lähinnä viitteenä käyvän arvon arvostuksen pääperiaatteiksi, vaikka käyvän arvon ilmoittaminen liitetiedoissa tapahtuisi Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

Kun vakuutuskassojen ja eläkesäätiöiden osalta kyse on työnantajayrityksen tai työnantajayritysten valitsemasta tavasta hoitaa työeläkevakuutuksen toimeenpääntö ja järjestää ammatillisen lisäeläkevakuutus ja muita työsuhde-etuuksia, mahdollisuutta käyttää työnantajayrityksessä ja sen eläkelaitoksessa yhdenmukaisia arvostusperiaatteita ei ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista rajoittaa. Näiden yhteisöjen tilinpäätösten laadinnassa olisi näin mahdollista, harkinnan mukaan, soveltaa kirjanpitolain tunnistamia arvostussääntöjä. Jo maksuperusteisten lisäeläkejärjestelyjen järjestämisen mahdollisuus edellyttää mahdollisuutta arvostaa varoja käypään arvoon.

2.3 Toimintakertomuksessa annettavien tietojen ja tilinpäätöksen liitetietojen ilmoittaminen

Esityksen tavoitteena on vähentää hallinnollista taakkaa siten, että vakuutusyritysten ulkoisessa raportoinnissa ei tarpeettomasti edellytettäisi vastaavien tietojen esittämistä useassa samanaikaisesti julkistettavassa asiakirjassa.

Vakuutusyhtiöiden on julkaistava vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus, jonka sisällöstä säädetään tarkemmin komission delegoidun asetuksen 292—298 artikloissa ja rakenteesta liitteessä XX (20). Kertomus sisältää sellaisia tietoja, joita edellytetään esitettäväksi myös tilinpäätöksen liitetietoina tai toimintakertomuksessa. Solvenssi II direktiivin 51 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan kertomuksessa esitettävät tiedot on esitettävä joko täydellisinä tai viittauksina luonteeltaan ja laadultaan vastaaviin tietoihin, jotka on julkistettu muiden oikeudellisten tai sääntelyvaatimusten mukaisesti. Tiedot koskevat muun muassa olennaisia riskejä ja varojen arvostamista. Vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa on tehtävä selkoa olennaisista eroista yrityksen vakavaraisuustarkoitusta varten suorittamassa arvostamisessa ja sen tilinpäätösarvostamisessa käytettyjen perusteiden, menetelmien ja keskeisten oletusten välillä sekä annettava selvitys määrällisistä ja laadullisista eroista suhteessa tilinpäätöksessä esitettyihin arvoihin. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen on annettava oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta ottaen huomioon yrityksen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus. Tätä varten tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa on esitettävä olennaiset seikat. Ei ole estettä sille, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa viitataan täydentävään tietoon, joka annetaan vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa selvityksessä, etenkin tilanteissa, missä kyseiset asiakirjat julkaistaan samanaikaisesti ja samassa yhteydessä, sen sijaan, että sama tieto annetaan uudelleen tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa.

Toimintakertomuksessa on mahdollista viitata muuhun asiakirjaan. Vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus sisältää kuvauksen vakuutusyhtiön hallintojärjestelmästä. Tilinpäätösdirektiivin 20 artiklan 1 kohdan mukaan, kun viitataan hallinto- ja ohjausjärjestelmän säännöstöön, joka annetaan toimintakertomuksen yhteydessä, yrityksen on ilmoitettava myös missä asianomaiset tekstit ovat julkisesti nähtävillä. Säännös on pantu täytäntöön arvopaperimarkkinalain 7 luvun 7 §:llä. Vaikka tilinpäätösdirektiivin 20 artikla koskee listayhtiöitä, raportointimenettelyä tulisi voida soveltaa myös vakuutusyrityksiin, jotka ovat velvollisia antamaan vastaavan selvityksen Solvenssi II direktiivin nojalla. Muita liitetietoja kuin tuloslaskelman ja taseen erittelyjä ja tilinpäätöksen laatimiseen liittyviä liitetietoja tai muita keskeisiä liitetietoja ei tarvitse tarpeettomasti toistaa useassa eri julkistettavassa selvityksessä, jos sisältö- ja muotovaatimukset muilta osin täyttyvät.

Tilinpäätösdirektiivin neljännen johtokappaleen mukaan tilinpäätöslainsäädännössä olisi pidettävä tasapainossa yhtäältä tilinpäätösten käyttäjien edut ja toisaalta yritysten edun mukainen tarpeettomien raportointivaatimusten välttäminen. Tarpeettomana voidaan pitää saman tiedon toistamista useassa eri asiakirjassa, mitkä julkaistaan samassa yhteydessä.

Jos kirjanpitovelvollinen vakuutusyritys viittaa toimintakertomuksessa tai tilinpäätöksen liitetiedoissa toisessa asiakirjassa tai kertomuksessa annettuun selvitykseen sellaisten tietojen osalta, mitkä on annettava toimintakertomuksessa tai tilinpäätöksessä, nämä osat olisi yksilöitävä riittävän tarkasti. Kyseiset osat olisi katsottava olevan osa tilinpäätösraportointia ja ne olisivat siten lähtökohtaisesti tilintarkastuksen kohteena. Kirjanpitovelvollisen harkinnassa on, miten sen ulkoinen raportointi järjestetään. Finanssivalvonta voi tarvittaessa antaa ohjeita tai määräyksiä siitä, miten tilinpäätösraportointi järjestetään.

2.4 Konsernisäännösten tarkistaminen

Esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa konsernitilinpäätöstä koskevaa sääntelyä muita kirjanpitovelvollisia koskevaan sääntelyyn, kun siihen ei löydy nimenomaista vakuutustoimialaa koskevaa poikkeavaa säännöstä.

Vakuutusyritysten konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus perustuu lähtökohtaisesti yleisiin tilinpäätösperiaatteisiin.

Vakuutusyhtiölakiin, eläkesäätiölakiin ja vakuutuskassalakiin on sisällytetty säännöksiä, jotka koskevat näiden yhteisöjen konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta ja näiden yhteisöjen käsittelyä tytä- tai osakkuusyrityksenä toisen yhteisön konsernitilinpäätöksessä. Luonteeltaan nämä säännökset ovat yleistä asiantilaa tulkitsevia.

Kun kyse on muun yrityksen kuin vakuutustoimialan yrityksen konsernitilinpäätöksen laatimisesta, näiden säännösten sijoittamista vakuutuslainsäädäntöön ei voida pitää, lainsäädännön yleinen rakenne ja lakien soveltamisala huomioon ottaen, tarkoituksenmukaisena ratkaisuna. Vastaavasti eläkesäätiön ja vakuutuskassan kategorista vapauttamista konsernitilinpäätöksen laatimisesta ei myöskään voi pitää tarkoituksenmukaisena, koska ne voivat kooltaan olla suurempia kuin pienet vakuutusyhtiöt tai vakuutusyhdistykset.

Kategoriset, konsernitilinpäätöstä koskevat säännökset kumottaisiin ja tulkinta tehtäisiin tapauskohtaisesti yleisiä kirjanpitolain säännöksiä noudattaen. Säännösten kumoaminen ei siten automaattisesti tarkoita esimerkiksi sitä, että muun kuin vakuutustoimialan yritys olisi velvollinen sisällyttämään eläkesäätiön tai vakuutuskassan konsernitilinpäätökseensä.

Työeläkevakuutusyhtiön varat, oman pääoman osuutta lukuun ottamatta, kuuluvat vakuutuksenottajille, minkä johdosta on toistaiseksi tulkittu, että täydellinen yhdisteleminen ei käytännössä tulisi kysymykseen. Omalle pääomalle vahvistetaan työeläkevakuutusyhtiön laskuperusteissa kohtuullinen tuotto.

Vakuutuskassaan tai eläkesäätiöön voi kertyä sellaisia ylimääräisiä varoja, joita ei tarvita työeläkevastuiden kattamiseen ja jotka voidaan Finanssivalvonnan luvalla palauttaa työnantajayrityksille.

Ammatillisiin lisäeläkejärjestelyihin liittyvät velvoitteet voivat olla ylikatettuja ja ylimääräiset varat voidaan vastaavasti Finanssivalvonnan luvalla palauttaa työnantajayrityksille. Eläkesäätiötä tai vakuutuskassaa purettaessa on mahdollista, että työnantajayrityksille jää vakuutus-kannansiirron jälkeen varallisuutta.

2.5 Yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön määritelmä ja soveltaminen

Vakuutusyhtiöt ovat yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä, niin kutsuttuja PIE yhteisöjä (engl. Public Interest Entity). Eläkesäätiöitä ja vakuutuskassoja ei tilintarkastusdirektiivin nojalla tarvitse määritellä PIE -yhteisöiksi. Lakisääteistä työeläkevakuutustoimintaa harjoittava eläkesäätiö tai vakuutuskassa, voitaisiin toiminnallisesti katsoa harjoittavan toimintaa jossa on yleinen etu. Valmistelussa ei ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi määritellä eläkekassaa tai eläkesäätiötä PIE -yhteisöksi sen johdosta, että konsernitilinpäätöksen sisältö määräytyy kirjanpitolakia koskevan ehdotuksen mukaisesti sen mukaan kuuluuko konserniin PIE -yhteisö. Eläkesäätiön tai eläkekassan määrittely PIE -yhteisöksi saattaisi siten vaikuttaa työnantajayritykseen kohdistuvaan hallinnolliseen taakkaan. Vastaavasti myös eläkesäätiöön ja vakuutuskassaan nykyisin kohdistetut helpotukset tilinpäätöksen sisällön osalta olisivat periaatteellisella tasolla vaikeasti perusteltavissa, jos nämä yhteisöt katsottaisiin yleisen edun kannalta merkittäviksi, kun tilinpäätösdirektiivin 40 artiklan mukaan, jäsenvaltiot eivät saa sallia yleisen edun kannalta merkittävälle yhteisölle direktiivissä säädettyjä yksinkertaistuksia ja poikkeuksia.

Eläkesäätiöihin ja vakuutuskassoihin voidaan valikoidusti kohdistaa PIE -yhteisöjä koskevia vaatimuksia, esimerkiksi tilintarkastuksen osalta, vaikka niitä ei PIE -yhteisöiksi määritellä.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Finanssivalvonnan mukaan vuonna 2015 Suomessa toimi 59 kotimaista vakuutusyhtiötä. Näistä vahinkovakuutusyhtiöitä oli 37, henkivakuutusyhtiöitä 15 ja seitsemän eläkevakuutusyhtiöitä. Maatalousyrittäjien Eläkelaitos ja Merimieseläkekassa hoitavat myös osaltaan lakisääteistä eläkevakuutusta niiden toimintapiiriin kuuluvien työntekijöiden osalta.

Esityksen vaikutukset liittyvät kirjanpitolain muutokseen. Koska vakuutustoimialan yritykset eivät käytä mahdollisuutta arvostaa varoja käypään arvoon taseessa, muutoksilla ei lyhyellä aikavälillä ole taloudellisia vaikutuksia.

Eläkesäätiöiden ja vakuutuskassojen hallinnollinen taakka voi yksittäisissä tapauksissa lisääntyä, jos Finanssivalvonta katsoo, että kirjanpitolain säännösten soveltaminen johtaa veloitteeseen laatia konsernitilinpäätös.

Esityksellä voi olla vaikutuksia eläkesäätiön tai vakuutuskassan toimintapiiriin kuuluvien yritysten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten sisältöön, jos kirjanpitovelvolliset, tilintarkastajat tai valvonnasta vastaavat viranomaiset tekevät uusia tulkintoja kansallisten kirjanpitolain säännösten tai IFRS -standardien soveltamisesta.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Viittaussystematiikan muuttaminen aiheuttaa tarpeen mukauttaa Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

Finanssivalvonta voi nykyistä johdonmukaisemmin tulkita kirjanpitolain soveltamista eri toimialoilla toimiviin valvottaviinsa, kun kirjanpitolain säännöksiä ehdotetaan sovellettavan laajemmin vakuutustoimialalla toimiviin yhteisöihin.

Vakavaraisuussääntelyn osalta Finanssivalvonta voi tarvittaessa tarkentaa tietojen toimittamista koskevia määräyksiä, ohjeita ja tilastotaulukoita.

3.3 Muut vaikutukset

Esityksellä ei ole ympäristövaikutuksia, vaikutuksia naisten ja miesten tasa-arvoon tai muita merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja aineisto

4.1.1 Kirjanpitosääntely

Työ ja elinkeinoministeriö asetti 7 päivänä elokuuta 2013 työryhmän valmistelemaan kirjanpitolain ja siihen liittyvän muun sektorilainsäädännön muutostarpeita ottaen huomioon EU:n tilinpäätössääntelyn muutokset sekä EU:n tilinpäätösnormiston viimeaikainen kehitys. Työryhmä luovutti raporttinsa ”Pienyrityshelpotukset ja vuoden 2013 tilinpäätösdirektiivi, Kirjanpitolainsäädännön muutokset työryhmän muistio”, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 48/2014 lokakuussa 2014, jonka työ- ja elinkeinoministeriö lähetti lausunnolle 27.10.2014. Tämän työryhmämuistion ehdotuksiin perustuen sosiaali- ja terveysministeriössä aloitettiin virkатыönä sen selvittäminen, mitä muutoksia ehdotukset toteutuessaan aiheuttaa vakuutustoimialan yrityksiä koskevaan yhteisölainsäädäntöön.

Sosiaali- ja terveysministeriö lähetti vakuutusyrityksiä koskevat muutosehdotukset lausunnolle 5.12.2014. Täydentävät eläkesäätiöitä ja vakuutuskassoja koskevat ehdotukset lähetettiin lausunnolle kuukautta myöhemmin 30.12.2014.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö kutsui lausunnon antaneet tahot kuulemistilaisuuteen, joka pidettiin 20.3.2015.

Valmistelun aikana yleiseen kirjanpitoon sekä vakuutustoimialan ja rahoitustoimialan ratkaisuista on keskusteltu työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön ja Finanssivalvonnan virkamiesten kesken. Vakuutustoimialan etujärjestöjen tai yhteisöjen palveluksessa olevat henkilöt ovat voineet välittää näkemyksiä valmisteltavista säädösmuutoksista. Yhteydenottoja on ollut muutama ja esitetyt näkökohdat on osaksi otettu huomioon.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausuntoa pyydettiin oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriö/kirjanpitolautakunnalta, valtiovarainministeriöltä, Finanssivalvonnalta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta, Finanssialan Keskusliitto FK:lta, Työeläkelaitosten liitto TELA:lta, Eläkesäätiöyhdistykseltä, Merimieseläkekassalta, Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta, Aalto Yliopisto, kauppakorkeakoululta Svenska Handelshögskolan, Tilintarkastajat r.y:ltä, Porasto Oy:ltä ja Innova Oy:ltä.

Oikeusministeriö, Aalto yliopisto, Svenska Handelshögskolan ja Innova eivät toimittaneet lausuntoa.

Muut lausunnonantajat kuin vakuutustoimialaa edustavat etujärjestöt katsoivat, että vakuutus-toimialan säännöksiä olisi tarpeen yhdenmukaistaa muita toimialoja koskevaan tilinpäätössää-telyyn ja että muutostarve on laajempaa kuin sosiaali- ja terveysministeriön ehdottamat, lähin-nä teknisluonteiset tarkistukset ja viittaussystematiikan muuttaminen, joille lausunnonantajat, lukuun ottamatta vakuutusyhtiöitä edustavat etujärjestöt, antoivat tukensa. Vakuutustoimialaa edustavat etujärjestöt suhtautuivat kielteisesti osaan esitetyistä muutoksista, erityisesti kysy-myksiin, jotka koskivat sijoitusomaisuutta koskevien arvostussäännösten ja sijoituksia koskevi-en tulouttamissäännösten muuttamista kirjanpitolain yleissäännösten mukaisiksi.

Vakuutustoimialan etujärjestöt suhtautuivat myös kielteisesti siihen, että suomalaisille henki-vakuutusyhtiöille sallittaisiin tilinpäätösten laatiminen Euroopassa hyväksytyjä IFRS -standardeja noudattaen.

Edellä kuvatusta, osittain ristiriitaisesta palautteesta johtuen, ministeriö järjesti kuulemistilai-suuden. Kuulemistilaisuuden perusteella jäi selväksi, että viranomaistahojen ja vakuutustoi-mialan etujärjestöjen näkemyksissä oli ainakin lyhyen aikavälin muutosten suhteen selkeä ero.

Lausuntopalautteen johdosta alkuperäistä ehdotusta on täydennetty siten, että konsernisään-nöksiä on tarkistettu. Vakuutusyhteisöjä koskeviin lakeihin ei enää sisälly säännöksiä muiden yhteisömuotojen konsernitilinpäätöksen laatimisesta. Vakuutusyhteisöjen konsernitilinpäätös-säännökset noudattaisivat asia ennen muotoa periaatetta, kun eläkesäätiöt ja vakuutuskassat ovat voimassa olevan lain mukaan aina vapautettuja konsernitilinpäätöksen laatimisvelvolli-suudesta koosta tai tytä- ja osakkuusyritysten lukumäärästä ja niiden liiketoiminnasta tai rahoitusratkaisuista riippumatta.

Sijoitusten voimassa oleviin hankintamenuun perustuviin arvostussäännöksiin, joita käytän-nössä sovelletaan, ei poiketen alkuperäisistä ehdotuksista ja lausuntopalautteesta johtuvista täydennys ehdotuksista tehtäisi mitään muutoksia. Sijoitusten tuloutetut arvonorotukset sallit-taan edelleen ja eräpäivään pidettävien joukkovelkakirjojen arvonalentumissäännöksiä ei tar-kisteta. Kun kyse on käypien arvojen ilmoittamisesta tilinpäätöksen liitetiedoissa, raportointi perustuisi lähtökohdiltaan vuoden 1991 vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivin tulkintoihin, jotka tehtiin direktiiviä täytäntöön pantaessa Suomessa. Nämä käypää arvoa koskevat periaat-teet määritettäisiin Finanssivalvonnan määräyksissä ja ohjeissa. Vakuutustoimialan yritysten keskeisten toimintojen kehityksessä Finanssivalvonta voisi muuttaa tilinpäätösraportointia kos-kevia määräyksiään siten, että ne ottaisivat enemmän huomioon viimeaikaisen kehityksen ja mahdollisuuksien mukaan yhtenäistää käytäntöjä rahoitustoimialan muiden yritysten säännök-siin nähden.

Kun kyse on mahdollisuudesta arvostaa rahoitusvälineet ja sijoituskiinteistöt käypään arvoon tilinpäätöksen taseessa, vakuutustoimialan yritykset, lukuun ottamatta työeläkevakuutusyhtiöi-tä, noudattaisivat kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:n yleisiä myös muita toimialoja koskevia

säännöksiä. Mahdollisuutta arvostaa mainitut sijoitukset taseessa käypään arvoon ei yksikään vakuutustoimialan yritys ole toistaiseksi käyttänyt, joten muutoksella ei käytännössä ole vaikutusta yritysten toimintaan.

Henkivakuutusyhtiöille tai vahinkovakuutusyhtiöille ei sallita vapaaehtoinen IFRS -standardien soveltaminen erillistilinpäätöstä laadittaessa. Tämän vaihtoehdon puuttumista voidaan mahdollisesti pitää Suomeen sijoittumista koskevana esteenä. Suomeen sijoittautunut tytäryritys ei voi noudattaa samoja tilinpäätösperiaatteita kuin sen emoyritys.

Vakuutusyritysten osalta, vakuutustoimialan arvio on, että käypään arvoon siirtyminen tapahtuisi aikaisintaan kun uudet kansainväliset IFRS rahoitusvälinestandardit ja uusi vakuutusstandardi tulevat voimaan. Vakuutuslaskentastandardi on vielä olennaisilta osin keskeneräinen, ja sen odotetaan valmistuvan aikaisintaan loppuvuodesta 2019. Vakuutuslaskentastandardi voidaan hyväksyä noudatettavaksi Euroopan unionissa tämän jälkeen. Näiden standardien johdosta vakuutustoimiala odottaa muutoksia vakuutusyrityksiä koskevaan tilinpäätösdirektiiviin 91/674/ETY, jonka mahdolliset muutokset pantaisiin täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä muutamia vuosia myöhemmin, ottaen huomioon direktiivimuutokseen kuuluva aika. Tätä esitystä valmisteltaessa tiedossa ei ole komission ilmoittamaa aikataulua tai edes aikomusta muuttaa vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiiviä. Nykyiset, ministeriön käypää arvoa koskevaan asetukseen sisältyvät säännökset, joita ei ole sovellettu eikä ole tarkoitus soveltaa, jäävät siten tarpeettomiksi ja asetus voidaan kumota.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnassa on käsiteltävänä myös hallituksen esitys laiksi kirjanpitolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Nyt esillä olevat lakiehdotukset liittyvät ehdotuksiin kirjanpitolainsäädännön tarkistamiseksi ja ne on sovittava yhteen niihin muutoksiin, mitkä tehdään kirjanpitolakiin eduskuntakäsittelyn aikana samalla periaatteella kuin jos nämä ehdotukset olisivat sisältyneet samaan hallituksen esitykseen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Vakuutusyhtiölaki

8 luku Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni

1 §. Osakeyhtiölain soveltaminen. Vakuutusyhtiölain 8 luvun systematiikan kannalta olisi johdonmukaista viitata osakeyhtiölain sovellettaviin kohtiin, silloin kun vakuutusyhtiölain aineellinen sisältö ei edellytä erityistä vakuutustoiminnan luonteesta johtuvaa poikkeavaa sääntelyä. Tämän myötä tarve muuttaa vakuutusyhtiölakia ei olisi välitön, kun osakeyhtiölain 8 luvun säännöksiä tarkistetaan, jos muutetut säännökset soveltuvat vakuutusyhtiön noudatettaviksi.

Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin edellä kuvattu pääosin teknisluonteinen muutos, jonka mukaisesti säännöksessä viitattaisiin suoraan osakeyhtiölain 8 luvun 5—9 §:iin. Samalla ne vakuutusyhtiölain pykälät, joihin on kirjoitettu auki osakeyhtiölain 8 luvun säännöksiä, kumottaisiin. Mainittuja osakeyhtiölain säännöksiä voidaan soveltaa vakuutusyhtiöissä viittaussäännöksen nojalla siten kuin jäljempänä kyseisten kumottavien tai muutettavien pykälien yhteydessä tarkemmin selostetaan.

Voimassa olevan vakuutusyhtiölain 8 luvun 9 §:n 1 momentin 6 kohdassa sekä 10—13 §:ssä on osakeyhtiölain 8 luvun 5—8 §:ää sisällöltään vastaavat säännökset. Osakeyhtiölain 8 luvun 9 §:n sisältöä vastaava sääntelysisältö on osaksi sisällytetty vakuutusyhtiölain 8 luvun 20 §:n 3 momenttiin. Kun jäljempänä 8 luvun 20 §:n 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi, vastaavat vakuutusyhtiöön sovellettavat säännökset säilytettäisiin viittaamalla osakeyhtiölain 8 luvun 9 §:ään. Samalla supistuisi vakuutusosakeyhtiön konsernitalinpäätöksen laatimisvelvollisuus, koska osakeyhtiölain 8 luvun 9 §:n mukaan konsernitalinpäätöstä ei tarvitse laatia, jos yhtiö on vapautettu konsernitalinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momentin perusteella.

Osakeyhtiölain 8 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan toimintakertomuksessa on aina ilmoitettava mainitussa laissa edellytetyt tiedot. Vastaavat tiedot voidaan kuitenkin toimintakertomuksen sijasta ilmoittaa tilinpäätöksen liitetietoina, jollei kirjanpitolaissa toisin säädetä. Kyseinen säännös on ehdotettu siirrettäväksi osakeyhtiölain 8 luvun 5 §:n 5 momentiksi. Vastaava säännös sisältyy voimassa olevan vakuutusyhtiölain 8 luvun 8 §:n 4 momenttiin. Osakeyhtiölain 8 luvun 5 §:n 2 ja 3 momentin mukaan toimintakertomuksessa on oltava hallituksen esitys yhtiön voittoa koskeviksi toimenpiteiksi sekä esitys mahdollisesta muun vapaan oman pääoman jakamisesta sekä ilmoitettava: 1) yhtiön osakkeiden määrä osakelajeittain ja kutakin osakelajia koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset; sekä 2) pääomalainoista pääasialliset lainaehdot ja lainoille kertynyt kuluksi kirjaamaton korko. Vastaavat säännökset sisältyvät vakuutusyhtiölain 8 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttiin. Osakeyhtiölain 8 luvun 5 §:n 4 momentin mukaan toimintakertomuksessa on ilmoitettava yhtiön ulkomaiset sivuliikkeet. Vastaava säännös sisältyy voimassa olevan vakuutusyhtiölain 8 luvun 9 §:n 1 momentin 6 kohtaan.

Osakeyhtiölain 8 luvun 6 §:n mukaan toimintakertomuksessa on erikseen ilmoitettava rahalliset, vastuut ja vastuusitoumukset yhtiön lähipiiriin kuuluvalla sekä niiden pääasialliset ehdot, jos rahalainojen, vastuiden ja vastuusitoumusten yhteismäärä ylittää 20 000 euroa tai viisi prosenttia yhtiön taseen omasta pääomasta. Yhtiön ja toisen henkilön katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai pystyy käyttämään huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa.

Vastaavat säännökset sisältyvät voimassa olevan vakuutusyhtiölain 8 luvun 11 §:ään. Osakeyhtiölain 8 luvun 6 §:n 3 momenttiin ehdotetaan sisällytettäväksi pien- ja mikroyrityksiä koskeva säännös, jota ei sovellettaisi vakuutusyhtiöön, koska kokoon perustuvia helpotuksia ei sovelleta vakuutustoimialan yrityksiin. Tämän johdosta 3 momentin soveltaminen rajattaisiin pois.

Osakeyhtiölain 8 luvun 7 §:n mukaan toimintakertomuksessa on annettava selostus: 1) jos yhtiöstä on tullut emoyhtiö, se on ollut vastaanottavana yhtiönä sulautumisessa tai jakautumisessa taikka se on jakautunut; 2) 9 luvun 5 tai 17 §:ssä tarkoitetun osakeantipäätöksen pääasiallisesta sisällöstä; 3) 10 luvun 3 §:ssä tarkoitetun optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevan päätöksen pääasiallisesta sisällöstä; 4) yhtiön aikaisemmin antamiin optio-oikeuksiin ja muihin osakkeisiin oikeuttaviin erityisiin oikeuksiin perustuvan osakemerkinnän pääasiallisista ehdoista; sekä 5) hallituksen voimassa olevista osakeantia sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevista valtuutuksista. Vastaavat säännökset sisältyvät voimassa olevan vakuutusyhtiölain 8 luvun 12 §:n 1 ja 3—6 kohtiin. Vakuutustoimintaan liittyvät erityiset tiedot, jotka on edelleenkin syytä antaa toimintakertomuksessa, ovat 12 §:n 2 kohdassa tarkoitetut vakuutuskannan luovutuksista annettavat tiedot. Näistä säädettäisiin edelleen vakuutusyhtiölain 8 luvun 12 §:ssä. Osakeyhtiölain 8 luvun 7 §:n uusi 2 momentti sisältää pien- ja mikroyrityksiä koskevan säännöksen, jota ei sovellettaisi vakuutusyhtiöihin.

Osakeyhtiölain 8 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan toimintakertomuksessa on ilmoitettava osakelajeittain: 1) yhtiön ja sen tytäryhteisöjen hallussa ja panttina olevien yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden kokonaismäärät sekä suhteelliset osuudet kaikista osakkeista ja osakkeiden tuottamista äänistä; sekä 2) tilikauden aikana yhtiölle tulleet ja pantiksi otetut omat ja emoyhtiön osakkeet sekä niiden luovuttaminen ja mitätöiminen. Osakeyhtiölain 8 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan toimintakertomuksessa on annettava seuraavat tiedot tilikauden aikana yhtiölle tulleista, pantiksi otetuista, luovutetuista ja mitätöidyistä omista ja emoyhtiön osakkeista: 1) miten osakkeet ovat tulleet yhtiölle tai miten ne on luovutettu; 2) osakkeiden lukumäärä ja suhteellinen osuus kaikista osakkeista; sekä 3) maksettu vastike. Osakeyhtiölain 8 luvun 8 §:n 3 momentin mukaan hallussa ja panttina olevat osakkeet on ilmoitettava erikseen. Jos osakkeita on tullut yhtiön lähipiiriin kuuluvalta tai niitä on luovutettu lähipiiriin kuuluvalle, lähipiiriin kuuluva on mainittava nimeltä. Vastaavat säännökset sisältyvät voimassa olevan vakuutusyhtiölain 8 luvun 13 §:n 1-3 momenttiin. Osakeyhtiölain 8 luvun 8 §:n uutta 4 momenttia ei sovellettaisi vakuutusyhtiöön, koska säännös koskee pien- ja mikroyrityksiä.

Osakeyhtiölain 8 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan, konsernitilinpäätöksen laatimisessa on sen lisäksi mitä muualla lainsäädännössä säädetään, noudatettava 8 luvun säännöksiä. Pykälän 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan, emoyhtiön on aina laadittava konsernitilinpäätös, jos se jakaa varoja osakkeenomistajille tai on julkinen osakeyhtiö. Tätä vastaava säännös on 20 §:n 3 momentissa. Jäljempänä osakeyhtiölain mainitun 2 momentin 2 virkkeessä säädetään, että konsernitilinpäätöstä ei kuitenkaan tarvitse laatia, jos yhtiö on vapautettu konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momentin perusteella. Säännös soveltuu vakuutusyhtiön noudatettavaksi, minkä vuoksi säännöstä voidaan soveltaa viittaamalla siihen.

4 §. Kirjanpitolain soveltaminen. Vastaavasti kuin osakeyhtiölain 8 luvun soveltamisen osalta vakuutusyhtiölain 8 luvun systematiikan kannalta olisi johdonmukaista viitata kirjanpitolain sovellettaviin kohtiin, silloin kun vakuutusyhtiölain aineellinen sisältö ei edellytä erityistä vakuutustoiminnan luonteesta johtuvaa poikkeavaa sääntelyä.

Kirjanpitolain 3 luvun 1 § (*tilinpäätöksen sisältö*) on sovellettavissa vakuutusyhtiöön. Tätä vastaavat säännökset on sisällytetty vakuutusyhtiölain 8 luvun 8 §:n 1 momenttiin, joka ehdotetaan kumottavaksi.

Kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi, joten vakuutusyhtiölaissa ei enää ole tarpeen viitata tähän kumottuun säännökseen.

Vakuutustoimialan yrityksiin ei ole sovellettu kokoon liittyviä helpotuksia, minkä johdosta kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 4 momenttia ja 4 §:n 2 momenttia ei sovellettaisi vakuutusyhtiön kirjanpitoon. Vastaavasti ei sovellettaisi myöskään KPL 5 luvun 2 a §:n 6 momenttia (*mikroyrityksiä koskevat säännökset*). Käypä arvo on aina vakuutusyhtiöille pakollinen liitetieto, kun varat arvostetaan hankintamenuun. KPL 5 luvun 2 a §:n säännökset soveltuvat vakuutusyhtiön noudatettaviksi, kun kyse on rahoitusvälineiden merkitsemisestä käypään arvoon taseeseen hyväksytyjen IFRS -standardien mukaisesti. KPL 7 a luvun 3 § ei sovellu vakuutusyhtiön noudatettavaksi sen vuoksi, että erillistilinpäätöksen laatiminen IFRS -standardeja noudattaen ei olisi sallittua. Muilta osin 7 a luvun säännökset soveltuvat vakuutusyhtiön noudatettavaksi siten kuin jäljempänä 24 §:n yhteydessä tarkemmin selostetaan. Nämä edellä kuvatut tarkistukset tehtäisiin pykälän 2 momenttiin.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin tarkistukset, jotka selventävät kirjanpitolain konsernisäännösten soveltamista vakuutusyhtiöihin. Kirjanpitolain 6 luvun 1 §, jossa säädetään konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta, soveltuu sellaisenaan vakuutusyhtiön ja vakuutusomistusyhteisön sovellettavaksi. KPL 6 luvun 1 §:n 1 momentin sisältö vastaa mitä tämän luvun 20 §:n 1 momentissa säädetään. Vastaavasti 20 §:n 2 momenttiin on kirjoitettu KPL 6 luvun 1 §:n 4 momenttia vastaava sääntely. KPL 6 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentin sääntely ei käytännössä tule sovellettavaksi, eikä kyseisten momenttien soveltamista siksi ole tarpeen sulkea pois laissa, vaan tarvittaessa asiantilaa voidaan selventää Finanssivalvonnan ohjeella. Vastaavasti KPL 6:1.5 ja 6 momentteihin ehdotetut helpotukset ja 7 momenttiin ehdotetut arvopaperin liikkeellelaskijaa koskevat säännökset tulisivat myös vakuutusyhtiön osalta sovellettavaksi viittaussystematiikan muutoksella, mikä mahdollistaa jäljempänä olevien 20 §:n 1 ja 2 momenttien kumoamisen. Kirjanpitolain 6 luvun 2 §:ää (Konsernitilinpäätöksen sisältö ja emoyrityksen toimintakertomuksessa esitettävät tiedot konsernista) vastaavat säännökset on sisällytetty jäljempänä osittain kumottavaksi ehdotettuun 8 luvun 21 §:ään. Vakuutusyhtiölakiin sisällytettäisiin vain vakuutustoiminnan erityisluoteesta johtuva sääntely, joten mainittua KPL 6 luvun 2 §:ää sovellettaisiin vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen ja konsernia koskevan toimintakertomuksen laatimiseen.

Viittaus kumottavaksi ehdotettuun kirjanpitolain 6 luvun 7 §:n 6 momenttiin ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana.

KPL 7 a luvun soveltamisen osalta tehtäisiin vastaava muutos kuin edellä 2 momenttiin.

Uudet kirjanpitolain 2 luvun 4 §:n 2 ja 4 momentit (kirjausjärjestys ja -ajankohta) soveltuvat vakuutusyhtiön noudatettaviksi. Voimassa olevan momentin säännökset, jonka mukaan kirjaukset on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa, perustuvat siihen, että vakuutusyhtiön tilinpäätös on 6 §:n mukaan laadittava kolmen kuukauden kuluessa, minkä johdosta kirjaukset tulee laatia samassa ajassa. Uusi KPL 2 luvun 4 §:n 4 momentti on sovellettavissa, koska sen mukaan kirjaukset on tehtävä ennen tilinpäätöksen laatimista. Voimassa olevasta 4 momentista tulee siten tarpeeton, ja se kumotaan.

8 §. Tilinpäätöksen sisältö. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Vakuutusyhtiön tilinpäätöksen sisältöön ehdotetaan sovellettavaksi kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 1 momenttia, jolloin voimassa

olevan 8 §:n 1 momentti muodostuu tarpeettomaksi. Pykälän 2 momentin viittaus luvun 20 §:ään on informatiivinen ja tarpeeton, koska vastaava sääntely voidaan antaa Finanssivalvonnan ohjeella. Pykälän 3 momentti muodostuu tarpeettomaksi, koska se vastaa sisällöltään kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 2 momenttia, joka soveltuu vakuutusyhtiön noudatettavaksi. Pykälän 4 momenttiin sisältyvät säännökset vastaavat pääosin kirjanpitolain 3 luvun 1 momentin 3 momenttia, joka soveltuu vakuutusyhtiön noudatettavaksi, kun jäljempänä 9 §:ssä annetaan lisäsäännökset vakuutusyhtiön toimintakertomukseen sisällytettävistä tiedoista. Se, että toimintakertomuksessa esitettävät tiedot voidaan vaihtoehtoisesti esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa, seuraa osakeyhtiölain 8 luvun 5 §:n 1 momentin säännöksestä. Tämän vuoksi momentti on tarpeeton ja voidaan kumota. Pykälän 5 momentti vastaa kirjanpitolain 3 luvun 1 §:n 7 momenttia, jota sovellettaisiin vakuutusyhtiöön, ja siksi se voidaan kumota tarpeettomana.

9 §. *Toimintakertomuksen tiedot toiminnasta ja sen kehitymisestä.* Kun kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ää sovellettaisiin vakuutusyhtiöissä, vain vakuutustoiminnan eritysluonteesta johtuvat lisäsäännökset toimintakertomuksessa esitettävistä tiedoista annettaisiin vakuutusyhtiölaissa. Tällaisia lisätietoja olisivat tiedot vakuutusyhtiön 2 luvun 16 §:ssä harjoittamasta liittämis-toiminnasta. Pykälän 1 momentin sisältö vastaa sisällöltään pääosin kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:n 1 ja 4 momentteja.

Kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:n 4 momentin 4 kohdassa edellytetään esitettäväksi tiedot sivuliikkeistä, mutta vakuutusyhtiölain voimassa olevat säännökset edellyttävät lisäksi luetteloa sivuliikkeistä. Luettelo sivuliikkeistä ei ole vaatimus, joka perustuu vakuutusyhtiöiden tilinpäätösdirektiiviin, vaan kyse on saman perussäännöksen täytäntöönpanosta hieman eri tavalla vakuutustoimialalla. Koska kyse ei ole vakuutustoiminnan eritysluonteesta johtuvasta sääntelytarpeesta, esittämismuodosta ei säädettäisi enää erikseen. Siinä tapauksessa, että tietojen esittäminen on tarkoituksenmukaista luettelomuodossa, tällaiselle esittämistavalle ei luonnollisestikaan ole estettä.

Pykälän 2 ja 3 momentit kumottaisiin, koska ne vastaavat asiasisällöltään kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:n 2 ja 3 momentteja.

10 §. *Toimintakertomuksen tiedot omasta pääomasta ja pääomalainoista.* Pykälä kumottaisiin, koska se sisältää OYL 8 luvun 5 §:n 2 momenttia vastaavat säännökset. Näiltä osin vakuutusyhtiölain 8 luvun 1 §:ssä viitataan osakeyhtiölain 8 luvun 5 §:ään.

11 §. *Toimintakertomuksen tiedot lähipiirilainoista.* Pykälä kumottaisiin, koska se sisältää OYL 8 luvun 6 §:ää vastaavat säännökset. Näiltä osin vakuutusyhtiölain 8 luvun 1 §:ssä viitataan mainittuun osakeyhtiölain pykälään.

12 §. *Toimintakertomuksen tiedot rakenne- ja rahoitusjärjestelyistä.* Pykälä vastaa pääosin osakeyhtiölain 8 luvun 7 §:ää, jota voidaan soveltaa vakuutusyhtiöissä. Näiltä osin vakuutusyhtiölain 8 luvun 1 §:ssä viitataan mainittuun osakeyhtiölain pykälään. Siksi pykälässä säädettäisiin ainoastaan lisätiedoista, jotka eivät sisälly osakeyhtiölakiin. Tällaiset lisätiedot olisivat voimassa olevan 1 momentin 2 kohdan mukaiset tiedot vakuutuskannan luovutuksista taikka vastuun siirroista. Kyseinen voimassa olevan pykälän 1 momentin 2 kohta muodostaisi pykälän uuden sisällön. Muilta osin pykälä kumottaisiin sisällöltään.

13 §. *Toimintakertomuksen tiedot omista osakkeista ja takuuosuuksista.* Pykälä vastaa osakeyhtiölain 8 luvun 8 §:ää. Tämän johdosta pykälä kumottaisiin.

Kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:n 4 momentin 6 kohdassa viitataan osakeyhtiölain 8 luvun 8 §:ään, jonka nojalla sitä sovelletaan myös vakuutusyhtiöihin. Mikäli pykälää ei kumottaisi,

muodostuisi kahdenkertainen sääntely, jos kyseistä kirjanpitolain kohtaa ei suljettaisi pois vakuutusyhtiöiden soveltamisalasta.

15 §. *Sijoitusten arvostus- ja jaksotustavan valinta.* Samaan käyttötarkoitukseen kuuluviin varoihin on sovellettava yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Vakuutusyhtiö voi valita sijoitusomaisuuden arvostusperiaatteeksi joko hankintamenon tai käyvän arvon.

Sääntelyä ehdotetaan muutettavaksi siten, että käyvän arvon arvostuksen osalta noudatettaisiin vastaavaa menettelyä kuin muut kirjanpitolakia noudattavat kirjanpitovelvolliset. Tämä tarkoittaa, että vakuutusyhtiö noudattaisi kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:ää, silloin kun se arvostaa sijoituksiaan käypään arvoon taseessa. Vakuutusyhtiön mahdollisuudet arvostaa sijoitusomaisuuttaan käypään arvoon taseessa vähenevät sen johdosta, että biologisia hyödykkeitä ei ehdotetun muutoksen jälkeen enää voisi arvostaa käypään arvoon tilinpäätöksessä. Käytännössä vakuutusyhtiön omistamat biologiset hyödykkeet muodostuvat maapohjan päällä olevasta kasvillisuudesta kuten metsästä. Biologisia hyödykkeitä ovat myös esimerkiksi maataloustuotannossa olevat lypsylehmät tai kasvatussiat, joihin vakuutusyritykset eivät yleensä sijoita varojaan. Kyse ei ole vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvasta erityisestä sääntelytarpeesta, eikä kovinkaan merkittävästä sijoitusomaisuudesta, minkä johdosta käytännön vaikutus on vähäinen. Toistaiseksi vakuutusyhtiöt eivät ole hyödyntäneet mahdollisuutta arvostaa biologisia hyödykkeitä käypään arvoon.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleva sijoitusomaisuus arvostettaisiin käypään arvoon ja ne esitettäisiin erillään muista sijoituksista vakuutusyhtiön taseessa. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Asiasisällöltään momentti vastaa voimassa olevan lain 8 luvun 19 §:n 1 momenttia. Pykälän 3 momenttiin otettaisiin voimassa olevan lain 19 §:n 2 momentin säännökset.

Sijoitussidonnaisia vakuutuksia koskevat säännökset eivät käytännössä tule sovellettaviksi vahinkovakuutusyhtiöissä tai lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavissa laitoksissa, joihin vakuutusyhtiölakia sovelletaan, minkä johdosta niitä ei erikseen ole tarpeen sulkea pois näitä koskevassa lainsäädännössä ehdotetun teknisluonteisen muutoksen johdosta.

17 §. *Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon.* Pykälän 1 ja 2 momentit kumottaisiin, koska näitä korvaavat säännöt sisältyvät sovellettaviin kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:iin. Kuten edellä 15 §:n 1 momentissa on kuvattu, käyvän arvon arvostusta tilinpäätöksessä ei enää voitaisi soveltaa muihin sijoituksiin kuin rahoitusvälineisiin ja sijoituskiinteistöihin. Vaikka mahdollisuus arvostaa biologisia hyödykkeitä käypään arvoon poistettaisiin, sosiaali- ja terveysministeriöllä säilyisi valtuus tarvittaessa säätää asetuksella sellaisista vastaaviin ja vastattaviin kuuluvista omaisuus- ja velkaeristä, jotka kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaisesti voidaan arvostaa käypään arvoon. Kyse olisi vakuutustoiminnan erityisluonteesta koskevasta sääntelytarpeesta, joka voisi liittyä esimerkiksi vakuutusvastuiden kirjaamiseen tilinpäätökseen tulevaisuudessa.

Voimassa olevan pykälän 3 momentista poistettaisiin säännös siitä, että käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan, koska muikin merkitseminen voisi olla tulevissa IFRS -standardeissa mahdollinen.

Euroopan unionissa sovellettavat IFRS -standardit hyväksytään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) 1606/2002 mukaisesti. Ministeriön toimivalta rajoittuisi siihen, voidaanko standardia soveltaa tämän myös luvun mukaista tilinpäätöstä laadittaessa. EU:ssa hyväksytty standardi on lähtökohtaisesti hyväksyttävä sovellettavaksi sellaisenaan. Ministeriöllä ei olisi mahdollisuutta hyväksyä osittaisia standardeja, muulla tavoin kuin sisällyttämällä

standardien säännöksiä lainsäädäntöön, mikä lähtökohtaisesti edellyttää hallituksen esityksen laatimista. Tällaiset osittaisratkaisut eivät kuitenkaan luo pohjaa yhdenmukaisille tilinpäätöksen laadintaperiaatteille.

18 §. *Johdannaissopimusten arvostaminen ja jaksotussäännökset.* Johdannaissopimukset voidaan arvostaa joko hankintamenoon tai käypään arvoon. Käyvän arvon arvostuksen osalta pykälään tehtäisiin teknisluonteinen viittaustarkistus kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ään jonka sääntelysisältö korvaisi kumottavaksi ehdotetun 17 §:n 1 momentin.

19 §. *Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten arvostaminen käypään arvoon.* Pykälä kumottaisiin sen johdosta, että pykälän 1 ja 2 momentin säännökset siirrettäisiin, sisällöltään muuttumattomina, 15 §:n 2 ja 3 momenteiksi. Kyse on sijoitussidonnaisia vakuutuksia koskevasta erillissäännöksestä.

20 §. *Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus.* Pykälän 1 momentin sääntelysisältö vastaa KPL 6 luvun voimassa olevan 1 §:n 1 ja 2 momentin sääntelysisältöä ja 2 momentti voimassa olevan KPL 6 luvun 1 §:n 4 momentin sääntelysisältöä. Pykälän 3 momentin sääntelysisältö vastaa osakeyhtiölain 8 luvun 9 §:n sisältöä, johon viitattaisiin edellä 1 §:ssä. Pykälä voidaan siksi kumota edellä 1 §:n ja 4 §:n 3 momentin yhteydessä esitetyin perustein.

21 §. *Konsernitilinpäätöksen sisältö ja emoyhtiön toimintakertomuksessa esitettävät tiedot konsernista.* Pykälän 1 momentti kumottaisiin, koska se vastaa sisällöltään kirjanpitolain 6 luvun 2 §:n 1 ja 2 momentteja ja koska kirjanpitolain vastaavia säännöksiä sovellettaisiin sellaisenaan vakuutusyhtiöihin.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen korjaus, joka johtuu siitä, että luvun 8 ja 19 § ehdotetaan kumottaviksi. Edellä kuvatulla tavalla 19 §:n sisältö on siirretty 15 §:ään. Luvun 17 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuus säilytetään, jos kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisen osalta, kyse olisi vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvasta erityisestä sääntelytarpeesta, jota ei muiden toimialojen yritysten osalta huomioitaisi.

Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin vastaavasti teknisluonteinen korjaus, joka liittyy siihen, että kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ää sovellettaisiin sekä tämän luvun 9 ja 12 §:ssä annettaisiin vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset.

Pykälän 2 ja 3 momentin kirjoitustapaa ajanmukaistettaisiin siten, että soveltuvin osin - ilmaisut jätettäisiin pois. Sääntelyn sisältöä tämä ei muuttaisi, koska lakia on sovellettava ilman tällaisia mainintoja. Finanssivalvonta voi 29 §:n määräyksenantovaltuuden nojalla antaa tarkempia määräyksiä säännösten soveltamisesta.

Pykälän 4 momentti kumottaisiin, koska se vastaa sisällöltään sovellettavaksi ehdotettua kirjanpitolain 6 luvun 2 §:n 4 momenttia.

23 §. *Työeläkevakuutusyhtiön tilinpäätöstietojen yhdisteleminen konsernitilinpäätökseen.* Työeläkevakuutusyhtiön tietoja ei voimassa olevan säännöksen mukaan saa yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen. Työeläkevakuutusyhtiö voi periaatteessa olla toiseen toimialaan kuuluvan yrityksen tytär- tai osakkuusyritys. Työeläkevakuutusyhtiön konserniin voi kuulua henkivakuutusyhtiö tai palveluyritys. Suomessa toimii tällä hetkellä kaksi työeläkevakuutusosakeyhtiötä, josta toinen on tytäryritys. Yhdistelemättä jättäminen tarkoittaa, että tytär- tai osakkuusyrityksenä olevan työeläkevakuutusyhtiön voitot tai tappiot eivät näy konsernin tasolla. Konsernin vakavaraisuuteen työeläkevakuutusyhtiön si-

joitetut varat ja niiden tuotto ei vaikuta, jollei osakkeisiin tehdä arvonkorotusta tai arvonalennusta.

Työeläkevakuutusyhtiön konserni voi muodostaa alakonsernin sen osakasyrityksen konserniin. Tällöin osakasyritys voi välillisesti tai suoraan omistaa samoja yrityksiä kuin työeläkevakuutusyhtiö.

Voimassa olevassa pykälässä säädetään paitsi vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksestä myös muun yhteisön konsernitilinpäätöksestä. Kun vakuutusyhtiölakia ei sovelleta muuhun yhteisöön kuin vakuutusyhtiöön, tämä on ristiriitaista ottaen huomioon lain soveltamisala, joka rajoittuu vakuutusyhtiöihin ja niiden konserneihin.

Lähtökohtaisesti olisi konsernitilinpäätöksen laatijan, tilintarkastajan ja valvojan viranomaisen asia tulkita, syntykö tilanteita, joissa työeläkevakuutusyhtiön yhdistely on perusteltua. Jos konserniin kuuluvaa yritystä ei yhdistellä sen emoyrityksen konsernitilinpäätökseen, ei myöskään lähtökohtaisesti eliminoida keskinäisiä liiketoimia, mikä voi vaikuttaa oikeaan ja riittävän kuvan antamiseen. Työeläkevakuutusyhtiön ja sen konserniin kuuluvien yritysten ja sen emoyrityksen ja muiden tytäryritysten keskinäisten liiketoimien selvittäminen voi olla peruste työeläkevakuutusyhtiön sisällyttämiselle konsernitilinpäätökseen. Työeläkevakuutusyhtiön konkurssilla voi olla vastaavia vaikutuksia konserniin kuuluviin yrityksiin kuin minkä tahansa muun konserniyrityksen konkurssilla.

Kun työeläkevakuutusyhtiön varat, sen oman pääoman osuutta vastaavaa osuutta lukuun ottamatta, kuuluvat vakuutuksenottajille, täydellisen yhdistelemisen ei kuitenkaan käytännössä ole katsottu tulevan kyseeseen. Takuupääoman korkoa ja osakepääomalle maksettavaa osinkoa vastaava osuus omasta pääomasta voidaan katsoa kuuluvan työeläkevakuutusyhtiön omistajille.

24 §. *Kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltaminen.* Julkisesti noteerattu yhtiö on aina velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksensä IFRS -standardeja noudattaen. Tästä säädetään pykälän 1 kohdassa, joka vastaa KPL 7 a luvun 2 §:n 1 momenttia.

Vakuutusyhtiö ei voimassa olevan lain mukaan saa laatia tilinpäätöstä EU:ssa hyväksytyjen IFRS -standardien mukaisesti. Poikkeuksen tästä muodostaa tilanne, jossa vakuutusyhtiö on noteerattu, eikä se ole velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöstä. Tällöin kyseisten standardien soveltaminen on pakollista. Tästä säädetään pykälän 2 kohdassa, joka vastaa kirjanpitolain 7 a luvun 2 §:n 2 momenttia. Kun kirjanpitolain 7 a luvun 2 § on sellaisenaan sovellettavissa vakuutusyhtiölain 8 luvun 4 §:n 3 momentissa esitetyin viittauksin, pykälän 1 ja 2 kohta kumottaisiin.

Vallitsevaa oikeustilaa ei ehdoteta muutettavaksi. Tasoitusmääräjärjestelmän säilyttäminen kaikille vahinkovakuutusyhtiöille pakollisena edellyttää, että tasoitusmäärä voidaan merkitä velaksi tilinpäätökseen. Tämän johdosta ei IFRS -erillistilinpäätösten laatimista voida sallia vakuutusyhtiöille, sillä IFRS -tilinpäätöksessä kyse olisi voittovarojen varaamisesta tiettyyn tarkoitukseen. Nykytilaa vastaavalla tavalla vakuutusyhtiö ja vakuutusomistusyhteisö saisivat laatia konsernitilinpäätöksen hyväksytyjen IFRS -standardien mukaisesti. Pykälän 3 kohdan viittaus muutettaisiin koskemaan kirjanpitolain 7 a luvun 2 §:ää. Vaikka kyseisessä lainkohdassa ei nimenomaisesti mainita vakuutusyhtiötä, viittausta on tulkittava siten, että kirjanpito-velvollinen olisi vakuutusyhtiö tai vakuutusomistusyhteisö.

Kirjanpitolain 7 a luvun 1, 2, 4 ja 5 §:ää sovelletaan vakuutusyhtiöihin.

25 §. *Kirjanpitolain säännösten soveltaminen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen laadittuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen.* Pykälä kumottaisiin. Pykälä jäisi tarpeettomaksi, kun kirjanpitolakia koskevat soveltamisalasäännökset ilmenisivät kyseisen lain 7 a luvun 4 ja 5 §:stä, joita sovellettaisiin vakuutusyhtiön IFRS-tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimiseen.

26 §. *Tämän lain säännösten soveltaminen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen laadittuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen.* Sovellettaviksi tulisivat tämän luvun säännökset tilikaudesta (5 §), tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisajasta (6 §), toimintakertomuksessa esitettävistä lisätiedoista (9 §), toimintakertomuksessa annettavat tiedot vakuutuskannanluovutuksista (12 §), säännökset sijoitussidonnaisista vakuutuksista (15 §:n 2 momentti) ja mitä 21 §:n 3 momentissa säädetään konsernitilinpäätöksen laatimisesta. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuudet sekä Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet ja valtuudet myöntää poikkeuslupia säilyisivät samansuhteisina kuin nykyisin.

28 §. *Tarkemmat säännökset.* Pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi. Pykälän 1 kohdassa ei viitattaisi 8 §:ssä tarkoitettuun tilinpäätökseen sen johdosta, että tilinpäätöksen määritelmän osalta noudatettaisiin, mitä kirjanpitolaisissa säädetään. Voimassa olevan pykälän 2 kohtaa vastaava säännös kumottaisiin, koska vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvaa käyvän arvon arvostukseen liittyvää tarkempaa asetustason sääntelytarvetta ei ole. Samalla kun luetelmakohda kumotaan, kumoutuisi myös ministeriöasetus 615/2008, jota käytännössä ei ole sovellettu. Ehdotuksen 2 kohta vastaa voimassa olevan pykälän 3 kohtaa. Ehdotuksessa pykälän 3 kohtaan tehtäisiin 1 kohtaa vastaava tekninen muutos sekä tarkennettaisiin, että säännökset koskevat konsernia koskevan toimintakertomuksen poikkeuksia. Ehdotuksen 3 kohta vastaa voimassa olevan pykälän 4 kohtaa

29 §. *Finanssivalvonnan määräykset.* Pykälän 1 kohdasta poistettaisiin viittaus kumottavaksi esitettyyn 8 §:ään ja lisättäisiin viittaus 24 §:ään. Finanssivalvonnalla olisi oikeus antaa tarkempia määräyksiä tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja IFRS-standardien mukaan laaditun tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen laatimisesta.

Finanssivalvonta antaisi tarkempia määräyksiä sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä ja sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa, mistä säädettäisiin 2 kohdassa. Vakuutusyhtyritysten tilinpäätösdirektiivi edellyttää, että kun sijoitukset arvostetaan käypään arvoon, hankintamenot on esitettävä liitetiedoissa. Kun sijoitukset arvostetaan hankintamenuon, käyvät arvot on esitettävä liitetiedoissa. Finanssivalvonta antaisi tarvittavat määräykset ja ohjeet siitä miten vakuutusyhtiön sijoitusten käyvät arvot määritetään ja esitetään liitetiedoissa, kun vakuutusyhtiö soveltaa arvostamista hankintamenuon taseessa.

Finanssivalvonta voisi harkintansa mukaan sallia, että Solvenssi II -direktiivin mukaista raportointia sovellettaisiin myös tilinpäätöksessä, kun kyse on sijoitusten markkinaehtoisista käyvän arvon määrittämisperiaatteista. Tämä tarkoittaa, että vakuutusyhtiölain 10 luvun mukaisen markkinaehtoisesta arvostamisen mukaan arvostetut sijoitukset voitaisiin esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa samaan arvoon kuin mihin ne arvostetaan Solvenssi II -direktiivin mukaisessa vakavaraisuustarkastelussa, kun Finanssivalvonta katsoo, että oikea ja riittävä kuva ei vaarannu. Näin toimittaessa, vakuutusyhtiön sijoitusten käyvien arvojen raportointi olisi johdonmukaista, riippumatta siitä, onko kyse tilinpäätöksen liitetiedoissa esitettävästä käyvästä arvosta vai vakavaraisuuslaskennan tarkoittamasta markkinaehtoisesta arvostamisesta.

Finanssivalvonta antaisi tarvittaessa tarkemmat määräykset rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen esittämisestä tilinpäätöksessä. Määräyksenantovaltuutta saatetaan tarvita tilanteissa, joissa valtioneuvoston asetuksella muutetaan IFRS -standardeista johtuvia esittämisvaatimuk-

sia ja vakuutustoiminnan eritysluonteesta johtuisi erityinen sääntelytarve. Tätä koskeva valtuus sisältyisi pykälän 3 kohtaan.

Finanssivalvonnalla olisi pykälän 4 kohdan nojalla valtuutus antaa määräyksiä johdannaissopimusten kirjanpito- ja tilinpäätöskäsittelystä, mukaan lukien tarkemmat säännökset suojauslaskennasta silloin kun suojataan sijoituksia, jotka on arvostettu 16 §:n 1 mom. mukaisesti tai suojataan kirjanpidollista vastuuvulkaa.

Pykälän 5 ja 6 kohta vastaisivat voimassa olevaa lakia.

30 §. Poikkeusluvat. Pykälän 1 momentti vastaa asiasisällöltään voimassa olevaa lakia. Teknisenä muutoksena Vakuutusvalvontavirasto muutettaisiin Finanssivalvonnaksi, joka voi yksittäistapauksessa vakuutusyhtiön tai vakuutusomistusyhteisön hakemuksesta erityisistä syistä määrääjäksi myöntää luvan poiketa 6 §:stä (tilinpäätöksen laatimisaika), 28 §:n 1 ja 3 kohdasta (tilinpäätöksen kaavoista liitetiedoista ja liitetietojen esittämisestä sekä IFRS -standardien mukaan laaditun konsernitilinpäätöksen yhteydessä annettavista lisätiedoista), 29 §:n 2 kohdasta (sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä ja käyvän arvon sekä hankintamenon esittämisestä liitetiedoissa) ja kirjanpitolain 6 luvun 5 §:n 1 momentista (konserniyhtiöiden sama tilikausi).

Kuten voimassa olevassa laissa poikkeuksen myöntämisen edellytys on, 2 momentin mukaan, että poikkeus ei ole Euroopan unionin tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettujen säännösten vastainen. Säännöksessä Euroopan unioni kattaa myös Euroopan yhteisöjen aikaisemmin antamat säädökset. Momentissa Vakuutusvalvontavirasto muutettaisiin Finanssivalvonnaksi. Viittaus kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n 1 momenttiin poistettaisiin, koska säännöstä muutetaan siten, että siinä säädetään kirjanpitoaineiston huolellisesta säilyttämisestä eikä siitä voida enää jatkossa poiketa.

1.2 Laki työeläkevakuutusyhtiöistä

1 §. Lain soveltamisala. Pykälän 3 momentissa luetellaan vakuutusyhtiölain säännökset joita ei sovelleta. Momentista poistettaisiin viittaus vakuutusyhtiölain kumottavaksi ehdotettuun 8 luvun 19 §:ään. Koska työeläkevakuutusyhtiö ei toimilupansa puitteissa voi harjoittaa sijoitussidonnaista vakuutusta, ei sijoitussidonnaisia vakuutuksia koskevia säännöksiä 8 luvun 15 §:n 2 ja 3 momentissa ole tarpeen sulkea pois. Työeläkevakuutusyhtiö ei saa laatia tilinpäätöstään tai konsernitilinpäätöstään kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen. Tämän johdosta vakuutusyhtiölain 8 luvun 24—26 eivät tulisi sovellettaviksi.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että vakuutusyhtiölain 31 luvun 4 §:ssä ehdotettuja säännöksiä yhteisön rinnakkaisvakuutuksesta ei sovelleta työeläkevakuutusyhtiöissä. Voimassa olevassa työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n 3 momentissa on suljettu soveltamisalan ulkopuolelle muun muassa vakuutusyhtiölain 10—13 luku ja 26 luku. Siten muutkaan tässä esityksessä ehdotetut vakavaraisuussäntelyä koskevat muutokset eivät tule käytännössä sovellettaviksi työeläkevakuutusyhtiöissä.

Pykälään ehdotetaan uutta 5 momenttia, jossa tarkennettaisiin, että työeläkevakuutusyhtiön tilinpäätöksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:ää eikä 7 a lukua (kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltaminen). Valmistelun aikana saadun palautteen perusteella on katsottu, että kyseisten säännösten soveltaminen työeläkevakuutusyhtiöihin ei ole mahdollista.

Tilinpäätösdirektiivin 8 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa edellytetään, että jäsenvaltioiden on sallittava rahoitusvälineiden arvostaminen käypään arvoon konsernitilinpäätöksissä.

Tämän johdosta työeläkevakuutusyhtiöille on tarpeen sallia tämä vaihtoehto, kunnes työeläkevakuutustoiminnan erityisluonteen huomioon ottava Euroopan unionin tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettujen säännösten mukainen ratkaisu, johon työeläkevakuutustoimintaa harjoittavat yhteisöt ovat valmiita siirtymään, on löydetty. Käypä arvo määriteltäisiin Finanssivalvonnan ohjeissa tai määräyksissä.

1.3 Merimieseläkelaki

196 §. Sovellettavat lait. Merimieseläkekassan tilinpäätökseen sovelletaan lähtökohtaisesti vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä pykälän 2 momentissa lueteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Vaikka osaa vakuutusyhtiölain 8 luvun 10—13 §:n säännöksistä, jotka liittyvät osakeyhtiölain 8 luvun 5—8 §:n säännöksiin, sovelletaan merimieseläkekassaan, näiden sovellettavien säännösten merkitys on käytännössä vähäinen. Kun osakeyhtiölain säännöksiä ei enää ole kirjoitettu auki vakuutusyhtiölakiin, nämä kyseiset säännökset eivät ilman erillistä mainintaa tule sovellettaviksi merimieseläkekassan tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sen johdosta, että osakeyhtiölain soveltamisalasäännökset sisältyvät vakuutusyhtiölain 8 luvun 1 §:ään, jota ei sovelleta merimieseläkekassaan.

Merimieseläkekassaan ei sovelleta voimassa olevan vakuutusyhtiölain 8 luvun 1—3 §:ää, 10 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 1 kohtaa, 12 §:n 3—6 kohtaa, 13 §:ää, 14 §:n 1 momentin 2 kohtaa, 19, 23 ja 27—31 §:ää.

Vakuutusyhtiölain 8 luvun 10 §, 12 §:n 3—6 kohta ja 13 § ehdotetaan kumottaviksi, joten näitä ei tästä syystä ole enää tarpeen erikseen sulkea pois soveltamisalasta. Voimassa olevan vakuutusyhtiölain 8 luvun 19 §:ään sisältyvät sijoitussidonnaista vakuutusta koskevat säännökset ehdotetaan edellä siirrettäväksi 15 §:n 2 ja 3 momentiksi. Näitä säännöksiä ei ole tarpeen sulkea erikseen pois merimieseläkelain soveltamisalasta, koska merimieseläkekassa ei käytännössä myönnä sijoitussidonnaisia vakuutuksia, eivätkä kyseiset säännökset siksi tule muutoinkaan sovellettaviksi. Viittaus vakuutusyhtiölain 8 luvun 23 §:ään poistettaisiin, koska pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Selvyyden vuoksi momenttiin lisätään säännös, jonka mukaan vakuutusyhtiölain 8 luvun 24—26 §, mitkä koskevat kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamista, ei sovelleta merimieseläkekassaan.

Säännökset, jotka liittyvät toimintakertomuksessa annettaviin tietoihin toiminnasta ja sen kehittämisestä, jotka sisältyvät osittain kumottavaksi ehdotettuun vakuutusyhtiölain 8 luvun 9 §:ään, tulevat sovellettaviksi merimieseläkekassassa kirjanpitolain säännösten kautta, joihin viitataan vakuutusyhtiölain 8 luvun 4 §:ssä.

Merimieseläkekassa on velvollinen antamaan tiedot pääomalainojen pääasiallisista lainaehdoista ja lainoille kertymättömästä korosta voimassa olevan vakuutusyhtiölain 10 §:n 2 momentin 2 kohdan nojalla, joka esitetään kumottavaksi, kun vastaava säännös sisältyy osakeyhtiölain 8 luvun 5 §:n 3 momenttiin. Merimieseläkekassan toiminnan rahoittaminen pääomallainalla ei käytännössä tule kyseeseen. Siksi säännökseen viittaaminen on käytännössä tarpeetonta. Jos merimieseläkekassa rahoittaisi toimintaansa pääomallainalla, pääomallainaa koskevan tiedonantovelvollisuuden voisi katsoa seuraavan oikeaa ja riittävää kuvaa koskevasta yleis-säännöksestä.

Vakuutusyhtiölain 8 luvun 11 §:ään sisältyvät säännökset lähipiirilainoista eivät vakuutusyhtiölaissa omaksutun viittaustekniikan takia tule sovellettaviksi ilman erillistä mainintaa. Selvyyden vuoksi pykälän 1 momenttiin lisättäisiin viittaus osakeyhtiölain 8 luvun 6 §:n säännökseen lähipiirilainojen ilmoittamisesta.

Vakuutusyhtiölain 8 luvun 12 §:n 1 kohtaan sisältyvät säännökset, joiden mukaan toimintakertomuksessa on annettava selostus, jos yhtiöstä on tullut emoyhtiö, onko se ollut vastaanottavana yhtiönä sulautumisessa tai jakautumisessa taikka onko se jakautunut, jäävät soveltamisalan ulkopuolelle ilman erillistä mainintaa. Vastaavat säännökset sisältyvät osakeyhtiölain 8 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohtaan, jota ei sovellettaisi merimieseläkekassaan, ilman erillistä mainintaa. Näiden säännösten nimenomainen sisällyttäminen merimieseläkelakiin ei ole tarpeellista ottaen huomioon merimieseläkekassan toiminnan luonne.

Pykälän 3 momenttiin sijoitettaisiin työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n 5 momenttia vastaava säännös siitä, että tilinpäätöksen laatimiseen ei sovellettaisi kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:n säännöksiä eikä 7 a lukua. Mainitut säännökset koskevat kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamista sekä rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen merkitsemistä tilinpäätöksen taseeseen ja niiden arvonmuutosten merkitsemistä tuloslaskelmaan, kun arvostusperiaatteena on käypä arvo. Merimieseläkekassan tilinpäätöksen laadintaperiaatteet noudattaisivat näiltä osin työeläkevakuutusyhtiöitä koskevia ratkaisuja.

197 §. *Tarkemmat säännökset ja määräykset, poikkeusluvut ja kirjanpitolautakunnan lausunto.* Lain 197 §:ään sisältyvät asetuksenanto-, määräyksenanto- ja poikkeuslupa-antovaltuudet vastaavat, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 28—31 §:ssä säädetään. Merimieseläkekassan osalta sosiaali- ja terveysministeriöllä sekä Finanssivalvonnalla olisi myös vastaisuudessa vastaatvat vakuutusyhtiölakiin perustuvat norminantovaltuudet kuin mistä nykyisin on säädetty merimieseläkelakiin. Sen sijaan, että kyseiset 28—31 §:n säännökset kirjoitettaisiin auki merimieseläkelakiin, 197 §:ään sisällytettäisiin viittaus kyseisiin sovellettaviin vakuutusyhtiölain valtuutussäännöksiin vastaavalla tavalla kuin vakuutusyhdistyslaissa.

Sääntelytila muuttuu niiltä osin, että voimassa olevan pykälän 1 momentin 5 kohdan mukaan ministeriöasetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset eläkekassan vakuutusteknisen vastuuvelan ilmoittamisesta tilinpäätöksessä. Vakuutusyhtiölain 9 lukua ei sovelleta Merimieseläkekassan vastuuvelkaan. Merimieseläkekassan vastuuvelka määräytyy merimieseläkelain 200 §:n mukaisesti. Merimieseläkekassan vastuuvelan merkitsemättä jättämistä tilinpäätökseen ilman nimenomaista ministeriöasetuksen säännöstä ei voida pitää todennäköisenä. Kun sosiaali- ja terveysministeriöllä on vakuutusyhtiölain 28 §:n 4 kohdan nojalla mahdollisuus säätää, milloin ja miten saadaan poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä konsernitilinpäätöksen ja konsernia koskevan toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä, tarvittaessa voidaan antaa säännökset eläkekassan vastuuvelan merkitsemisestä myös tilinpäätökseen.

198 §. *Finanssivalvonnan oikeus myöntää eläkekassalle poikkeuksia.* Pykälä kumottaisiin tarpeettomana, kun vastaava oikeus perustuisi vakuutusyhtiölain sovellettaviin säännöksiin.

1.4 Maatalousyrittäjän eläkelaki

Maatalousyrittäjän eläkelain 126 §:n 2 momenttiin tehtäisiin vastaavat tekniset muutokset kuin merimieseläkelain 196 §:n 2 momenttiin.

Maatalousyrittäjän eläkelain 127 § vastaa asiasisällöltään merimieseläkelain 197 ja 198 §:ää. Pykälän valtuutussäännös olisi samansisältöinen kuin merimieseläkelain 197 §.

1.5 Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä

Suomessa ei tällä hetkellä toimi yhtään kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikettä. Kaikki ulkomaisten yhtiöiden Suomen sivuliikkeet kuuluvat vakuutusyhtiöille, joiden kotipaikka on ETA-valtiossa. ETA-valtion vakuutusyhtiön sivuliikkeet eivät ole velvollisia laatimaan toiminnastaan tilinpäätöstä tai toimintakertomusta, vaan sivuliike ilmoittaa sen vakuutusyhtiön tilinpäätöksen rekisteröitäväksi johon se kuuluu. ETA-valtion sivuliikkeen valvonnasta vastaa vakuutusyhtiön kotivaltion valvontaviranomainen.

Sivuliike ei ole erillinen oikeushenkilö eikä sen tilinpäätös sinällään anna kuvaa sen vakuutusyhtiön vastuunkantokyvystä johon sivuliike kuuluu. Kolmannen maan sivuliikkeen vakavaraisuutta ja korvauksenmaksukykyä valvotaan kuitenkin erillisenä liiketoimintayksikkönä.

40 §. *Sivuliikkeen tilinpäätös ja toimintakertomus.* Voimassa olevat kolmannen maan sivuliikkeen tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat säännökset eivät kaikilta osin ole tarkoituksenmukaisia eivätkä ajantasaisia. Sivuliikkeellä ei esimerkiksi ole osake- tai takuupääomaa tai muita yhtiöosuuksia, joista säädetään 40 §:n 3 momentissa. Sivuliikkeellä on perustamispaama.

Yksityiskohtaisen soveltamissäännösten sijasta ehdotetaan, että kolmannen maan sivuliike laatisi tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen soveltamalla vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä kotimaisen vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Lisäksi Finanssivalvonta voisi myöntää luvan laatia tilinpäätös samojen tilinpäätösnormien perusteella kuin mitä sovelletaan vakuutusyhtiöön, johon sivuliike kuuluu. Tällaiset tilinpäätösnormistot voisivat olla esimerkiksi sellaisia, jotka Euroopan komissio on hyväksynyt vastavuoroisesti samanarvoisiksi kuin kansainväliset IFRS -standardit. Koska sivuliike ei ole itsenäinen oikeushenkilö, vaan muodostaa lähinnä erillisen kirjanpitoyksikön, jonka tiedot yhdistellään yrityksen muihin tietoihin, on vakuutusyritykselle lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaista soveltaa samoja kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita kaikissa liiketoimintayksiköissä. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että kolmannen maan sivuliikkeeltä ei vaadittaisi tasoitusmäärän muodostamista. Tämä vastaisi näiltä osin vallitsevaa sääntelytilaa, koska sivuliike saa voimassa olevan 4 momentin mukaan laatia tilinpäätöksensä kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen edellyttäen, että vakuutusyhtiö, johon sivuliike kuuluu, laatii tilinpäätöksensä kyseisiä standardeja noudattaen.

Se, miten kolmannen maan sivuliikkeen tilinpäätös laaditaan, riippuisi muun muassa siitä, mihin vakuutusluokkiin kuuluvaa vakuutusliikettä sivuliikkeen kautta merkitään, onko kyse ensivai jälleenvakuutusliikkeestä ja kokonaisvakuutusmaksutulosta sekä siitä, miten kolmannen maan sivuliikkeen vakavaraisuusvalvonta järjestetään. Lisäksi Finanssivalvonnan olisi otettava huomioon se, toimiiko vakuutusyritys Solvenssi II -direktiivin 167 artiklan tarkoittamalla tavalla useammassa kuin yhdessä jäsenvaltiossa, ja missä jäsenvaltiossa varat sijaitsevat. Merkitystä olisi myös sillä, mikä valvontaviranomainen yhteisön alueella vastaa Solvenssi II -direktiivin 168 artiklan tarkoittamalla tavalla yhteisössä toimivien sivukonttoreiden koko liiketoiminnan vakavaraisuuden tarkastamisesta. Finanssivalvonta tai muu ETA-valvontaviranomainen sopii kolmannen maan valvontaviranomaisen kanssa muun muassa ryhmävalvonnan järjestämisestä. Lisäksi huomioon otettaisiin, onko Euroopan unioni perustamissopimuksen mukaisella sopimuksella tehnyt sopimuksen poikkeavien säännösten soveltamisesta varmistaakseen vastavuoroisuuteen perustuen riittävän turvan vakuutuksenottajille, vakuutetuille ja muille edunsaajille.

40 a §. *Sivuliikkeen toimintakertomusta koskevat lisäsäännökset.* Pykälä kumottaisiin tarpeettomana, koska toimintakertomuksen sisällöstä on tarpeelliset säännökset vakuutusyhtiölaissa

ja kirjanpitolaissa. On todennäköistä, että se vakuutusyhtiö, johon sivuliike kuuluu, ilmoittaa vastaavat tiedot omassa tilinpäätöksessään tai konsernitilinpäätöksessään. Säännökset sivuliikkeen hallussa olevista yrityksen osakkeista eivät käytännössä sisällä mitään informaatioarvoa sen johdosta, että kyse on samasta oikeushenkilöstä. Vakuutusyrityksen joutuessa vaikeuksiin sillä ole olennaista merkitystä, missä liiketoimintayksikössä omia osakkeita säilytetään.

40 b §. *Tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat määräykset.* Voimassa olevan lain yksityiskohtaisten säännösten sijaan Finanssivalvonnalle annettaisiin valtuus antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset vakuutusyhtiölain 8 luvun säännösten soveltamisesta sivuliikkeen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimiseen.

Yksityiskohtaiset säännökset eivät ole tarkoituksenmukaisia sen johdosta, että sivuliikkeen valvonta voidaan järjestää eri tavoin. Yksityiskohtaiset säännökset eivät valvonnasta vastaavan viranomaisen eikä myöskään vakuutusyrityksen näkökulmasta mahdollista valvonnan kannalta tarkoituksenmukaista tilinpäätösraportoinnin mukauttamista.

1.6 Eläkesäätiölaki

37 §. Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen korjaus. Pykälässä ei enää viitattaisi lakia alemmanasteisiin säännöksiin niiden nimellä.

Pykälän 2 momentissa suljetaan pois ne kirjanpitolain säännökset, joita ei sovelleta eläkesäätiön kirjanpitoon. KPL 1 luvun 4 §:n 1 momentin säännös tilikaudesta on voimassa olevassa eläkesäätiölaissa kirjoitettu auki 37 a §:ään. Kirjanpitolain säännöstä voidaan soveltaa, kun 37 a §:ssä säilytetään vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuva säännös siitä, että työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavan eläkesäätiön tilikausi on kalenterivuosi. Voimassa olevassa laissa suljetaan pois kirjanpitolain 1 luvun 5—8 § eläkesäätiön soveltamisalasta. Kyse on määritelmistä, joiden poissulkeminen ei ole tarpeen.

Voimassa olevassa laissa on tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sisältöä koskeva kattava määritelmä, jonka johdosta kirjanpitolain 3 luvun 1 §:ää ei sovelleta. Kirjanpitolain tilinpäätöksen sisältömääritelmä on sovellettavissa myös eläkesäätiöön. Rahoituslaskelman laatiminen on katsottu tarpeettomaksi eläkesäätiölle (HE 224/2004 vp). Tätä tarkempia perusteluja ei sääntelylle ole esitetty. Vakuutustoimialan yritysten ansaintalogiikka perustuu siihen, että maksut pääasiassa kerätään etukäteen ja korvaukset maksetaan myöhemmin. Tuotannollista toimintaa harjoittaviin yrityksiin nähden vastakkainen kassavirran kertyminen tarkoittaa, että maksuvalmius on pääsääntöisesti hyvä, vaikka vakavaraisuus olisi vaarantunut. Tuloslaskelmaan merkitään sellaisia tuottoja, kuten tuloutettuja arvonkorotuksia, ja kuluja, kuten eräitä vastuuvelan muutoksia, mitkä eivät vastaa kassavirtoja. Rahoituslaskelman voidaan siksi katsoa antavan olennaista tietoa eläkesäätiön toiminnan rahoituksesta, vastaavalla tavalla kuin vakuutusyhtiöissä. Kun eläkesäätiö ei ole yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, rahoituslaskelman laatimista ei edellytetä, ellei eläkesäätiö täyttäisi kirjanpitolain 1 luvun 4 c §:n suuryrityksen määritelmää. Nykyistä asiantilaa ei muiden kuin suuryritysten kokorajat ylittäviltä eläkesäätiöiltä ehdoteta muutettavaksi tässä yhteydessä, vaan asiantilaa arvioidaan tarvittaessa uudelleen eläkesäätiölain ja vakuutuslaskelmalain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Vakuutustoimialan yrityksille ei ole säädetty kokoon liittyviä helpotuksia, minkä johdosta eläkesäätiö ei voisi hyödyntää 3 luvun 2 §:n 4 momentin eikä 4 §:n 2 momentin mikroyrityksiä koskevia helpotuksia. Selvyyden vuoksi ja mahdollisen 41 §:n 1 momentin 2 kohdan ristiriitaisuuden välttämiseksi säädettäisiin, että kirjanpitolain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa (*sisältöpainotteisuus*) ei sovelleta Suomen lainsäädännön mukaisesti määräytyvän työeläkevastuun käsittelyyn, vaikka kohta muuten soveltuu eläkesäätiön noudatettavaksi. Säännös sijoitettaisiin momentin viimeiseksi virkkeeksi. Eläkesäätiö olisi velvollinen laatimaan toimin-

takertomuksen kuten nykyisin. Kirjanpitolain 3 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan tilinpäätöstä ja toimintakertomusta varmentamaan on laadittava tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt. Kun myös eläkesäätiö laatii tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt ministeriöasetuksen mukaisesti, momenttia sovelletaan. Säännöksen soveltaminen on johdonmukaista sen johdosta, että ministeriöasetuksella annetaan tarkemmat säännökset tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä, jäljempänä 42 §:ssä olevan valtuutussäännöksen nojalla.

Kirjanpitolain 4 luvun 1—4 §:ää ei voimassa olevan lain mukaan sovelleta eläkesäätiön tilinpäätökseen. Kirjanpitolain liikevaihdon käsitettä (4 luvun 1 §) ei sovelleta vakuutustoimialan yrityksiin. Tämä vakuutustoimialan yrityksiä koskeva yleinen rajausta johtuu vakuutusyritysten tilinpäätösdirektiivistä. Kirjanpitolain säännösten soveltamiseksi, liikevaihdolla tarkoitettaiisiin, mitä vakuutuskassan ja eläkesäätiön tilinpäätöksestä annetun sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksen (1336/2002) 13 §:ssä säädetään vakuutuskassan ja eläkesäätiön liikevaihtoa koskevasta tunnusluvusta. Kun KPL 4 luvun 2 § ehdotetaan kumottavaksi, sen poissulkeminen ei enää ole tarpeen. Kirjanpitolain 4 luvun 3 § (pysyvät ja vaihtuvat vastaavat) ja 4 § (vaihto-omaisuus ja rahoitusomaisuus) sen sijaan ovat sovellettavissa, jäljempänä 3 momentissa säädettyin tarkennuksin. Voimassa olevan lain mukaan kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 3—5 momenttia ei sovelleta eläkesäätiön kirjanpitoon. Niiden poissulkemiselle ei ole vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvia erityisiä perusteita, minkä johdosta niitä sovellettaisiin vastaavalla tavalla eläkesäätiön tilinpäätökseen kuin muiden vakuutusyritysten tilinpäätöksiin. Näitä säännöksiä vastaavat säännökset sisältyvät kumottavaksi ehdotettuun 40 a §:ään.

Kirjanpitolain 5 luvun säännökset ehdotetaan nykyistä laajemmin sovellettaviksi eläkesäätiön kirjanpitoon. Merkittävin muutos on, että kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ää (*Rahoitusvälineen merkitseminen käypään arvoon sekä käyvän arvon rahasto*) ja 2 b §:ää (*Sijoituskiinteistön merkitseminen käypään arvoon*) sovellettaisiin eläkesäätiön tilinpäätökseen. Vaikka kassojen ja säätiöiden tilinpäätöksessä ei sijoituksia ole arvostettu käypään arvoon, niille yrityksille, joiden toimintapiiriin kassat ja säätiöt kuuluvat, tulee niiden kassoissa ja säätiöissä järjestämän eläke- ja muun turvan osalta sallia vastaavat arvostusperiaatteet kuin muussa toiminnassaan, kunnes työeläkevakuutustoiminnan erityisluonne huomioon ottavasta ratkaisusta on päästy yhteisymmärrykseen. Nykyiset, ministeriöasetukseen perustuvat käypää arvoa koskevat periaatteet, jotka on todettu soveltumattomiksi, kumoutuvat asetuksen kumoamisen myötä. Koska mikroyrityksiä koskevia säännöksiä ei sovellettaisi eläkesäätiöihin, kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:n 6 momenttia ei sovellettaisi eläkesäätiön kirjanpitoon. Voimassa olevassa lain mukaan kirjanpitolain 5 luvun 4 §:ää (Tulon kirjaaminen tuotoksi valmistusasteen perusteella), 5 §:n 1 momenttia (Pysyvien vastaavien hankintamenon jaksottaminen), 5 a §:n 2 momenttia (Aineettoman omaisuuden hankintamenon jaksottaminen), 6 § (Vaihto-omaisuuden hankintamenon jaksottaminen), 7 § (Perustamismenojen jaksottaminen), 8 § (Tutkimus- ja kehittämismenojen jaksottaminen), 9 § (Liikearvon hankintamenon jaksottaminen), 10 § (Pääoma-alennus ja lainan liikkeeseenlaskumenot), 11 § (Muiden pitkävaikutteisten menojen jaksottaminen) ja 12 § (Muut kuin suunnitelman mukaiset poistot) ei sovelleta eläkesäätiön kirjanpitoon. Vaikka KPL 5 luvun 6—10 § eivät käytännössä tule sovellettaviksi, niiden poissulkeminen on tarpeellonta. Sääntelytila muuttuisi siten, että myös eläkesäätiö voisi kirjanpitolain 5 luvun 11 §:n mukaisesti, muiden kirjapitovelvollisten tavoin, poistaa pykälässä tarkoitettuja pitkävaikutteisia menoja suunnitelman mukaisesti. Kun vakuutustoimialan yrityksiin ei muutoin ole sovellettu pieniä yrityksiä koskevia poikkeuksia, on johdonmukaista, että myös eläkesäätiöt voisivat poistaa pitkävaikutteiset menot suunnitelman mukaan. Vastaavasti eläkesäätiö saisi kirjata kirjanpitolain 5 luvun 12 §:ssä tarkoitettuja suunnitelman ylittäviä poistoja, jos menettelylle on verotusperusteinen syy. Eläkesäätiö voisi myös soveltaa suunnitelman mukaista poistolaskentaa, joka perustuisi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) mukaiseen menojäännöspoistomenettelyyn, jos menettely on eläkesäätiön näkemyksen mukaan perusteltua ottaen huomioon ne omaisuuserät, jotka ovat poistojen kohteena. Kun pitkävaikutteiset menot

on joka tapauksessa poistettava vaikutusaikanaan, suunnitelmapoistojen tekeminen ei käytännössä lisää hallinnollista taakkaa, muutoin kuin eläkesäätiön omista valinnoista johtuvista syistä, mutta mahdollistaa yhdenmukaisen käytännön suhteessa niihin yhtiöihin, joiden toimintapiiriin eläkesäätiöt kuuluvat. Luvun kirjanpitolain 5 luvun 19 §:ää (vaihto-omaisuuden ja pysyvien vastaavien väliset siirrot) voidaan soveltaa jäljempänä 3 momentissa ehdotetuin tarkennuksin. Kirjanpitolain 5 luvun 20 § on ehdotettu kumottavaksi. Tämän johdosta sitä ei tarvitse sulkea pois.

Poikkeuksellisissa tilanteissa konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat edellytykset saattavat täytyä. Jäljempänä 37 a §:n 2 momentin kategoriset säännökset konsernitilinpäätöksen laadintavellisuudesta vapauttamiselle ehdotetaan kumottavaksi. Tämän johdosta kirjanpitolain 6 luku saattaa tulla eläkesäätiön sovellettavaksi, eikä mainittua 6 lukua enää suljettaisi pois soveltamisalasta.

Pykälän 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaavaan muotoon kuin vakuutusyhtiölain 8 luvun 4 §:n 6 momentti. Koska eläkesäätiöllä ei yleensä ole tavaravarastoja tai merkittävää omaa käyttöomaisuutta, muutoksella ei käytännössä tulisi olla merkitystä, mutta se selventää kirjanpitolain 5 luvun soveltamista eläkesäätiön kirjanpitoon.

37 a §. Kirjanpitolain 1 luvun 4 § (tilikausi) on sovellettavissa eläkesäätiöön. Eläkesäätiölain 37 a §:n 1 momentista poistettaisiin kyseistä säännöstä vastaava ensimmäinen virke. Ehdotuksessa säännöksessä todettaisiin, että lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavan eläkesäätiön tilikausi on kalenterivuosi.

Voimassa olevan lain 2 ja 3 momenttia vastaavat säännökset ehdotetaan kumottaviksi. Kirjanpitolain ja kirjanpitoasetuksen konsernisäännöksiä ei sovelleta suomalaisiin eläkesäätiöihin eikä lakisääteistä toimintaa harjoittaviin TyEL -eläkesäätiöihin. Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan, eläkesäätiö ei ole velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöstä eikä eläkesäätiötä saa sisällyttää toisen yhteisön konsernitilinpäätökseen. Hallituksen esityksessä (HE 234/1998 vp) säännösten yksityiskohtaiset perustelut ovat varsin niukat: ”Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan konsernitilinpäätöksen laatimista koskevaa säännöstä. Momentti vastaa nykyisen 37 §:n 2 momentin kahta viimeistä lausetta”.

Euroopassa ammatillista lisäeläketoimintaa harjoitetaan erityyppisissä yhteisöissä. Pääsääntönä vaikuttaisi olevan se, että ammatillista lisäeläketoimintaa harjoittavat yhteisöt olisivat tilinpäätösdirektiivin 22 artiklan konsernisäännösten soveltamispiirissä. Tilinpäätösdirektiivin konsernisäännösten soveltamista ei ole kytketty tiettyyn oikeudelliseen muotoon, vaan ne liittyvät omistuksen ja määräysvallan käsitteisiin. Luonnollisestikaan, Suomen lain mukaista TyEL- vakuutusta ulkomaiset lisäeläkelaitokset eivät harjoita. Työeläkevakuutustoiminnassa on siten kansallisia vakuutustoiminnan erityispiirteitä.

Eläkesäätiölaissa tai vakuutuskassalaissa ei ole tytäryhteisöjä koskevia luotonoton rajoituksia. Kiinteistötytäryritystä ei ole vapautettu konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta, jos se muodostaa alakonsernin omien tytäryritystensä kanssa. Konsernitilinpäätösvelvollisuudesta vapauttaminen johtaa tilanteeseen, jossa kiinteistö- tai muiden tytäryritysten oma pääoma, vahvistetut voitot ja tappiot taikka velat eivät tule esitettyiksi eläkekassan tai eläkesäätiön ta-seessa.

Suomessa eläkesäätiöiden ja vakuutuskassojen toimintapiiri on rajoitettu. Toimintapiiri voi olla yritys, konserni tai vakuutuskassojen osalta toimiala. Jos ammatilliseen lisäeläketoimintaan liittyvät vastuut siirrettäisiin perustettavaan henkivakuutusyhtiöön, kyseinen henkivakuutusyhtiö olisi velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen yleisiä periaatteita noudattaen.

HE 98/2015 vp

Kategorista vapautusta konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ei voida pitää perusteltuna, vaan Finanssivalvonnalla tulee olla mahdollisuus ottaa kantaa siihen, onko konsernitilinpäätöksen laatiminen perusteltua.

Eläkesäätiölain 17 §:n mukaan hallitukseen kuuluu vähintään viisi jäsentä ja viisi varajäsentä. Eläkesäätiön toimintapiiriin kuuluvat henkilöt valitsevat keskuudestaan vähintään kaksi jäsentä ja näille vähintään kaksi varajäsentä. Työnantaja valitsee loput hallituksen jäsenistä ja näille varajäsenet. Eläkesäätiö on eläkesäätiölain 78 §:n nojalla purettava, jos työnantaja lopettaa sen toiminnan, jonka piirissä eläkesäätiössä vakuutetut henkilöt toimivat. Työnantajayrityksellä on rajoittamaton vastuu eläkesäätiön etuusperusteisista sitoumuksista. Eläkesäätiö voidaan katsoa olevan työnantajayrityksen määräysvallassa ja yleisesti ottaen eläkesäätiötä ja sen työnantajayrityksiä johdetaan yhtenäiseltä pohjalta. Eläkesäätiö on purettava, kun työnantajayritysten toiminta loppuu.

Eläkesäätiölaissa säädetty yhdistelykielto ei koske muissa valtioissa järjestettyä ammatillista lisäeläke-toimintaa. Suomen kirjanpitolain mukaan konsernitilinpäätöksen laativan muun toimialan kuin vakuutustoimialan yritys saattaa siksi harkintansa mukaan sisällyttää ulkomaisen lisäeläkelaitoksen, johon sillä on määräysvalta, konsernitilinpäätökseensä. Tällöin myös lisäeläkelaitoksen tai sen konserniin kuuluvien yhteisöjen varat ja velat tai osuus pääomasta tulisivat esitettäväksi joko lisäeläkelaitoksen konsernitilinpäätöksessä tai työnantajayrityksen tilinpäätöksessä. Vakuutuskassalaissa vastaavaa yhdistelykieltoa koskevaa säännöstä ei ole.

Jos eläkesäätiön vakuutuskanta siirrettäisiin henkivakuutusyhtiöön, henkivakuutusyhtiö yhdistettäisiin tytär- tai osakkuusyrityksenä toisen yrityksen konsernitilinpäätökseen.

Jos lisäeläkejärjestelyt toteutettaisiin kirjanpidollisin varauksin, varat ja velat jotka kuuluisivat tällaiseen järjestelyyn, sisältyisivät työnantajayrityksen taseeseen.

Eläkesäätiölain voimassa olevat yhdistelykieltoa koskevat säännökset ovat siten muoto ennen asiaa -periaatteen luonteisia. Tilinpäätösdirektiivi ei sisällä sellaista jäsenvaltio-optiota, jolla tiettyä toimintaa harjoittava tytäryritys olisi mahdollista kategorisesti sulkea pois emoyrityksen konsernitilinpäätöksestä, vaan kyse on tapauskohtaisesta harkinnasta.

Kun kansainvälinen tilinpäätösstandardi IAS 19 työsuhde-etuudet edellyttää etuusperusteisten lisäeläkejärjestelyjen aktuaarillisten voittojen ja tappioiden huomioimisen työnantajayrityksen tuloslaskelmassa ja taseessa, kategorinen yhdistelykielto on ammatillisten lisäeläkejärjestelyjen osalta ongelmallinen, ottaen huomioon, että tilinpäätösdirektiivien muutosten tarkoituksena oli poistaa ristiriitaisuudet suhteessa kansainvälisiin tilinpäätösstandardeihin.

Eläkesäätiölain soveltamisalaan ei kuulu toisen toimialan yrityksen konsernitilinpäätöksestä säätäminen. Päätös eläkesäätiön sisällyttämisestä toisen yhteisön konsernitilinpäätökseen tehtäisiin yleisiä periaatteita noudattaen. Kun kyse on toisen toimialan kuin vakuutustoimialan yrityksen konsernitilinpäätöksen laatimisesta, kirjanpitolautakunta ja Finanssivalvonta niiltä osin kuin yritys on sen valvottava, voivat tarvittaessa antaa lausuntoja tai ohjeita menettelyta-voista.

Pykälän 2 momentti kumottaisiin edellä kuvatuin perusteluin.

38 §. Pykälän 1 momentti voidaan kumota, koska se vastaa asiasisällöltään KPL 3 luvun 1 §:n 1, 2 ja 4 kohtaa, joita sovellettaisiin eläkesäätiöön.

Pykälän 2 momentti voidaan kumota, koska se vastaa KPL 3 luvun 1 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momenttia on tarpeen muuttaa sen johdosta, että toimintakertomus olisi edelleen laadittava, vaikka eläkesäätiö ei olisi yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö. Toimintakertomuksen sisältöä koskevat tarkemmat säännökset seuraavat KPL 3 luvun 1 a §:stä, jota sovellettaisiin myös eläkesäätiöön.

Pykälän 4 momentti kumottaisiin, koska se vastaa KPL 3 luvun 1 §:n 7 momenttia.

39 §. Kirjanpitolain 3 luvun 6 §:n mukaan tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Eläkesäätiölain 39 §:n ensimmäisen virkkeen mukaan tilinpäätös on annettava tilintarkastajille neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Virke sisältää lisäksi Finanssivalvonnan valtuutuksen myöntää poikkeus tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen antamisesta tilintarkastajille. Kun tilinpäätös ja toimintakertomus on tilintarkastettava, tästä seuraa, että hallituksen on toimitettava tilinpäätös ja toimintakertomus tilintarkastajille sen jälkeen, kun se on laadittu. Säännös siitä, että tilintarkastajien on annettava tilintarkastuskertomus hallitukselle, on tarpeeton, koska velvollisuus seuraa tilintarkastuslaista.

Kun Finanssivalvonta myöntää poikkeuksia tilinpäätöksen laatimisajasta tästä seuraa myös se, että tilintarkastuksen määräaika pitenee, koska tilintarkastusta ei voi suorittaa loppuun, ennen kuin tilinpäätös on laadittu. Erillinen valtuutusäännös myöntää poikkeus tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen antamisesta tilintarkastajille on tarpeeton.

Voimassa olevan tilintarkastuslain 1 luvun 4 §:n 7 momentin mukaan, jos tilinpäätöksen vahvistamisesta päätetään yhteisön tai säätiön toimielimen kokouksessa, tilinpäätös ja toimintakertomus on annettava tilintarkastajalle viimeistään kuukautta ennen tätä kokousta. Säätiön hallitus on toimielin, jonka tehtäviin kuuluu tilinpäätöksen laatiminen. Säätiöllä ei ole hallituksen lisäksi erillistä toimielintä, joka erikseen vahvistaisi tilinpäätöksen. Pykälän toisen virkkeen mukaan, tilintarkastajien on annettava tilintarkastuskertomus kuukauden kuluessa hallitukselle. Säännöksen sisältö on epäselvä. Siitä ei suoraan ilmene, onko tilintarkastajien annettava tilintarkastuskertomus kuukauden kuluttua siitä, kun hallitus on toimittanut heille tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vai siitä, kun neljän kuukauden määräaika tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimiseen on umpeutunut. Säännöksestä ei myöskään, ilmene missä ajassa hallituksen on käsiteltävä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen vahvistaminen.

Kun eläkesäätiön on eläkesäätiölain 65 §:n mukaan, vuosittain viiden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä tai Finanssivalvonnan määräämänä myöhempänä ajankohtana toimitettava Finanssivalvonnalle tilinpäätös, toimintakertomus, tilintarkastajien lausunto sekä vahvistetun kaavan mukainen tilastokertomus toiminnastaan, pykälä voidaan kumota, koska tarvittavat menettelysäännökset ilmenevät muista edellä mainituista sovellettavista pykälistä.

40 a §. Pykälä kumottaisiin, koska sovellettavat kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 3—5 momentit sisältävät vastaavat säännökset.

41 §. Pykälän 1 momentin viittaukset sosiaali- ja terveysministeriön asetuksiin ja Finanssivalvonnan määräyksiin poistettaisiin, koska lain 43 § sisältää tarvittavat viittaukset.

41 a §. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevaa 1 momenttia. Pykälän 2 momentti muutettaisiin vastaamaan vakuutusyhtiölain 8 luvun 16 §:n 2 momenttia. Tämän seurauksena asetustasolla toteutettu sääntely nostettaisiin lain tasolle vastaavasti kuin vakuutusyhtiölaissa.

Pykälän 3 momentti muutettaisiin vastaamaan vakuutusyhtiölain 8 luvun 16 §:n 3 momenttia. Sääntely muuttuisi sen osalta, että käyttöomaisuudeksi katsottavan omaisuuserän arvonkorotus

olisi merkittävä arvonkorotusrahastoon. Tasekaavassa ei ole arvonkorotusrahastoa, mutta arvonkorotusrahasto muodostettaisiin tarvittaessa. Uutta sääntelyä sovellettaisiin vasta lain voimaantulon jälkeen tehtyihin arvonkorotuksiin.

Rahoitusvälineiden arvostamisen osalta pykälän voimassa oleva 4 momentti vastaa asiasisällöltään kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ää ja on tarpeeton.

Sijoituskiinteistöjen arvostamisen osalta pykälän voimassa oleva 5 momentti vastaa asiasisällöltään kirjanpitolain 5 luvun 2 b §:ää ja on tarpeeton.

Pykälän 4 momenttiin, joka asiasisällöltään vastaa voimassa olevaa 6 momenttia, tehtäisiin tekniluonteinen viittaustarkistus kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:iin.

Pykälän 5 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan 7 momentin sisältöä ja 6 momentti vastaa sisällöltään 8 momenttia voimassa olevassa pykälässä.

Pykälän 7 momenttiin otettaisiin vakuutusyhtiölain 8 luvun 18 §:ää asiasisällöltään vastaava säännös.

42 §. Pykälän 1 momentti sisältäisi sosiaali- ja terveysministeriönasetuksenantovaltuutuksen. Asetuksenantovaltuutus ei olisi pakottava sen johdosta, jos esimerkiksi toimintakertomuksen sisällöstä ei olisi välttämätöntä antaa lisäsäännöksiä.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan lain 2 momenttia.

Pykälän 3 momenttiin sisällytettäisiin vakuutusyhtiölakia vastaavat Finanssivalvonnan määräysenantovaltuudet koskien tilinpäätöstä ja toimintakertomusta.

Voimassa olevan pykälän 4 momenttiin sisältyvä sääntely on tarpeeton, koska Finanssivalvonnan ohjeiden ja lausuntojen antamiseen ei tarvita valtuutussäännöstä.

Pykälän 4 momentin mukaan, Finanssivalvonta voisi yksittäisessä tapauksessa määräajaksi myöntää poikkeuksia 1 momentissa tarkoitetuista ministeriön antamista säännöksistä tai 3 momentissa tarkoitetuista määräyksistä, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi eläkesäätiön toiminnan tuloksesta ja sen taloudellisesta asemasta.

Sosiaali- ja terveysministeriön olisi ennen 1 momentissa tarkoitettua säännöksen antamista ja Finanssivalvonnan ennen 3 momentissa tarkoitettua määräyksen antamista tai 4 momentissa tarkoitettua poikkeuksen myöntämistä pyydettävä kirjanpitolautakunnan lausunto, jos säännös, määräys tai lupa on kirjanpitolain tai sen nojalla annettujen säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä. Tätä koskeva voimassa olevaa 6 momenttia vastaava säännös sisällytettäisiin pykälän 5 momenttiin.

Pykälän 6 momentin kirjoitustapaa selkeytettäisiin siten, että Finanssivalvonta voisi yksittäistapauksissa myöntää poikkeuksena kirjanpitolain 3 luvun 6 §:ssä säädetyistä tilinpäätöksen laatimisajasta.

1.7 Vakuutuskassalaki

70 §. Pykälän 1 momentti vastaisi eläkesäätiölain 37 §:n 1 momenttia. Pykälän toinen momentti vastaisi eläkesäätiölain 37 §:n 2 momenttia sillä erotuksella, että vakuutuskassan tilikausi on aina kalenterivuosi, minkä johdosta kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia ei voida

soveltaa vastaavalla tavalla kuin ammatillista lisäeläketoimintaa harjoittavaan eläkesäätiöön. Pykälän 3 momentti vastaisi eläkesäätiölain ehdotettua 37 §:n 3 momenttia.

71 §. Vakuutuskassan tilinpäätös voidaan oikean ja riittävänä kuvan niin edellyttäessä yhdistellä toisen yhteisön konsernitilinpäätökseen. Vastaavasti kuin eläkesäätiön osalta kategorista vapautusta konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta ei voida pitää perusteltuna, minkä johdosta pykälän 2 momentti kumottaisiin, eläkesäätiölain 37 a §:n 2 momentin yhteydessä esitetyin perusteluihin.

72 §. Pykälän 1, 2 ja 4 momentti kumottaisiin eläkesäätiölain 38 §:n 1, 2 ja 4 momentin yhteydessä esitetyin perusteluihin ja pykälän 3 momenttia, joka muodostaa pykälän uuden sisällön, muutettaisiin eläkesäätiölain 38 §:n 3 momentin yhteydessä esitetyin perusteluihin. Pykälän 5 momentti kumottaisiin tarpeettomana, koska vastaava sääntely seuraa tilintarkastuslain 1 luvun 4 §:n 7 momentista.

74 §. Pykälän kumottaisiin eläkesäätiölain 40 a §:n yhteydessä esitetyin perusteluihin.

74 a §. Pykälän 1 momentti muutettaisiin vastaamaan asiasisällöltään muutettavaksi ehdotettua eläkesäätiölain 41 §:n 1 momenttia.

74 b §. Pykälä vastaisi eläkesäätiölain ehdotettua 41 a §:ää.

77 §. Pykälää muutettaisiin siten, että sen sisältö vastaisi niitä säännöksiä, mitä ehdotetaan sisällytettävän eläkesäätiölain 42 §:ään.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kirjanpitosääntelyn osalta sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuuksista säädetään vakuutusyhtiölain 8 luvun 28 §:ssä ja Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksista 29 §:ssä. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuus koskee vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvien tarkempien määräysten antamista. Nämä määräykset koskevat tilinpäätöksen kaavoja, liitetietoja ja tase-erittelyjä.

Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen ja Merimieseläkekassaan sovelletaan vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä. Niitä koskevat tarkemmat säännökset annetaan siten vakuutusyhtiölain 8 luvun 28 §:n nojalla. Niiltä osin kuin kyse ei ole vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvasta sääntelystä, vakuutusyhtiöt noudattavat, mitä muualla laissa tai lain nojalla on säädetty.

Eläkesäätiöitä koskevat, vakuutusyhtiöitä vastaavat valtuutussäännökset, on sijoitettu eläkesäätiölain 42 §:ään ja vakuutuskassojen osalta vakuutuskassalain 77 §:ään.

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuus koskee tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä, toimintakertomusta, osavuosisikatsausta, tilinpäätöstiedotetta, sijoitusten mukaan lukien johdannaisten arvon määrittämistä ja niiden esittämistä tilinpäätöksessä.

Finanssivalvonta voi lisäksi myöntää määräaikaisia poikkeuslupia vakuutusyritysten tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisajasta, tuloslaskelma- ja tasekaavojen noudattamisesta, rahoituslaskelmasta, tilinpäätöksen liitetiedoista sekä taseen ja liitetietojen erittelystä, mistä säädetään vakuutusyhtiölain 8 luvun 30 §:ssä.

Valtuutussäännökset vastaavat nykyistä asiantilaa. Viittaussystematiikan muutos on vähentänyt kirjanpitoa koskevien säännösten määrää vakuutusyhteisöjä koskevissa laeissa. Muutokset eivät olennaisesti vaikuta vakuutusyriyten hallinnolliseen taakkaan.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016 eli kirjanpitosäännösten soveltamisen alkamisajankohdasta lukien.

Kirjanpitosäännöksiä kuitenkin ehdotetaan sovellettaviksi ensimmäisen kerran eri vakuutusyhteisöiden kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

Lisäksi eläkesäätiölain 41 a §:n 3 momentissa ja vakuutuskassalain 74 b:n 3 momentissa tarkoitettua arvonkorotusta sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tehtyihin arvonkorotuksiin.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

4.1 Lakia alemman asteisten asetusten, määräysten ja poikkeuslupien antamista koskevat valtuudet

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuuksia ja Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia on arvioitava perustuslain 80 §:n kannalta.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuutuksen nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan.

Ehdotetun vakuutusyhtiölain 8 luvun 28 §:n, eläkesäätiölain 42 §:n ja vakuutuskassalain 77 §:n valtuutussäännösten nojalla sosiaali- ja terveysministeriö valtuutettaisiin antamaan asetukset asioista, jotka on lueteltu edellä kohdassa 2.

Asetuksella säädettävät asiat vastaavat asiasisällöltään nykyistä asiantilaa. Säännökset ovat niin yksityiskohtaisia ja luonteeltaan lähinnä teknisiä, että niiden sisällyttäminen lakiin ei ole tarkoituksenmukaista. Kysymys ei myöskään ole vakuutusyriyten tai eläkelaitoksen oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista, joista olisi säädettävä lailla, eikä muutenkaan asioista, jotka kuuluisivat perustuslain lakivarauksen nojalla lain alaan. Lisäksi sääntely kohdistuu yksilön sijasta vakuutustoimintaa harjoittavaan yhteisöön tai säätiöön.

Perustuslain 80 §:n 2 momentin mukaan myös muu viranomaisen voidaan lailla valtuuttaa antamaan oikeussääntöjä määräytyistä asioista, jos siihen on sääntelyn kohteeseen liittyviä erityisiä syitä eikä sääntelyn asiallinen merkitys edellytä, että asiasta säädetään lailla tai asetuksella. Tällaisen valtuutuksen tulee olla soveltamisalaltaan täsmällisesti rajattu.

Esitykseen sisältyy Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia. Ehdotetun vakuutusyhtiölain 8 luvun 29 §:ssä, eläkesäätiölain 42 §:ssä ja vakuutuskassalain 77 §:ssä säädettäisiin nykyistä vastaavalla tavalla Finanssivalvonnan valtuudesta antaa tarkempia määräyksiä kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvistä asioista. Finanssivalvonnalla olisi lisäksi oikeus myöntää poikkeuksia vakuutusyhtiölain 8 luvun 6 §:stä (tilinpäätöksen laatimisaika), 28 §:n 1 ja 3 kohdasta (tilinpäätöksen kaavoista liitetiedoista ja liitetietojen esittämisestä sekä IFRS -standardien mukaan laaditun konsernitilinpäätöksen yhteydessä annettavista lisätiedoista),

HE 98/2015 vp

29 §:n 2 kohdasta (sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä ja käyvän arvon sekä hankintamenon esittämisestä liitetiedoissa) ja kirjanpitolain 6 luvun 5 §:n 1 momentista (konserniyhtiöiden sama tilikausi). Pykälään on tehty tässä esityksessä vain teknisiä muutoksia. Suhteessa voimassa olevaan sääntelyyn esityksessä pykälän soveltamisalaa on kavennettu siten, että lupaa poiketa kirjanpitoaineiston huolellisesta säilyttämisestä ei voida jatkossa antaa.

Hallitus katsoo, että ehdotettu toimilupasääntely on sopusoinnussa perustuslain 80 §:n kanssa. Edellä mainitut asetukset ja määräykset olisivat pääasiassa teknisluonteisia. Sosiaali- ja terveysministeriön edellä mainittuja asetuksenantovaltuuksia ja Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuuksia vastaavat valtuudet ovat sisältyneet voimassa oleviin lakeihin ja niihin tehtäisiin vain teknisluonteisia muutoksia.

Edellä todetuista syistä lakiehdotukset voitaneen käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 8 luvun 4 §:n 4 momentti, 8, 10, 11, 13, 19, 20, 23 ja 25 §,
sellaisena kuin niistä on 8 luvun 19 § laissa 303/2015,
muutetaan 8 luvun 1 §, 4 §:n 2 ja 3 momentti, 9, 12, 15, 17, 18, 21, 24 ja 26 § sekä 28—30 §,
sellaisina kuin niistä ovat, 8 luvun 24 § osaksi laissa 981/2013, 29 § osaksi laeissa 981/2013 ja 303/2015 seuraavasti:

8 luku

Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni

1 §

Osakeyhtiölain soveltaminen

Vakuutusyhtiön omaan pääomaan, tilinpäätökseen, toimintakertomukseen ja konserniin sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 8 luvun 5—10 ja 12 §:ssä säädetään.

4 §

Kirjanpitolain soveltaminen

Vakuutusyhtiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen ei sovelleta kirjanpitolain 1 luvun 4 §:ää, 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia ja 6 §:ää, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 a luvun 3 §:ää eikä 8 luvun 6 §:ää.

Vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön toimintakertomuksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 7 a luvun 3 §:ää eikä 8 luvun 6 §:ää. Konsernitilinpäätökseen ei sovelleta myöskään 2 momentissa mainittuja kirjanpitolain säännöksiä.

9 §

Toimintakertomuksen tiedot toiminnasta ja sen kehittämisestä

Sen lisäksi, mitä kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ssä säädetään, vakuutusyhtiön toimintakertomuksessa esitetään selostus vakuutusyhtiön harjoittamasta 2 luvun 16 §:n mukaisesta liitännäistoiminnasta.

12 §

Toimintakertomuksen tiedot rakenne- ja rahoitusjärjestelyistä

Toimintakertomuksessa on annettava selostus, jos vakuutusyhtiö on tilikauden aikana vakuutuskannan luovutuksen perusteella vastaanottanut varoja tai velkoja, luovuttanut varoja taikka velkoja tai vastuun siirtämisen perusteella vastaanottanut varoja tai velkoja.

15 §

Sijoitusten arvostus- ja jaksotustavan valinta

Vakuutusyhtiön tulee valita taseen pääryhmään "Sijoitukset" sisältyvien sijoitusten arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos vakuutusyhtiö valitsee arvostusperiaatteeksi kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisen arvostamisen, vakuutusyhtiö ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samanaikaisesti 16 §:n arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa on noudatettava johdonmukaisesti.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten 9 luvun mukaista vastuovelkaa kattavat sijoitukset esitetään taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan.

Omaisuuksien siirrot sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten välillä on tehtävä käyvillä arvoilla.

17 §

Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon

Muista kuin kirjanpitolain 5 luvun 5 a ja 5 b §:ssä tarkoitetuista vastaaviin ja vastattaviin kuuluvista omaisuus- ja velkaeristä, jotka kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan voidaan arvostaa käypään arvoon, voidaan säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Erät arvostetaan käypään arvoon 15 §:n 1 momentissa säädettyin edellytyksin.

18 §

Johdannaisopimusten arvostaminen ja jaksotussäännökset

Johdannaisopimuksiin sovelletaan 15 §:ssä säädetyllä tavalla joko 16 §:n 1 momenttia tai kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ää.

HE 98/2015 vp

21 §

Konsernitilinpäätöksen sisältö ja emoyhtiön toimintakertomuksessa esitettävät tiedot konsernista

Konsernitilinpäätöksen laatimiseen sovelletaan 1—4, 6 ja 7, 14—18 sekä 28—30 §:ää.
Emoyhtiön toimintakertomuksessa esitetään kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ssä ja tämän luvun 9 ja 12 §:ssä tarkoitettut tiedot myös konsernista.

24 §

Kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltaminen

Kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudatetaan tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimisessa siten, että muu kuin kirjanpitolain 7 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu vakuutusyhtiö ja vakuutusomistusyhteisö saa laatia konsernitilinpäätöksensä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen.

26 §

Tämän lain säännösten soveltaminen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen laadittuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen

Edellä 24 §:ssä tarkoitettuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sekä niihin liitettävään toimintakertomukseen sovelletaan 5, 6, 9 ja 12 §:ää, 15 §:n 2 momenttia, 21 §:n 2 momenttia, 28 §:n 1 ja 3 kohtaa, 29 §:n 5 kohtaa sekä 30 §:ää.

28 §

Tarkemmat säännökset

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella voidaan antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset:

1) tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelmakaavoista, toimintakertomuksesta, rahoituslaskelmas-
ta, tilinpäätöksen liitetiedoista, 21 §:ssä tarkoitettujen konsernitilinpäätöksen laatimiseen liitty-
vistä vastaavista kaavoista, asiakirjoista ja liitetiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen
erittelyistä;

2) 24 §:ssä tarkoitettussa tilinpäätöksessä ja konsernitilinpäätöksessä tai toimintakertomuk-
sessa annettavista lisätiedoista, joiden antamiseen kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen
kansainvälisten tilinpäätösstandardien eivätkä velvoita; sekä

3) oikeudesta poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä 21 §:ssä tarkoitettujen kon-
sernitilinpäätöksen ja konsernia koskevan toimintakertomuksen laatimista koskevista sään-
nöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

29 §

Finanssivalvonnan määräykset

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

1) vakuutusyhtiön tilinpäätöksen, 21 ja 24 §:ssä tarkoitettujen konsernitilinpäätöksen, toimin-
takertomuksen, 27 §:ssä tarkoitettujen osavuositarkastusten ja johdon osavuotuisen selvityksen se-
kä arvopaperimarkkinalain 7 luvun 9 §:ssä säädetyn tilinpäätöstiedotteen laatimisesta;

2) sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä, kun ne arvostetaan taseessa hankintamenoon ja sijoitusten käyvän arvon ja hankintameno esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa sekä sijoitus- ja käyttöomaisuuden välisistä siirroista;

3) tarvittaessa rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen esittämisestä tilinpäätöksessä kun ne arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisesti;

4) 16 §:n 1 momentin mukaisesti kirjattujen johdannaissovimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä;

5) tarvittaessa 9 luvussa tarkoitetun vastuuvelan ilmoittamisesta 24 §:ssä tarkoitetussa erillistilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa sekä 12 luvussa säädetyn oman varallisuuden ilmoittamisesta 24 §:ssä tarkoitetun erillistilinpäätöksen tai toimintakertomuksen yhteydessä; sekä

6) 27 §:ssä tarkoitetun katsauksen ja selvityksen julkistamisesta.

30 §

Poikkeusluvut

Finanssivalvonta voi yksittäistapauksessa vakuutusyhtiön tai vakuutusomistusyhteisön hakemuksesta erityisistä syistä määräajaksi myöntää luvan poiketa siitä, mitä 6 §:ssä ja 28 §:n 1 ja 3 kohdan nojalla säädetään tai 29 §:n 2 kohdan nojalla määrätään taikka kirjanpitolain 6 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on, ettei se ole Euroopan unionin tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettujen säännösten vastainen. Finanssivalvonta myöntää 27 §:ssä tarkoitetun katsauksen ja selvityksen julkistamista koskevat poikkeukset.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 8 luvun 1 §:ää, 4 §:n 2 ja 3 momenttia, 9, 12, 15, 17 ja 18 §:ää, 21 §:n 3 ja 4 momenttia, 24 § ja 26 §:ää sekä 28—30 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vakuutusyhtiön kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

2.

Laki

työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 1 §:n 3 momentti, sellaisena
kuin se on laissa 309/2015, sekä
lisätään 1 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 2 a, 3—5 ja 11 a §:ää, 13 §:n 1 momenttia sekä 14—19 ja 25 §:ää, 2 luvun 1 a §:ää, 3 §:n 1—5 momenttia, 4 ja 5 §:ää, 6 §:n 2 ja 3 momenttia, 7 ja 9 b §:ää, 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa sekä 12, 16, 17, 18 a, 18 b, 19 ja 20 §:ää, 3 lukua, 4 luvun 2—6 §:ää, 5 luvun 3 §:ää ja 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa, 6 luvun 1—5, 7—12, 12 a, 14—18 ja 20 a—20 c §:ää, 21 §:n 3 ja 5 kohtaa ja 22 §:ää, 7 luvun 6 §:ää, 8 luvun 24—26 §:ää, 8 a lukua, 9 luvun 1—5, 5 a—5 d ja 7—12 §:ää ja 13 §:n 2 kohtaa, 10—13 ja 13 a lukua, 14 luvun 5 §:ää, 16 luvun 2 §:n 2, 4 ja 6 momenttia, 5 §:n 3 momenttia, 6 §:n 4 momenttia sekä 8—10 ja 13 §:ää, 17 luvun 2 §:n 3 momenttia, 19 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 20 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 21 luvun 6 ja 7 §:ää, 12 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17—21 §:ää, 23 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttia ja 31 §:n 3 momenttia, 24 lukua, 25 luvun 1 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4—7 §:ää, 16 §:n 1 momenttia sekä 25—27 §:ää, 26 lukua eikä 31 luvun 1 §:n 4 momenttia sekä 2, 4 ja 10 §:ää.

Työeläkevakuutusyhtiön tilinpäätöksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:ää ja 7 a lukua.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran työeläkevakuutusyhtiön kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

3.

Laki

merimieseläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merimieseläkelain (1290/2006) 198 §, sellaisena kuin se on laissa 1233/2009, sekä
muutetaan 196 §:n 2 ja 3 momentti ja 197 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1233/2009, seuraavasti:

196 §

Sovellettavat lait

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, eläkekassan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan osakeyhtiölain (624/2006) 8 luvun 6 §:n säännöksiä lähipiirilainojen ilmoittamisesta ja vakuutusyhtiölain (521/2008) 8 luvun säännöksiä, lukuun ottamatta 1—3 §:ää ja 14 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 24—26 §:ää.

Eläkekassan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen ei sovelleta rekisteröintiä koskevaa kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ää eikä jäljennösten antamisvelvollisuutta koskevaa 3 luvun 11 §:ää. Eläkekassan tilinpäätöksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:ää ja 7 a lukua.

197 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset, poikkeusluvut ja kirjanpitolautakunnan lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa Merimieseläkekassan toimintakertomusta, tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevia tarkempia säännöksiä vakuutusyhtiölain 8 luvun 28 §:ssä mainituista seikoista. Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä vakuutusyhtiölain 8 luvun 29 §:ssä mainituista seikoista.

Finanssivalvonnan oikeuteen myöntää eläkekassalle poikkeuslupia säännösten noudattamisesta sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 30 §:ssä säädetään vakuutusyhtiölle myönnettävistä poikkeusluvista. Velvollisuuteen pyytää kirjanpitolautakunnan lausunto sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 31 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____. Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran Merimieseläkekassan kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

4.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 126 ja 127 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 126 §:n 2 momentti ja 127 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1232/2009, seuraavasti:

126 §

Kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, eläkelaitoksen tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan osakeyhtiölain (624/2006) 8 luvun 6 §:n säännöksiä lähipiirilainojen ilmoittamisesta ja vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä, lukuun ottamatta 1—3 §:ää ja 14 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

127 §

Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset, poikkeusluvut ja kirjanpitolautakunnan lausunto

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella voidaan antaa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimintakertomusta, tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevia tarkempia säännöksiä vakuutusyhtiölain 8 luvun 28 §:ssä mainituista seikoista. Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä vakuutusyhtiölain 8 luvun 29 §:ssä mainituista seikoista.

Finanssivalvonnan oikeuteen myöntää eläkelaitokselle poikkeuslupia säännösten noudattamisesta sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 30 §:ssä säädetään vakuutusyhtiölle myönnettävistä poikkeusluvista. Velvollisuuteen pyytää kirjanpitolautakunnan lausunto sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 31 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammi-kuuta 2016 tai sen jälkeen.

5.

Laki

ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 40 a §,
sellaisena kuin se on laissa 525/2008, sekä
muutetaan 40 ja 40 b §, sellaisina kuin ne ovat, 40 § laeissa 525/2008 ja 305/2015, ja 40 b §
laeissa 1321/2004 ja 525/2008, seuraavasti:

40 §

Sivuliikkeen tilinpäätös ja toimintakertomus

Kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeen tilinpäätös ja toimintakertomus laaditaan vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä noudattaen, jollei Finanssivalvonta myönnä lupaa laatia tilinpäätöstä noudattaen sen vakuutusyhtiön kotipaikan säännöksiä, johon sivuliike kuuluu.

40 b §

Sivuliikkeen tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat tarkemmat määräykset

Finanssivalvonta antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset vakuutusyhtiölain 8 luvun säännösten soveltamisesta sivuliikkeen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeen kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

6.

Laki

eläkesäätiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eläkesäätiölain (1774/1995) 39 ja 40 a §,
sellaisina kuin ne ovat, 39 § laissa 1323/2004 ja 40 a § laissa 1135/1998, sekä
muutetaan 37, 37 a ja 38 §, 41 §:n 1 momentti sekä 41 a ja 42 §,
sellaisina kuin ne ovat, 37 § ja 38 §, 41 §:n 1 momentti ja 42 § laissa 1323/2004, 37 a § laissa 1135/1998 sekä 41 a § laeissa 1135/1998 ja 1323/2004, seuraavasti:

37 §

Eläkesäätiön kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997), jollei tämän lain tai sen nojalla annetuista säännöksistä tai määräyksistä muuta johdu.

Kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 3 momenttia, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 ja 7 a lukuja sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta eläkesäätiön tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen laatimiseen. Kirjanpitolain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei sovelleta Suomen lainsäädännön mukaisesti määräytyvän työeläkevastuun käsittelyyn.

Kirjanpitolain 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pysyviä vastaavia ovat eläkesäätiön taseessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden erät tavaravarastoja lukuun ottamatta. Tavaravarastot luetaan kirjanpitolain 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetuksi vaihto-omaisuudeksi. Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan muutoin kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, jollei 2 momentista muuta johdu. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kirjanpitolain 5 luvun 13 ja 16 §:ää sovelletaan tässä momentissa tarkoitettuihin eriin. Tavaravarastoihin sovelletaan kuitenkin kirjanpitolain vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 2 momentissa mainittuja säännöksiä ja kirjanpitolain 5 luvun 16 §:ää.

37 a §

Työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavan eläkesäätiön tilikausi on kalenterivuosi.

38 §

Tilinpäätökseen on liitettävä kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus.

41 §

Taseeseen merkitään:

1) rahat ja muut kuin taseessa sijoituksiksi merkittävät saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;

2) eläkevastuu 43 §:n mukaisesti laskettuun arvoon; sekä

3) muut velat nimellisarvoon tai, jos velka on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteeseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

41 a §

Tilikauden päättyessä jäljellä olevien taseen pääryhmään "sijoitukset" sisältyvien sijoitusten hankintameno aktivoidaan. Rakennusten ja muiden pitkävaikutteisten menojen sekä kaluston hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan poistoina kuluiksi. Jos sijoitusomaisuuden käypä arvo on tilikauden päättyessä hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettynä hankintamenoa pienempi, on erotus kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta kuluksi kirjaaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvон alentumista on pidettävä tilapäisenä. Jos kulukirjaus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

Joukkovelkakirjalainojen ja muiden vastaavien raha- ja pääomamarkkinavälineiden hankintamenona käytetään jaksotettua hankintamenoa, joka saadaan jaksottamalla joukkovelkakirjalainan ja muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen nimellisarvon ja hankintamenon erotus korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi joukkovelkakirjalainan taikka raha- tai pääomamarkkinavälineen juoksuaikana ja merkitsemällä vastaerä joukkovelkakirjalainan taikka raha- tai pääomamarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Jaksotetusta hankintamenosta kirjataan arvonalennus 1 momentin mukaisesti alimman arvon periaatteella tai jaksotettua hankintamenoa alennetaan vain muilla kuin yleisen korkotason vaihtelusta johtuvilla arvonalentumisilla. Jos arvonalennus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi. Arvostustapa valitaan taseeräkohtaisesti ja sitä noudatetaan johdonmukaisesti.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan taseeseen merkitä vielä poistamatta olevan hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja poistamatta olevan hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Arvonorotusta vastaava määrä on merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta omaan pääomaan sisältyvään arvonorotusrahastoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonorotusrahastoon merkitty arvonorotus on peruutettava.

Eläkesäätiön tulee valita arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos eläkesäätiö valitsee arvostusperiaatteeksi kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisen arvostamisen, säätiö ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samanaikaisesti 1—3 momentissa määritellyjä arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa on noudatettava johdonmukaisesti.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitetun tasearvon määräisenä silloin, kun noudatetaan 1—3 momentissa määritellyjä arvostusperiaatteita.

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo siten kuin Finanssivalvonta tarkemmin määrää.

Johdannaissopimuksiin sovelletaan 4 momentissa säädetyllä tavalla joko 1 momenttia tai kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ää.

42 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelmakaavoista, toimintakertomuksesta, tilinpäätöksen liitetiedoista, sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää siitä, milloin ja miten saadaan poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

HE 98/2015 vp

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

- 1) eläkesäätiön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta;
- 2) sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä, kun ne arvostetaan taseessa hankintamenoon ja sijoitusten käyvän arvon ja hankintameno esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa;
- 3) tarvittaessa rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen esittämisestä tilinpäätöksessä, kun ne arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisesti;
- 4) 41 a §:n 1 momentin mukaisesti kirjattujen johdannaissopimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.

Finanssivalvonta voi eläkesäätiön hakemuksesta erityisestä syystä määrääjäksi myöntää luvan poiketa 1 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja 3 momentissa tarkoitetuista määräyksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi eläkesäätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu säännös määräys tai lupa on tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien kirjanpitolain tai sen nojalla annettujen säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, on sosiaali- ja terveysministeriön ennen säännöksen antamista tai Finanssivalvonnan ennen määräyksen antamista tai luvan myöntämistä pyydettävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Finanssivalvonta voi erityisestä syystä myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksen kirjanpitolain 3 luvun 6 §:ssä säädetystä tilinpäätöksen laatimisajasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran eläkesäätiön kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

Lain 41 a §:n 3 momenttia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tehtyihin arvonkorotuksiin.

7.

Laki

vakuutuskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutuskassalain (1164/1992) 71 §:n 2 momentti ja 74 §,
sellaisina kuin ne ovat, 71 §:n 2 momentti ja 74 § laissa 1136/1998, sekä
muutetaan 70 ja 72 §, 74 a §:n 1 momentti sekä 74 b ja 77 §,
sellaisina kuin ne ovat, 70 ja 72 §, 74 a §:n 1 momentti ja 77 § laissa 1324/2004 sekä 74 b §
laeissa 1136/1998 ja 1324/2004, seuraavasti:

70 §

Vakuutuskassan kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997), jollei tämän lain tai sen nojalla annetuista säännöksistä tai määräyksistä muuta johdu.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia, 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 3 momenttia, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 ja 7 a lukua sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta vakuutuskassan tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen laatimiseen. Kirjanpitolain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei sovelleta Suomen lainsäädännön mukaisesti määräytyvän työeläkevastuun käsittelyyn.

Kirjanpitolain 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pysyviä vastaavia ovat eläkesäätiön taseessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden erät tavaravarastoja lukuun ottamatta. Tavaravarastot luetaan kirjanpitolain 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetuksi vaihto-omaisuudeksi. Aineellisiin ja aineetomiin hyödykkeisiin sovelletaan muutoin kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, jollei 2 momentista muuta johdu. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kirjanpitolain 5 luvun 13 ja 16 §:ää sovelletaan tässä momentissa tarkoitettuihin eriin. Tavaravarastoihin sovelletaan kuitenkin kirjanpitolain vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 2 momentissa mainittuja säännöksiä ja kirjanpitolain 5 luvun 16 §:ää.

72 §

Tilinpäätökseen on liitettävä kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus.

74 a §

Taseeseen merkitään:

- 1) rahat ja muut kuin sijoituksiksi merkittävät saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;
- 2) vastuovelka 79 §:n ja 80 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuun arvoon; sekä
- 3) muut velat nimellisarvoon tai, jos velka on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteeseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

74 b §

Tilikauden päättyessä jäljellä olevien taseen pääryhmään "sijoitukset" sisältyvien sijoitusten hankintameno aktivoidaan. Rakennusten ja muiden pitkävaikutteisten menojen sekä kaluston hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan poistoina kuluksi. Jos sijoitusomaisuuden käypä arvo on tilikauden päättyessä hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettynä hankintamenoa pienempi, on erotus kirjattava ar-

vonalennuksena kuluksi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta kuluksi kirjaaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvon alentumista on pidettävä tilapäisenä. Jos kulukirjaus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

Joukkovelkakirjalainojen ja muiden vastaavien raha- ja pääomamarkkinavälineiden hankintamenona käytetään jaksotettua hankintamenoa, joka saadaan jaksottamalla joukkovelkakirjalainan ja muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen nimellisarvon ja hankintamenon erotus korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi joukkovelkakirjalainan taikka raha- tai pääomamarkkinavälineen juoksuaikana ja merkitsemällä vastaerä joukkovelkakirjalainan taikka raha- tai pääomamarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Jaksotetusta hankintamenosta kirjataan arvonalennus 1 momentin mukaisesti alimman arvon periaatteella tai jaksotettua hankintamenoa alennetaan vain muilla kuin yleisen korkotason vaihtelusta johtuvilla arvonalentumisilla. Jos arvonalennus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi. Arvostustapa valitaan taseeräkohtaisesti ja sitä noudatetaan johdonmukaisesti.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan taseeseen merkitä vielä poistamatta olevan hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja poistamatta olevan hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Arvonorotusta vastaava määrä on merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta omaan pääomaan sisältyvään arvonorotusrahastoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonorotusrahastoon merkitty arvonorotus on peruutettava.

Vakuutuskassan tulee valita arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos kassa valitsee arvostusperiaatteeksi kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisen arvostamisen, kassa ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samanaikaisesti 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa noudatetaan johdonmukaisesti.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä silloin, kun noudatetaan 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita.

Taseen liitteenä on ilmoitettava tase-eräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo siten kuin Finanssivalvonta tarkemmin määrää.

Johdannaissopimuksiin sovelletaan 4 momentissa säädetyllä tavalla joko 1 momenttia tai kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ää.

77 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelmakaavoista, toimintakertomuksesta, tilinpäätöksen liitetiedoista, sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää siitä, milloin ja miten saadaan poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

- 1) vakuutuskassan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta;
- 2) sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä kun ne arvostetaan taseessa hankintamenoon ja sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa;
- 3) tarvittaessa rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen esittämisestä tilinpäätöksessä kun ne arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisesti;

HE 98/2015 vp

4) 74 b §:n 1 momentin mukaisesti kirjattujen johdannaissopimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitetun tasearvon määräisenä silloin, kun noudatetaan 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita.

Finanssivalvonta voi vakuutuskassan hakemuksesta erityisestä syystä määrääjäksi myöntää luvan poiketa 1 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja 3 momentissa tarkoitetuista määräyksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi vakuutuskassan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu säännös, määräys tai lupa on tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien kirjanpitolain tai sen nojalla annettujen säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, on sosiaali- ja terveysministeriön ennen säännöksen antamista tai Finanssivalvonnan ennen määräyksen antamista tai luvan myöntämistä pyydettävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Finanssivalvonta voi erityisestä syystä myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksen kirjanpitolain 3 luvun 6 §:ssä säädetystä tilinpäätöksen laatimisajasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vakuutuskassan kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

Lain 74 b §:n 3 momenttia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tehtyihin arvonkorotuksiin.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 2015

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Mäntylä

1.

Laki**vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 8 luvun 4 §:n 4 momentti, 8, 10, 11, 13, 19, 20, 23 ja 25 §,
 sellaisena kuin niistä on 8 luvun 19 § laissa 303/2015,
muutetaan 8 luvun 1 §, 4 §:n 2 ja 3 momentti, 9, 12, 15, 17, 18, 21, 24 ja 26 § sekä 28—30 §,
 sellaisina kuin niistä ovat, 8 luvun 24 § osaksi laissa 981/2013, 29 § osaksi laeissa 981/2013 ja 303/2015 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

8 luku

8 luku

Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni**Oma pääoma, tilinpäätös, toimintakertomus ja konserni**

1 §

1 §

*Osakeyhtiölain soveltaminen**Osakeyhtiölain soveltaminen*

Vakuutusyhtiön omaan pääomaan, tilinpäätökseen, toimintakertomukseen ja konserniin sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 8 luvun 10 ja 12 §:ssä säädetään.

Vakuutusyhtiön omaan pääomaan, tilinpäätökseen, toimintakertomukseen ja konserniin sovelletaan, mitä osakeyhtiölain 8 luvun 5—10 ja 12 §:ssä säädetään.

4 §

4 §

*Kirjanpitolain soveltaminen**Kirjanpitolain soveltaminen*

Vakuutusyhtiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen ei sovelleta kirjanpitolain 1 luvun 4 §:ää, 3 luvun 1 §:ää, 2 §:n 2 momenttia ja 6 §:ää, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2, 2 a, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 a luvun 2—5 §:ää eikä 8 luvun 6 §:ää.

Vakuutusyhtiön tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen ei sovelleta kirjanpitolain 1 luvun 4 §:ää, 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia ja 6 §:ää, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 a luvun 3 §:ää eikä 8 luvun 6 §:ää.

Voimassa oleva laki

Vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön toimintakertomuksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 6 luvun 1 ja 2 §:ää, 7 §:n 6 momenttia, 7 a luvun 2—5 §:ää eikä 8 luvun 6 §:ää. Konsernitilinpäätökseen ei sovelleta myöskään 2 momentissa mainittuja kirjanpitolain säännöksiä.

Kirjanpitolain 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kirjausajankohtaan sovelletaan kolmen kuukauden määräaikaa.

Ehdotus

Vakuutusyhtiön konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön toimintakertomuksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 7 a luvun 3 §:ää eikä 8 luvun 6 §:ää. Konsernitilinpäätökseen ei sovelleta myöskään 2 momentissa mainittuja kirjanpitolain säännöksiä.

8 §

Tilinpäätöksen sisältö

Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää:

1) tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen;

2) tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman;

3) rahoituslaskelman, jossa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana; sekä

4) taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä ilmoitettavat tiedot (liitetiedot).

Konsernitilinpäätöksen sisällyttämisestä tilinpäätökseen säädetään 20 §:ssä.

Kustakin taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Jos taseen, tuloslaskelman tai rahoituslaskelman erittelyä on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos vertailutieto ei muun syyn takia ole käyttökelpoinen.

Tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus, josta säädetään 9—13 §:ssä. Jäljempänä 10—13 §:ssä tarkoitetut tiedot voidaan kuitenkin toimintakertomuksen sijasta ilmoittaa tilinpäätöksen liitetietoina, jollei kirjanpitolaissa toisin säädetä.

Tilinpäätökseen kuuluvien ja siihen liitettyjen asiakirjojen on oltava selkeitä ja niiden on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Toimintakertomuksen tiedot toiminnasta ja sen kehittymisestä.

Toimintakertomuksessa annetaan tiedot vakuutusyhtiön toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista. Toimintakertomuksessa esitetään:

- 1) selostus, joka antaa oikean kuvan vakuutusyhtiön liiketoiminnan kehittymisestä ja tuloksesta sekä vakuutusyhtiön taloudellisesta asemasta, mukaan luettuna kuvaus merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä;
- 2) selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta, jos tutkimus- ja kehitystoiminnalla on merkitystä oikean ja riittävän tiedon saamiseksi toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta;
- 3) tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen;
- 4) arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä;
- 5) selostus vakuutusyhtiön harjoittamasta 2 luvun 16 §:n mukaisesta liitännäistoiminnasta; sekä
- 6) luettelo yhtiön ulkomaisista sivuliikkeistä.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun selostuksen on oltava tasapuolinen ja kattava analyysi vakuutusyhtiön liiketoiminnan kehittymisestä ja tuloksesta sekä yhtiön taloudellisesta asemasta ja sen on vastattava yhtiön laajuutta ja rakennetta. Arvion tulee sisältää keskeisimmät tunnusluvut yhtiön liiketoiminnan sekä taloudellisen aseman ja tuloksen ymmärtämiseksi.

Toimintakertomuksessa esitettävään analyysiin on tarvittaessa sisällytettävä täydentävää tietoa ja lisäselvityksiä tilinpäätöksessä esitetyistä luvuista.

9 §

Toimintakertomuksen tiedot toiminnasta ja sen kehittymisestä

Sen lisäksi, mitä kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ssä säädetään, vakuutusyhtiön toimintakertomuksessa esitetään selostus vakuutusyhtiön harjoittamasta 2 luvun 16 §:n mukaisesta liitännäistoiminnasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Toimintakertomuksen tiedot omasta pääomasta ja pääomalainoista

Toimintakertomuksessa on oltava hallituksen esitys yhtiön voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi sekä esitys mahdollisesta muun vapaan oman pääoman jakamisesta.

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava:

1) yhtiön osakkeiden tai takuuosuuksien määrä osake- tai takuuosuuslajeittain ja kutakin osake- tai takuuosuuslajeja koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset; sekä

2) pääomalainoista pääasialliset lainaehdot ja lainoille kertynyt kuluksi kirjaamaton korko.

(kumotaan)

11 §

Toimintakertomuksen tiedot lähipiirilainoista

Toimintakertomuksessa on erikseen ilmoitettava rahalainat, vastuut ja vastuusitoumukset yhtiön lähipiiriin kuuluvalla sekä niiden pääasialliset ehdot, jos rahalainojen, vastuiden ja vastuusitoumusten yhteismäärä ylittää 20 000 euroa tai viisi prosenttia yhtiön taseen omasta pääomasta.

Vakuutusyhtiön ja toisen henkilön katsotaan kuuluvan toistensa lähipiiriin, jos toinen pystyy käyttämään toiseen nähden määräysvaltaa tai pystyy käyttämään huomattavaa vaikutusvaltaa sen taloutta ja liiketoimintaa koskevassa päätöksenteossa.

(kumotaan)

12 §

Toimintakertomuksen tiedot rakenne- ja rahoitusjärjestelyistä

Toimintakertomuksessa on annettava selostus:

1) jos yhtiöstä on tullut emoyhtiö, onko se ollut vastaanottavana yhtiönä sulautumisessa tai jakautumisessa taikka onko se jakautunut;

2) jos vakuutusyhtiö on tilikauden aikana vakuutuskannan luovutuksen perusteella vastaanottanut varoja tai velkoja, luovuttanut va-

12 §

Toimintakertomuksen tiedot rakenne- ja rahoitusjärjestelyistä

Toimintakertomuksessa on annettava selostus, jos vakuutusyhtiö on tilikauden aikana vakuutuskannan luovutuksen perusteella vastaanottanut varoja tai velkoja, luovuttanut varoja taikka velkoja tai vastuun siirtämisen perusteella vastaanottanut varoja tai velkoja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

roja taikka velkoja tai vastuun siirtämisen perusteella vastaanottanut varoja tai velkoja;

3) osakeyhtiölain 9 luvun 5 ja 17 §:ssä tarkoitetun osakeantipäätöksen pääasiallisesta sisällöstä sekä vakuutusosakeyhtiön osakkeiden että keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuksien osalta;

4) osakeyhtiölain 10 luvun 3 §:ssä tarkoitetun optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevan päätöksen pääasiallisesta sisällöstä sekä vakuutusosakeyhtiön osakkeiden että keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuksien osalta;

5) yhtiön aikaisemmin antamiin optio-oikeuksiin ja muihin osakkeisiin tai takuuosuuksiin oikeuttaviin erityisiin oikeuksiin perustuvan osake- tai takuuosuusmerkinnän pääasiallisista ehdoista; sekä

6) hallituksen voimassa olevista osakeantia sekä optio-oikeuksien ja muiden osakkeisiin tai takuuosuuksiin oikeuttavien erityisten oikeuksien antamista koskevista valtuutuksista sekä vakuutusosakeyhtiön osakkeiden että keskinäisen vakuutusyhtiön takuuosuuksien osalta.

13 §

Toimintakertomuksen tiedot omista osakkeista ja takuuosuuksista

Toimintakertomuksessa on ilmoitettava osake- tai takuuosuuslajeittain: (kumotaan)

1) vakuutusyhtiön ja sen tytäryhteisöjen hallussa ja panttina olevien yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden tai takuuosuuksien kokonaismäärät sekä suhteelliset osuudet kaikista osakkeista tai takuuosuuksista ja osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamista äänistä; sekä

2) tilikauden aikana yhtiölle tulleet ja pantiksi otetut omat ja emoyhtiön osakkeet tai takuuosuudet sekä näiden luovuttaminen ja mitätöiminen.

Toimintakertomuksessa on annettava seuraavat tiedot tilikauden aikana vakuutusyhtiölle tulleista, pantiksi otetuista, luovutetuista ja mitätöidyistä omista ja emoyhtiön osakkeista tai takuuosuuksista:

1) miten osakkeet tai takuuosuudet ovat tul-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

leet yhtiölle tai miten ne on luovutettu;

2) osakkeiden tai takuuosuuksien lukumäärä ja suhteellinen osuus kaikista osakkeista tai takuuosuuksista; sekä

3) maksettu vastike.

Vakuutusyhtiön hallussa ja panttina olevat osakkeet tai takuuosuudet on ilmoitettava erikseen. Jos osakkeita tai takuuosuuksia on tullut yhtiön lähipiiriin kuuluvalta tai niitä on luovutettu lähipiiriin kuuluvalla, lähipiiriin kuuluva on mainittava nimeltä.

15 §

Sijoitusten arvostus- ja jaksotustavan valinta.

Vakuutusyhtiön tulee valita taseen pääryhmään "Sijoitukset" sisältyvien sijoitusten arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos vakuutusyhtiö valitsee arvostusperiaatteeksi 17 §:n mukaisen käypään arvoon arvostamisen, vakuutusyhtiö ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samanaikaisesti 16 §:n arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa noudatetaan johdonmukaisesti.

Taseen pääryhmään "Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset" sisältyvät sijoitukset arvostetaan 19 §:n mukaisesti.

17 §

Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon

Rahoitusvälineet voidaan arvostaa käypään arvoon 15 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tai taseen omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon. Sijoitukset, joilla vakuutusyhtiö käy kauppaa, voidaan luokitella vakuutusyhtiön kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvälineisiin, jolloin ne arvoste-

15 §

Sijoitusten arvostus- ja jaksotustavan valinta

Vakuutusyhtiön tulee valita taseen pääryhmään "Sijoitukset" sisältyvien sijoitusten arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos vakuutusyhtiö valitsee arvostusperiaatteeksi kirjanpitolaian 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisen arvostamisen, vakuutusyhtiö ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samanaikaisesti 16 §:n arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa on noudatettava johdonmukaisesti.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten 9 luvun mukaista vastuovelkaa kattavat sijoitukset esitetään taseessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan.

Omaisuuksien siirrot sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten välillä on tehtävä käyvillä arvoilla.

17 §

Sijoitusten arvostaminen käypään arvoon

Muista kuin kirjanpitolaian 5 luvun 5 a ja 5 b §:ssä tarkoitetuista vastaaviin ja vastattaviin kuuluvista omaisuus- ja velkaeristä, jotka kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan voidaan arvostaa käypään arvoon, voidaan säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Erät arvostetaan käypään arvoon 15 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

taan käypään arvoon ja käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan.

Sijoituskiinteistöt ja biologiset hyödykkeet voidaan arvostaa käypään arvoon 15 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan.

Muista vastaaviin ja vastattaviin kuuluvista omaisuus- ja velkaeristä, jotka kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan voidaan arvostaa käypään arvoon, voidaan säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Erät arvostetaan käypään arvoon 15 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan.

18 §

Johdannaissopimusten arvostaminen ja jakotussäännökset

Johdannaissopimuksiin sovelletaan 15 §:ssä säädetyllä tavalla joko 16 §:n 1 momenttia tai 17 §:n 1 momenttia.

19 §

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten arvostaminen käypään arvoon

Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuvelan katteena olevat sijoitukset esitetään ta- seessa erikseen arvostettuina käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan.

Omaisuu- den siirrot sijoitusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevien sijoitusten välillä tapahtuvat käyville arvoilla.

18 §

Johdannaissopimusten arvostaminen ja jakotussäännökset

Johdannaissopimuksiin sovelletaan 15 §:ssä säädetyllä tavalla joko 16 §:n 1 momenttia tai kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ää.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Konserni

20 §

Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus.

Emoyhtiönä oleva vakuutusyhtiö on velvolinen laatimaan ja sisällyttämään tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöksen.

(kumotaan)

Konsernitilinpäätös saadaan jättää laatimatta, jos:

1) Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisella yhteisöllä on emoyhtiössä vähintään yhdeksän kymmenesosan omistusosuus;

2) emoyhtiön muut omistajat ovat antaneet suostumuksensa laatimatta jättämiseen; sekä

3) emoyhtiön ja sen tytäryhteisöjen tilinpäätökset yhdistellään Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisen yhteisön konsernitilinpäätökseen, joka ilmoitetaan rekisteröitäväksi kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ssä mainitulla tavalla.

Emoyhtiön on aina laadittava konsernitilinpäätös, jos se jakaa varoja osakkeenomistajille tai takuuosuudenomistajille taikka jos se on julkinen vakuutusyhtiö.

21 §

Konsernitilinpäätöksen sisältö ja emoyhtiön toimintakertomuksessa esitettävät tiedot konsernista

21 §

Konsernitilinpäätöksen sisältö ja emoyhtiön toimintakertomuksessa esitettävät tiedot konsernista

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyri-tysten taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin emoyhtiön tilinpäätös. Konsernitilinpäätökseen on sisällytettävä konsernin rahoituslaskelma, jossa on annettava selvitys konsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

Konsernitilinpäätöksen laatimiseen sovelletaan soveltuvin osin 1—4, 6—8, 14—19 ja 28—30 §:ää.

Emoyhtiön toimintakertomuksessa esitetään soveltuvin osin 9—13 §:ssä tarkoitetut tiedot myös konsernista.

Konsernitilinpäätökseen kuuluvien ja siihen liitettyjen asiakirjojen on oltava selkeitä

Konsernitilinpäätöksen laatimiseen sovelletaan 1—4, 6 ja 7, 14—18 sekä 28—30 §:ää.

Emoyhtiön toimintakertomuksessa esitetään kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ssä ja tämän luvun 9 ja 12 §:ssä tarkoitetut tiedot myös konsernista.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja niiden on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.

23 §

Työeläkevakuutusyhtiön tilinpäätöstietojen yhdisteleminen konsernitilinpäätökseen

Lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavan tytär- tai osakkuusyhtiön tilinpäätöstietoja ei saa yhdistellä toisen vakuutusyhtiön tai muun yhteisön konsernitilinpäätökseen.

(kumotaan)

24 §

Kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltaminen

Kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudatetaan tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimisessa siten, että:

1) vakuutusyhtiö ja vakuutusomistusyhteisö, jonka liikkeeseen laskemat arvopaperit ovat kaupankäynnin kohteina kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla, laatii konsernitilinpäätöksen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen;

2) jos 1 kohdassa tarkoitettu vakuutusyhtiö ei ole velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöstä, sen on laadittava tilinpäätöksensä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen; sekä

3) muu kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu vakuutusyhtiö ja vakuutusomistusyhteisö saa laatia konsernitilinpäätöksensä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen.

25 §

Kirjanpitolain säännösten soveltaminen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen laadittuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen

Edellä 24 §:ssä tarkoitettuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sovelletaan

24 §

Kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltaminen

Kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudatetaan tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimisessa siten, että muu kuin kirjanpitolain 7 a luvun 2 §:ssä tarkoitettu vakuutusyhtiö ja vakuutusomistusyhteisö saa laatia konsernitilinpäätöksensä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kirjanpitolain 1 luvun 1—3, 5 ja 6 §:ää, 2 luku, 3 luvun 5 ja 7—13 §:ää sekä 6 luvun 19 §:ää.

26 §

Tämän lain säännösten soveltaminen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen laadittuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen

Edellä 24 §:ssä tarkoitettuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sekä niihin liitettävään toimintakertomukseen sovelletaan 4 §:n 4 momenttia, 6 §:ää, 19 §:n 1 momenttia, 21 §:n 1 ja 3 momenttia, 28 §:n 1 ja 3 kohtaa, 29 §:n 5 kohtaa sekä 30 §:ää.

28 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksenantovaltuudet

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset:

1) 8 §:ssä tarkoitettun tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelmakaavoista, toimintakertomuksesta, rahoituslaskelmasta, tilinpäätöksen liitetiedoista, 21 §:ssä tarkoitettun konsernitilinpäätöksen laatimiseen liittyvistä vastaavista kaavoista, asiakirjoista ja liitetiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä;

2) 17 §:ssä tarkoitettujen rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen ja muiden sijoitusten käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytysten ja käyvän arvon määrittämisen periaatteista, käyvän arvon muutosten merkitsemisestä 8 §:ssä tarkoitettun tilinpäätöksen tuloslaskelmaan ja taseeseen sekä 21 §:ssä tarkoitettun konsernitilinpäätöksen konsernituloslaskelmaan ja konsernitaseeseen, näistä sijoituksista annettavista liitetiedoista ja näistä sijoituksista toimintakertomuksessa annettavista tiedoista;

3) 24 §:ssä tarkoitettussa tilinpäätöksessä ja konsernitilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa annettavista lisätiedoista, joiden antamiseen kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä

26 §

Tämän lain säännösten soveltaminen kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen laadittuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen

Edellä 24 §:ssä tarkoitettuun tilinpäätökseen ja konsernitilinpäätökseen sekä niihin liitettävään toimintakertomukseen sovelletaan 5, 6, 9 ja 12 §:ää, 15 §:n 2 momenttia, 21 §:n 2 momenttia, 28 §:n 1 ja 3 kohtaa, 29 §:n 5 kohtaa sekä 30 §:ää.

28 §

Tarkemmat säännökset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset:

1) tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelmakaavoista, toimintakertomuksesta, rahoituslaskelmasta, tilinpäätöksen liitetiedoista, 21 §:ssä tarkoitettun konsernitilinpäätöksen laatimiseen liittyvistä vastaavista kaavoista, asiakirjoista ja liitetiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä;

2) 24 §:ssä tarkoitettussa tilinpäätöksessä ja konsernitilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa annettavista lisätiedoista, joiden antamiseen kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien eivätkä velvoita; sekä

3) oikeudesta poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen sekä 21 §:ssä tarkoitettun konsernitilinpäätöksen ja konsernia koskevan toimintakertomuksen laatimista koskevista

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tarkoitettujen kansainväliset tilinpäätösstandardit eivät velvoita; sekä

4) milloin ja miten saadaan poiketa 8 §:ssä tarkoitetun tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ja 21 §:ssä tarkoitetun konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

29 §

29 §

Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

Finanssivalvonnan määräykset

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

1) 8 §:ssä tarkoitetun vakuutusyhtiön tilinpäätöksen, 21 §:ssä tarkoitetun konsernitilinpäätöksen, mainituissa lainkohdissa tarkoitetun toimintakertomuksen, 27 §:ssä tarkoitetun osavuositarkastuksen ja johdon osavuotisen selvityksen sekä arvopaperimarkkinalain 7 luvun 9 §:ssä säädetystä tilinpäätöstiedotteen laatimisesta;

2) 17, 18 ja 19 §:ssä tarkoitetusta sijoitusten käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytyksistä, sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä ja esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa sekä sijoitus- ja käyttöomaisuuden välisistä siirroista;

3) 17 §:ssä tarkoitettujen rahoitusvälineiden luokittelusta ja suojauslaskennasta;

4) 18 §:ssä tarkoitettujen johdannaissopimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä;

5) tarvittaessa 9 luvussa tarkoitetun vastuvelan ilmoittamisesta 24 §:ssä tarkoitetussa erillistilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa sekä 12 luvussa säädetyn oman varallisuuden ilmoittamisesta 24 §:ssä tarkoitetun erillistilinpäätöksen tai toimintakertomuksen yhteydessä; sekä

6) 27 §:ssä tarkoitetun katsauksen ja selvityksen julkistamisesta.

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

1) vakuutusyhtiön tilinpäätöksen, 21 ja 24 §:ssä tarkoitetun konsernitilinpäätöksen, toimintakertomuksen, 27 §:ssä tarkoitetun osavuositarkastuksen ja johdon osavuotisen selvityksen sekä arvopaperimarkkinalain 7 luvun 9 §:ssä säädetyn tilinpäätöstiedotteen laatimisesta;

2) sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä, kun ne arvostetaan taseessa hankintamenoon ja sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa sekä sijoitus- ja käyttöomaisuuden välisistä siirroista;

3) tarvittaessa rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen esittämisestä tilinpäätöksessä kun ne arvostetaan kirjanpitolaain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisesti;

4) 16 §:n 1 momentin mukaisesti kirjattujen johdannaissopimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä;

5) tarvittaessa 9 luvussa tarkoitetun vastuvelan ilmoittamisesta 24 §:ssä tarkoitetussa erillistilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa sekä 12 luvussa säädetyn oman varallisuuden ilmoittamisesta 24 §:ssä tarkoitetun erillistilinpäätöksen tai toimintakertomuksen yhteydessä; sekä

6) 27 §:ssä tarkoitetun katsauksen ja selvityksen julkistamisesta.

Voimassa oleva laki

30 §

Poikkeusluvut

Vakuutusvalvontavirasto voi yksittäistapauksessa vakuutusyhtiön tai vakuutusomistusyhteisön hakemuksesta erityisistä syistä määräajaksi myöntää luvan poiketa 6 §:stä, 28 §:n 1—3 kohdasta, 29 §:n 2 kohdasta ja kirjanpitolain 6 luvun 5 §:n 1 momentista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on, ettei se ole Euroopan yhteisöjen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettujen säännösten vastainen. *Lisäksi Vakuutusvalvontavirasto voi myöntää poikkeuksia kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n 1 momentista.*

Vakuutusvalvontavirasto myöntää 27 §:ssä tarkoitetun katsauksen ja selvityksen julkistamista koskevat poikkeukset.

Ehdotus

30 §

Poikkeusluvut

Finanssivalvonta voi yksittäistapauksessa vakuutusyhtiön tai vakuutusomistusyhteisön hakemuksesta erityisistä syistä määräajaksi myöntää luvan poiketa siitä, mitä 6 §:ssä ja 28 §:n 1 ja 3 kohdan nojalla säädetään tai 29 §:n 2 kohdan nojalla määrätään taikka kirjanpitolain 6 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun poikkeuksen myöntämisen edellytyksenä on, ettei se ole Euroopan *unionin* tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettujen säännösten vastainen. *Finanssivalvonta* myöntää 27 §:ssä tarkoitetun katsauksen ja selvityksen julkistamista koskevat poikkeukset.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 . Lain 8 luvun 1 §:ää, 4 §:n 2 ja 3 mo-
menttia, 9, 12, 15, 17 ja 18 §:ää, 21 §:n 3 ja
4 momenttia, 24 § ja 26 §:ää sekä 28—
30 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran va-
kuutusyhtiön kirjanpitoon siltä tilikaudelta,
joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai
sen jälkeen.*

2.

Laki**työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain 1 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (354/1997) 1 §:n 3 momentti, sellaisena
 kuin se on laissa 309/2015, sekä
lisätään 1 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain soveltamisala**Lain soveltamisala*

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 2 a, 3—5 ja 11 a §:ää, 13 §:n 1 momenttia sekä 14—19 ja 25 §:ää, 2 luvun 1 a §:ää, 3 §:n 1—5 momenttia, 4 ja 5 §:ää, 6 §:n 2 ja 3 momenttia, 7 ja 9 b §:ää, 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa sekä 12, 16, 17, 18 a, 18 b, 19 ja 20 §:ää, 3 lukua, 4 luvun 2—6 §:ää, 5 luvun 3 §:ää ja 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa, 6 luvun 1—5, 7—12, 12 a, 14—18 ja 20 a—20 c §:ää, 21 §:n 3 ja 5 kohtaa ja 22 §:ää, 7 luvun 6 §:ää, 8 luvun 19 §:ää, 8 a lukua, 9 luvun 1—5, 5 a—5 d ja 7—12 §:ää ja 13 §:n 2 kohtaa, 10—13 ja 13 a lukua, 14 luvun 5 §:ää, 16 luvun 2 §:n 2, 4 ja 6 momenttia, 5 §:n 3 momenttia, 6 §:n 4 momenttia sekä 8—10 ja 13 §:ää, 17 luvun 2 §:n 3 momenttia, 19 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 20 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 21 luvun 6 ja 7 §:ää, 12 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17—21 §:ää, 23 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttia ja 31 §:n 3 momenttia, 24 lukua, 25 luvun 1 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4—7 §:ää, 16 §:n 1 momenttia sekä 25—27 §:ää, 26 lukua eikä 31 luvun 1 §:n 4 momenttia sekä 2 ja 10 §:ää.

Työeläkevakuutusyhtiöön ei kuitenkaan sovelleta vakuutusyhtiölain 1 luvun 2 a, 3—5 ja 11 a §:ää, 13 §:n 1 momenttia sekä 14—19 ja 25 §:ää, 2 luvun 1 a §:ää, 3 §:n 1—5 momenttia, 4 ja 5 §:ää, 6 §:n 2 ja 3 momenttia, 7 ja 9 b §:ää, 10 §:n 1 momentin 3 kohtaa sekä 12, 16, 17, 18 a, 18 b, 19 ja 20 §:ää, 3 lukua, 4 luvun 2—6 §:ää, 5 luvun 3 §:ää ja 22 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa, 6 luvun 1—5, 7—12, 12 a, 14—18 ja 20 a—20 c §:ää, 21 §:n 3 ja 5 kohtaa ja 22 §:ää, 7 luvun 6 §:ää, 8 luvun 24—26 §:ää, 8 a lukua, 9 luvun 1—5, 5 a—5 d ja 7—12 §:ää ja 13 §:n 2 kohtaa, 10—13 ja 13 a lukua, 14 luvun 5 §:ää, 16 luvun 2 §:n 2, 4 ja 6 momenttia, 5 §:n 3 momenttia, 6 §:n 4 momenttia sekä 8—10 ja 13 §:ää, 17 luvun 2 §:n 3 momenttia, 19 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 20 luvun 10 §:n 1 ja 2 momenttia, 21 luvun 6 ja 7 §:ää, 12 §:n 1 ja 2 momenttia ja 17—21 §:ää, 23 luvun 9 §:n 2 ja 3 momenttia ja 31 §:n 3 momenttia, 24 lukua, 25 luvun 1 §:ää, 3 §:n 2 momenttia, 4—7 §:ää, 16 §:n 1 momenttia sekä 25—27 §:ää, 26 lukua eikä 31 luvun 1 §:n 4 momenttia sekä 2, 4 ja 10 §:ää.

Työeläkevakuutusyhtiön tilinpäätöksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:ää ja 7 a lukua.

HE 98/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen ker-
ran työeläkevakuutusyhtiön kirjanpitoon siltä
tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuu-
ta 2016 tai sen jälkeen.*

3.

Laki**merimieseläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan merimieseläkelain (1290/2006) 198 §, sellaisena kuin se on laissa 1233/2009, sekä

muutetaan 196 §:n 2 ja 3 momentti ja 197 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1233/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

196 §

Sovellettavat lait

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, eläkekassan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan vakuutusyhtiölain (521/2008) 8 luvun säännöksiä, lukuun ottamatta 1—3 §:ää, 10 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 1 kohtaa, 12 §:n 3—6 kohtaa, 13 §:ää, 14 §:n 1 momentin 2 kohtaa, 19, 23 ja 27—31 §:ää.

Kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ää ei sovelleta eläkekassan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröintiin eikä 11 §:ää jäljennösten antamisvelvollisuuteen.

197 §

Sovellettavat asetukset ja määräykset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa eläkekassan harjoittaman vakuustoittoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset:

1) vakuutusyhtiölain 8 luvun 8 §:ssä tarkoitettujen tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelma-kaavoista, toimintakertomuksesta, rahoituslaskelmasta, tilinpäätöksen liitetiedoista, vakuutusyhtiölain 8 luvun 21 §:ssä tarkoitettujen

Ehdotus

196 §

Sovellettavat lait

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, eläkekassan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan *osakeyhtiölain (624/2006) 8 luvun 6 §:n säännöksiä lähipiirilainojen ilmoittamisesta* ja vakuutusyhtiölain (521/2008) 8 luvun säännöksiä, lukuun ottamatta 1—3 §:ää ja 14 §:n 1 momentin 2 kohtaa ja 24—26 §:ää.

Eläkekassan tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen ei sovelleta rekisteröintiä koskevaa kirjanpitolain 3 luvun 9 §:ää eikä jäljennösten antamisvelvollisuutta koskevaa 3 luvun 11 §:ää. *Eläkekassan tilinpäätöksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 5 luvun 2 a ja 2 b §:ää ja 7 a lukua.*

197 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset, poikkeusluvut ja kirjanpitolautakunnan lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa *Merimieseläkekassan* toimintakertomusta, tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevia tarkempia säännöksiä vakuutusyhtiölain 8 luvun 28 §:ssä mainituista seikoista. *Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä vakuutusyhtiölain 8 luvun 29 §:ssä mainituista seikoista.*

Finanssivalvonnan oikeuteen myöntää elä-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

konsernitilinpäätöksen laatimiseen liittyvistä vastaavista kaavoista, asiakirjoista ja liitetiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä;

2) vakuutusyhtiölain 8 luvun 17 §:ssä tarkoitettujen rahoitusvälineiden, sijoituskiinteistöjen ja muiden sijoitusten käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytysten ja käyvän arvon määrittämisen pääperiaatteista, käyvän arvon muutosten merkitsemisestä tilinpäätöksen tuloslaskelmaan ja taseeseen sekä konsernitilinpäätöksen konsernituloslaskelmaan ja konsernitaseeseen, näistä sijoituksista annettavista liitetiedoista ja näistä sijoituksista toimintakertomuksessa annettavista tiedoista;

3) vakuutusyhtiölain 8 luvun 24 §:n mukaan laadittavassa tilinpäätöksessä ja konsernitilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa annettavista lisätiedoista, joiden antamiseen kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitetut kansainväliset tilinpäätösstandardit eivät velvoita; sekä

4) milloin ja miten saadaan poiketa vakuutusyhtiölain 8 luvun 8 §:ssä tarkoitetun tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ja vakuutusyhtiölain 8 luvun 21 §:ssä tarkoitetun konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

1) eläkekassan ja sen konsernin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta;

2) vakuutusyhtiölain 8 luvun 17 ja 18 §:ssä tarkoitettujen sijoitusten käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytyksistä, sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä ja esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa sekä sijoitus- ja käyttöomaisuuden välisistä siirroista;

3) vakuutusyhtiölain 8 luvun 17 §:ssä tarkoitettujen rahoitusvälineiden luokittelusta ja suojauslaskennasta;

4) vakuutusyhtiölain 8 luvun 18 §:ssä tarkoitettujen johdannaissovimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä; sekä

5) eläkekassan vakuutusteknisen vastuuvellan ilmoittamisesta tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu asetus, määräys tai lupa on kirjanpitolain tai kirjanpito-

kekassalle poikkeuslupia säännösten noudattamisesta sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 30 §:ssä säädetään vakuutusyhtiölle myönnettävistä poikkeusluvista. Velvollisuu-teen pyytää kirjanpitolautakunnan lausunto sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 31 §:ssä säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

asetuksen yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, ministeriön tai Finanssivalvonnan on ennen asetuksen, määräyksen tai luvan antamista pyydettävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

198 §

Finanssivalvonnan oikeus myöntää eläkekassalle poikkeuksia

Finanssivalvonta voi erityisestä syystä määrääjäksi myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia 197 §:n 1 momentin 1–3 kohdasta ja 2 momentin 2 kohdasta, vakuutusyhtiölain 8 luvun 6 §:stä sekä kirjanpitolain 6 luvun 5 §:n 1 momentista. Lisäksi Finanssivalvonta voi myöntää poikkeuksia kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n 1 momentista.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 ____ . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran Merimieseläkekassan kirjanpitoon sillä tilikaudella, joka alkaa 1 päivänä tammi-kuuta 2016 tai sen jälkeen.

4.

Laki

maatalousyrittäjän eläkelain 126 ja 127 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 126 §:n 2 momentti ja 127 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1232/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

126 §

Kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, eläkelaitoksen tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä, lukuun ottamatta 1—3 §:ää, 10 §:n 1 momenttia ja 2 momentin 1 kohtaa, 12 §:n 3—6 kohtaa, 13 §:ää, 14 §:n 1 momentin 2 kohtaa, 19, 23 ja 27—31 §:ää.

127 §

Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat tarkemmat määräykset

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset:

1) vakuutusyhtiölain 8 luvun 8 §:ssä tarkoitettun tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelma-kaavoista, toimintakertomuksesta, rahoituslaskelmasta, tilinpäätöksen liitetiedoista, vakuutusyhtiölain 8 luvun 21 §:ssä tarkoitettun konsernitilinpäätöksen laatimiseen liittyvistä vastaavista kaavoista, asiakirjoista ja liitetiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä;

2) vakuutusyhtiölain 8 luvun 17 §:ssä tarkoitettujen rahoitusvälineiden, sijoituskii-

Ehdotus

126 §

Kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, eläkelaitoksen tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan *osakeyhtiölain (624/2006) 8 luvun 6 §:n säännöksiä lähipiirilainojen ilmoittamisesta ja vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä, lukuun ottamatta 1—3 §:ää ja 14 §:n 1 momentin 2 kohtaa.*

127 §

Kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset, poikkeusluvut ja kirjanpitolautakunnan lausunto

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa *Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimintakertomusta, tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevia tarkempia säännöksiä vakuutusyhtiölain 8 luvun 28 §:ssä mainituista seikoista. Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä vakuutusyhtiölain 8 luvun 29 §:ssä mainituista seikoista.*

Finanssivalvonnan oikeuteen myöntää eläkelaitokselle poikkeuslupia säännösten noudattamisesta sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 30 §:ssä säädetään vakuutusyhtiölle myönnettävistä poikkeusluvista. Velvol-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

teistöjen ja muiden sijoitusten käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytysten ja käyvän arvon määrittämisen pääperiaatteista, käyvän arvon muutosten merkitsemisestä tilinpäätöksen tuloslaskelmaan ja taseeseen sekä konsernitilinpäätöksen konsernituloslaskelmaan ja konsernitaseeseen, näistä sijoituksista annettavista liitetiedoista ja näistä sijoituksista toimintakertomuksessa annettavista tiedoista;

3) vakuutusyhtiölain 8 luvun 24 §:n mukaan laadittavassa tilinpäätöksessä ja konsernitilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa annettavista lisätiedoista, joiden antamiseen kirjanpitolain 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitetut kansainväliset tilinpäätösstandardit eivät velvoita; sekä

4) milloin ja miten saadaan poiketa vakuutusyhtiölain 8 luvun 8 §:ssä tarkoitetun tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ja vakuutusyhtiölain 8 luvun 21 §:ssä tarkoitetun konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

1) eläkelaitoksen ja sen konsernin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta;

2) vakuutusyhtiölain 8 luvun 17 ja 18 §:ssä tarkoitettujen sijoitusten käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytyksistä, sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä ja esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa sekä sijoitus- ja käyttöomaisuuden välisistä siirroista;

3) vakuutusyhtiölain 8 luvun 17 §:ssä tarkoitettujen rahoitusvälineiden luokittelusta ja suojauslaskennasta;

4) vakuutusyhtiölain 8 luvun 18 §:ssä tarkoitettujen johdannaissovimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä; sekä

5) eläkelaitoksen vakuutusteknisen vastuvelan ilmoittamisesta tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu asetus, määräys tai lupa on kirjanpitolain tai kirjanpitoasetuksen yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, ministeriön tai Finanssivalvonnan on ennen asetuksen, määräyksen tai luvan antamista pyydettävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Finanssivalvonta voi erityisestä syystä

lisuuteen pyytää kirjanpitolautakunnan lausunto sovelletaan, mitä vakuutusyhtiölain 8 luvun 31 §:ssä säädetään.

HE 98/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

määrääjäksi myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia tämän pykälän 1 momentin 1—3 kohdasta ja 2 momentin 2 kohdasta, vakuutusyhtiölain 8 luvun 6 §:stä sekä kirjanpitolain 6 luvun 5 §:n 1 momentista. Lisäksi Finanssivalvonta voi myöntää poikkeuksia kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n 1 momentista.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen ker-
ran Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kir-
janpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päi-
vänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.*

5.

Laki

ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 40 a §,
sellaisena kuin se on laissa 525/2008, sekä
muutetaan 40 ja 40 b §, sellaisina kuin ne ovat, 40 § laeissa 525/2008 ja 305/2015, ja 40 b §
laeissa 1321/2004 ja 525/2008, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

40 §

Sivuliikkeen tilinpäätös ja toimintakertomus

Jollei tämän lain kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevissa säännöksissä toisin säädetä, kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeen kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan kirjanpitolakia (1336/1997).

Sivuliikkeen tilinpäätöksen laatimiseen ei sovelleta kirjanpitolain 3 luvun 1 §:ää, 2 §:n 2 momenttia sekä 9 ja 11 §:ää, 4 luvun 1, 3, 4 ja 7 §:ää, 5 luvun 2, 2 a, 13, 16 ja 17 §:ää, 6 lukua, 7 a luvun 2—5 §:ää ja 8 luvun 6 §:ää.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sivuliikkeen tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sovelletaan vakuutusyhtiölain 8 luvun 4 §:n 5—7 momenttia, 7 ja 8 §:ää, 9 §:n 1 momentin 1-3 kohtaa ja 2 ja 3 momenttia, 10 ja 11, 13—19 ja 28—30 §:ää. Mitä mainituissa lainkohdissa säädetään osakkeista ja osakepääomasta, koskee soveltuvien osin takuusuuksia ja takuupääomaa sekä muita yhtiöosuuksia ja niistä muodostuvaa peruspääomaa.

Edellä 3 momentissa tarkoitettuun tilinpäätökseen sovelletaan, mitä kirjanpitolain 1 luvun 1 §:ssä säädetään kirjanpitovelvollisuudesta, 2 §:ssä kahdenkertaisesta kirjanpidosta, 3 §:ssä hyvästä kirjanpitotavasta, 2 luvussa liiketapahtumien kirjaamisesta ja kirjanpitoaineistosta, 3 luvun 5 §:ssä kielestä

Ehdotus

40 §

Sivuliikkeen tilinpäätös ja toimintakertomus

Kolmannen maan vakuutusyhtiön sivuliikkeen *tilinpäätös ja toimintakertomus laaditaan vakuutusyhtiölain 8 luvun säännöksiä noudattaen, jollei Finanssivalvonta myönnä lupaa laatia tilinpäätöstä noudattaen sen vakuutusyhtiön kotipaikan säännöksiä, johon sivuliike kuuluu.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ja valuutasta, 7 §:ssä tilinpäätöksen päiväyksestä ja allekirjoituksesta, 8 §:ssä tasekirjasta, 10 §:ssä tilinpäätöksen julkistamisesta, 12 §:ssä tilintarkastusta koskevista tiedoista ja 13 §:ssä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä.

40 a §

Sivuliikkeen toimintakertomusta koskevat lisäsäännökset

Sivuliikkeen toimintakertomuksessa esitetään vakuutusyhtiölain 8 luvun 9 §:n 1 momentin 1—4 kohdan sekä 2 ja 3 momentin tietojen lisäksi:

(kumotaan)

1) sen yrityksen nimi ja kotipaikka, johon sivuliike kuuluu;

2) selostus sivuliikkeen tilikauden aikana vakuutuskannan luovutuksen perusteella vastaanottamista varoista ja veloista tai luovuttamista varoista ja veloista;

3) selostus, jos yrityksestä, johon sivuliike kuuluu, on tullut emoyritys tai se on ollut vastaanottavana yrityksenä suuruudeltaan olennaisessa sulautumisessa, jos yritys on vakuutuskannan luovutuksen perusteella vastaanottanut tai luovuttanut merkittävästi varoja ja velkoja tai jos yritys on jakautunut;

4) tieto sen yrityksen, johon sivuliike kuuluu, muista ulkomaisista sivuliikkeistä tai jos yrityksellä, johon sivuliike kuuluu, on yli kymmenen sivuliikettä, tieto siitä, mistä jäljennös edellä mainitun yrityksen tilinpäätöksestä tai konsernitilinpäätöksestä, jossa esitetään tieto sivuliikkeistä, on saatavissa;

5) tieto sivuliikkeen hallussa olevista sen yrityksen, johon sivuliike kuuluu, sekä edellä mainitun yrityksen emoyrityksen osakkeiden kokonaismääristä, yhteenlasketuista nimellisarvoista sekä suhteellisista osuuksista osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketuista äänimääristä; ja

6) selostus sivuliikkeen harjoittamasta tämän lain 22 b §:ssä tarkoitettusta liitännäis-toiminnasta.

Jos sivuliike on luovuttanut sen yrityksen, johon sivuliike kuuluu, tai sen emoyrityksen osakkeita, siitä on mainittava toimintakerto-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

mukassa ja ilmoitettava vakuutusyhtiölain 8 luvun 13 §:n 3 momentin mukaiset tiedot mainitun luvun 9 §:n 3 momentin mukaisesti.

40 b §

40 b §

Tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset sekä poikkeukset

Sivuliikkeen tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevat tarkemmat määräykset

Vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset tase- ja tuloslaskelmakaavoista, rahoituslaskelmasta, taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Finanssivalvonta antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset vakuutusyhtiölain 8 luvun säännösten soveltamisesta sivuliikkeen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää siitä, milloin ja miten saadaan poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Vakuutusvalvontavirasto antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset sivuliikkeen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Vakuutusvalvontavirasto voi sivuliikkeen hakemuksesta erityisestä syystä määräajaksi myöntää luvan poiketa tämän lain ja kirjanpitolain säännöksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi sivuliikkeen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu määräys, ohje, lausunto tai lupa on kirjanpitolain tai -asetuksen taikka osakeyhtiölain tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, sosiaali- ja terveysministeriön tai Vakuutusvalvontaviraston on ennen määräyksen, ohjeen, lausunnon tai luvan antamista pyydettävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Vakuutusvalvontavirasto voi erityisestä syystä määräajaksi myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia 40 a §:n 2 momentista, tuloslaskelman ja taseen laatimisessa noudatettavista kaavoista, liitetiedoista ja toimintakertomuksen tarkemmasta sisällöstä sekä kirjanpitolain 3 luvun 6 §:stä. Poikkeuksen myön-

HE 98/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tämisen edellytyksenä on, ettei se ole tilinpäätöstä koskevien Euroopan yhteisöjen säädösten vastainen.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen
kerran kolmannen maan vakuutusyhtiön sivu-
liikkeen kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka
alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jäl-
keen.*

6.

Laki**eläkesäätiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eläkesäätiölain (1774/1995) 39 ja 40 a §,
 sellaisina kuin ne ovat, 39 § laissa 1323/2004 ja 40 a § laissa 1135/1998, sekä
muutetaan 37, 37 a ja 38 §, 41 §:n 1 momentti sekä 41 a ja 42 §,
 sellaisina kuin ne ovat, 37 § ja 38 §, 41 §:n 1 momentti ja 42 § laissa 1323/2004, 37 a § laissa 1135/1998 sekä 41 a § laeissa 1135/1998 ja 1323/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 §

Eläkesäätiön kirjanpidossa ja tilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997), jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, sekä kirjanpitoasetusta (1339/1997), jollei tämän luvun säännöksistä tai sosiaali- ja terveysministeriön tai Vakuutusvalvontaviraston vakuutus toiminnan erityisluonteeseen perustuvista määräyksistä muuta johdu.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia, ja 5—8 §:ää, 3 luvun 1 §:ää, 2 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 1 ja 3 momenttia, 4 luvun 1—4 §:ää, 5 §:n 3—5 momenttia ja 7 §:ää, 5 luvun 2, 2 a ja 4 §:ää, 5 §:n 1 momenttia, 5 a §:n 2 momenttia, 6—13 §:ää, 16 ja 17 §:ää sekä 19 ja 20 §:ää, 6, 7 ja 7 a lukua sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta eläkesäätiön tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen laatimiseen.

Kirjanpitolain pysyvillä vastaavilla tarkoitetaan eläkesäätiön taseen eriä aineettomat ja aineelliset hyödykkeet. Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan, jollei jäljempänä toisin säädetä, kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, lukuun ottamatta edellä 2 momentissa mainittuja säännöksiä, sekä 5 luvun 13 ja 16 §:ää.

37 §

Eläkesäätiön kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997), jollei tämän lain tai sen nojalla annetuista säännöksistä tai määräyksistä muuta johdu.

Kirjanpitolain 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 3 momenttia, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 ja 7 a lukua sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta eläkesäätiön tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen laatimiseen. Kirjanpitolain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei sovelleta Suomen lainsäädännön mukaisesti määräytyvän työeläkevastuun käsittelyyn.

Kirjanpitolain 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pysyviä vastaavia ovat eläkesäätiön taseessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden erät tavaravarastoja lukuun ottamatta. Tavaravarastot luetaan kirjanpitolain 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetuksi vaihto-omaisuudeksi. Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan muutoin kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, jollei 2 momentista muuta johdu. Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kirjanpitolain 5 luvun 13 ja 16 §:ää sovelletaan tässä momentissa tarkoitettuihin eriin. Tavaravarastoihin sovelletaan kuitenkin kirjanpitolain vaihto-omaisuutta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 2 momentissa mainittuja säännöksiä ja kirjanpitolain 5 luvun 16 §:ää.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 a §

Eläkesäätiön tilikausi on 12 kuukautta. Eläkesäätiön toiminnan alkaessa tai päättyessä taikka tilinpäätösajankohtaa muutettaessa tilikausi saa olla tätä lyhyempi tai pitempi, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavan eläkesäätiön tilikausi on kuitenkin kalenterivuosi.

Eläkesäätiö ei ole velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöstä. Eläkesäätiötä ei sisällytetä yhteisön konsernitilinpäätökseen.

38 §

Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää:

- 1) tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen;
- 2) tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman; sekä
- 3) taseen ja tuloslaskelman liitteenä ilmoitettavat tiedot (liitetiedot).

Kustakin taseen ja tuloslaskelman erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Jos taseen tai tuloslaskelman erittelyä on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos vertailutieto ei muun syyn takia ole käyttökelpoinen.

Tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus, jossa annetaan tiedot eläkesäätiön toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista.

Tilinpäätökseen kuuluvien ja siihen liitettyjen asiakirjojen on oltava selkeitä, ja niiden on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.

39 §

Tilinpäätös ja toimintakertomus on annettava tilintarkastajille neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, jollei Vakuutusvalvontavirasto eläkesäätiön hakemuksesta erityisestä syystä myönnä tästä poikkeusta. Tilintarkastajien on annettava tilintarkastuskertomus kuukauden kuluessa hallitukselle.

37 a §

Työntekijäin eläkelain mukaista toimintaa harjoittavan eläkesäätiön tilikausi on kalenterivuosi.

38 §

Tilinpäätökseen on liitettävä kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 a §

Jos sellaisen hyödykkeen, joka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena, valmistamiseen kohdistettavissa olevan lainan korkomenot valmistusajalta ja kirjainpitolain 4 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisen osuuden yhteismäärä on olennainen kirjainpitolain 4 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hankintamenuon verrattuna, saadaan hankintamenuon lukea mainitun 2 momentin mukaisen osuuden ohella myös nämä korkomenot.

Jollei eläkesäätiö muuta näytä, samanlaisien arvopapereiden hankintamenu määräitetään olettaen, että arvopaperit on luovutettu siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu, tai että luovutusjärjestys on ollut hankintajärjestykselle päinvastainen. Samanlaisien arvopapereiden hankintamenuksi saadaan merkitä myös toteutuneiden hankintamenujen keskiarvo, joka on painotettu vastaavilla hankintamäärillä.

41 §

Taseeseen merkitään:

- 1) rahat ja muut kuin taseessa sijoituksiksi merkittävät saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;
- 2) eläkevastuu 43 §:n säännöksiä ja sosiaalija terveysministeriön sekä Vakuutusvalvontaviraston määräyksiä noudattaen laskettuun arvoon; sekä
- 3) muut velat nimellisarvoon tai, jos velka on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

41 a §

(kumotaan)

41 §

Taseeseen merkitään:

- 1) rahat ja muut kuin taseessa sijoituksiksi merkittävät saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;
- 2) eläkevastuu 43 §:n mukaisesti laskettuun arvoon; sekä
- 3) muut velat nimellisarvoon tai, jos velka on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

41 a §

Tilikauden päättyessä jäljellä olevien taseen pääryhmään "sijoitukset" sisältyvien sijoitusten hankintamenu aktivoidaan. Rakenusten ja muiden pitkävaikutteisten menojen sekä kaluston hankintamenu kirjataan vaikutusaikanaan poistoina kuluiksi. Jos sijoitusomaisuuden käypä arvo on tilikauden päättyessä hankintamenua tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalen-

Voimassa oleva laki

Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan taseeseen merkitä vielä poistamatta olevan hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja poistamatta olevan hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. *Arvonorotusta vastaava määrä on merkittävä tuloslaskelmaan. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, arvonorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti.*

Ehdotus

nuksilla vähennettynä hankintamenoa pienempi, on erotus kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta kuluksi kirjaaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvon alentumista on pidettävä tilapäisenä. Jos kulukirjaus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

Joukkovelkakirjalainojen ja muiden vastaavien raha- ja pääomamarkkinavälineiden hankintamenona käytetään jaksotettua hankintamenoa, joka saadaan jaksottamalla joukkovelkakirjalainan ja muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen nimellisarvon ja hankintamenon erotus korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi joukkovelkakirjalainan taikka raha- tai pääomamarkkinavälineen juoksuaikana ja merkitsemällä vastaerä joukkovelkakirjalainan taikka rahatai pääomamarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Jaksotetusta hankintamenosta kirjataan arvonalennus 1 momentin mukaisesti alimman arvon periaatteella tai jaksotettua hankintamenoa alennetaan vain muilla kuin yleisen korkotason vaihtelusta johtuvilla arvonalentumisilla. Jos arvonalennus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi. Arvostustapa valitaan tase-eräkohtaisesti ja sitä noudatetaan johdonmukaisesti.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan taseeseen merkitä vielä poistamatta olevan hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja poistamatta olevan hankintamenon erotuksen suuruinen arvonorotus. Arvonorotusta vastaava määrä on merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta omaan pääomaan sisältyvään arvonorotusrahastoon. Jos arvonorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonorotusrahastoon merkitty arvonorotus on peruutettava.

Edellä 1—3 momentissa ja 41 §:ssä säädetystä poiketen rahoitusvälineet voidaan arvostaa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään joko tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tai taseen omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon. Tarkemmat säännökset käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytysten ja käyvän arvon määrittämisen pääperiaatteista, käyvän arvon muutosten merkitsemisestä tuloslaskelmaan ja taseeseen sekä rahoitusvälineistä annettavista liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sellaiset sijoitukset, joilla eläkesäätiö käy kauppaa, voidaan luokitella kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvälineisiin. Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkempia määräyksiä kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvälineiden luokittelusta ja suojauslaskennasta.

Edellä 1 ja 3 momentista poiketen sijoituskiinteistöt ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa mainitut muut sijoitukset voidaan arvostaa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan. Tarkemmat säännökset käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytyksistä, käyvän arvon määrittämisestä, käyvän arvon muutosten merkitsemisestä tuloslaskelmaan sekä näistä eristä annettavista liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Eläkesäätiön tulee valita arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos eläkesäätiö valitsee arvostusperiaatteeksi 4 tai 5 momentin mukaisen käypään arvoon arvostamisen, säätiö ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samanaikaisesti 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa noudatetaan johdonmukaisesti.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä silloin, kun noudatetaan 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita.

Taseen liitteenä on ilmoitettava taseeräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja

Eläkesäätiön tulee valita arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos eläkesäätiö valitsee arvostusperiaatteeksi *kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n* mukaisen arvostamisen, säätiö ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samanaikaisesti 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa on noudatettava johdonmukaisesti.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä silloin, kun noudatetaan 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita.

Taseen liitteenä on ilmoitettava taseeräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja

Voimassa oleva laki

käypä arvo siten kuin Vakuutusvalvontavirasto tarkemmin määrää.

Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkemmat määräykset sijoitusten käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytyksistä, sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä, sijoitus- ja käyttöomaisuuden välisistä siirroista sekä rakennusten ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistojen esittämistävasta.

42 §

Vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset tase- ja tuloslaskelmakaavoista, taseen ja tuloslaskelman liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää siitä, milloin ja miten saadaan poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Vakuutusvalvontavirasto antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset eläkesäätiön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Vakuutusvalvontavirasto voi antaa ohjeita ja lausuntoja tämän luvun, sosiaali- ja terveysministeriön 1 momentissa tarkoitetun asetuksen sekä kirjanpitolain ja -asetuksen soveltamisesta eläkesäätiöihin.

Vakuutusvalvontavirasto voi eläkesäätiön hakemuksesta erityisestä syystä määräajaksi myöntää luvan poiketa 4 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja määräyksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi eläkesäätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu määräys, ohje, lausunto tai lupa on kirjanpitolain tai -

Ehdotus

käypä arvo siten kuin *Finanssivalvonta* tarkemmin määrää.

Johdannaissopimuksiin sovelletaan 4 momentissa säädetyllä tavalla joko 1 momenttia tai kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ää.

42 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelmakaavoista, toimintakertomuksesta, tilinpäätöksen liitetiedoista, sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää siitä, milloin ja miten saadaan poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

1) eläkesäätiön tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta;

2) sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä, kun ne arvostetaan taseessa hankintamenoon ja sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa;

3) tarvittaessa rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen esittämisestä tilinpäätöksessä, kun ne arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisesti;

4) 41 a §:n 1 momentin mukaisesti kirjattujen johdannaissopimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.

Finanssivalvonta voi eläkesäätiön hakemuksesta erityisestä syystä määräajaksi myöntää luvan poiketa 1 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja 3 momentissa tarkoitetuista määräyksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi eläkesäätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu säännös määräys tai lupa on tilinpäätöstä ja toiminta-

HE 98/2015 vp

Voimassa oleva laki

asetuksen tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, sosiaali- ja terveysministeriön tai Vakuutusvalvontaviraston on ennen määräyksen, *ohjeen, lausunnon* tai luvan antamista pyydettyä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Vakuutusvalvontavirasto voi erityisistä syistä määrääjäksi myöntää yksittäistapauksissa poikkeuksia *1 momentista ja kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n 1 momentista* sekä 3 luvun 6 §:stä.

Ehdotus

kertomusta koskevien kirjanpitolain tai sen nojalla annettujen säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, on sosiaali- ja terveysministeriön ennen säännöksen antamista tai *Finanssivalvonnan* ennen määräyksen antamista tai luvan myöntämistä pyydettyä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Finanssivalvonta voi erityisestä syystä myöntää yksittäistapauksessa poikkeuksen kirjanpitolain 3 luvun 6 §:ssä säädetystä tilinpäätöksen laatimisajasta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 ____ . Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran eläkesäätiön kirjanpitoon siltä tilikaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta 2016 tai sen jälkeen.

Lain 41 a §:n 3 momenttia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tehtyihin arvonnkorotuksiin.

7.

Laki

vakuutuskassalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan vakuutuskassalain (1164/1992) 71 §:n 2 momentti ja 74 §, sellaisina kuin ne ovat, 71 §:n 2 momentti ja 74 § laissa 1136/1998, sekä *muutetaan* 70 ja 72 §, 74 a §:n 1 momentti sekä 74 b ja 77 §, sellaisina kuin ne ovat, 70 ja 72 §, 74 a §:n 1 momentti ja 77 § laissa 1324/2004 sekä 74 b § laissa 1136/1998 ja 1324/2004, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

70 §

Vakuutuskassan kirjanpidossa ja tilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997), jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu, sekä *kirjanpitoasetusta (1339/1997), jollei tämän luvun säännöksistä tai sosiaali- ja terveysministeriön tai Vakuutusvalvontaviraston vakuutustoiminnan erityisluonteeseen perustuvista määräyksistä muuta johdu.*

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia ja 5—8 §:ää, 3 luvun 1 §:ää, 2 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 1 ja 3 momenttia, 4 luvun 1—4 §:ää, 5 §:n 3—5 momenttia ja 7 §:ää, 5 luvun 2, 2 a ja 4 §:ää, 5 §:n 1 momenttia, 5 a §:n 2 momenttia, 6—13 §:ää, 16 ja 17 §:ää sekä 19 ja 20 §:ää, 6, 7 ja 7 a lukua sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta vakuutuskassan tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen laatimiseen.

Kirjanpitolain pysyvillä vastaavilla tarkoitetaan vakuutuskassan taseen eriä aineettomat ja aineelliset hyödykkeet. Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan, jollei jäljempänä toisin säädetä, kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, lukuun ottamatta edellä 2 momentissa mainittuja säännöksiä, sekä 5 luvun 13 ja 16 §:ää.

Ehdotus

70 §

Vakuutuskassan kirjanpidossa sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadinnassa on noudatettava kirjanpitolakia (1336/1997), jollei tämän lain tai sen nojalla annetuista säännöksistä tai määräyksistä muuta johdu.

Kirjanpitolain 1 luvun 4 §:n 1 momenttia, 3 luvun 2 §:n 4 momenttia, 4 §:n 2 momenttia, 9—12 §:ää sekä 13 §:n 3 momenttia, 4 luvun 1 ja 7 §:ää, 5 luvun 2 §:ää, 2 a §:n 6 momenttia, 13, 16 ja 17 §:ää, 7 ja 7 a lukua sekä 8 luvun 6 §:ää ei sovelleta vakuutuskassan tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen laatimiseen. *Kirjanpitolain 3 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohtaa ei sovelleta Suomen lainsäädännön mukaisesti määräytyvän työeläkevastuun käsittelyyn.*

Kirjanpitolain 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja pysyviä vastaavia ovat eläkesäätöön taseessa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden erät tavaravarastoja lukuun ottamatta. Tavaravarastot luetaan kirjanpitolain 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetuksi vaihto-omaisuudeksi. Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sovelletaan muutoin kirjanpitolain pysyviä vastaavia koskevia säännöksiä, jollei 2 momentista muuta johdu. *Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kirjanpitolain 5 luvun 13 ja 16 §:ää sovelletaan tässä momentissa tarkoitettuihin eriin. Tavaravarastoihin*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sovelletaan kuitenkin kirjanpitolain vaihtomaisuutta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta 2 momentissa mainittuja säännöksiä ja kirjanpitolain 5 luvun 16 §:ää.

71 §

Vakuutuskassa ei ole velvollinen laatimaan ja sisällyttämään tilinpäätökseensä konsernitiilinpäätöstä. (2 mom. kumotaan)

72 §

Tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka sisältää:

- 1) tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan taseen;
- 2) tuloksen muodostumista kuvaavan tuloslaskelman; sekä
- 3) taseen ja tuloslaskelman liitteenä ilmoitettavat tiedot (liitetiedot).

Kustakin taseen ja tuloslaskelman erästä on esitettävä vastaava tieto viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto). Jos taseen tai tuloslaskelman erittelyä on muutettu, on vertailutietoa mahdollisuuksien mukaan oikaistava. Samoin on meneteltävä, jos vertailutieto ei muun syyn takia ole käyttökelpoinen.

Tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus, jossa annetaan tiedot vakuutuskassan toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista.

Tilinpäätökseen kuuluvien ja siihen liitettyjen asiakirjojen on oltava selkeitä ja niiden on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus.

Tilinpäätös ja toimintakertomus on annettava tilintarkastajille vähintään kuukautta ennen varsinaista kassankokousta.

72 §

Tilinpäätökseen on liitettävä kirjanpitolain 3 luvun 1 a §:ssä tarkoitettu toimintakertomus.

74 §

Jos sellaisen hyödykkeen, joka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena, valmistamiseen kohdistettavissa olevan lainan korkomenot valmistusajalta ja kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisen osuuden yhteismäärä on olennainen kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hankintamenoon verrattuna, saadaan hankintameno lukea mainitun 2 momentin mukaisen osuuden ohella myös nämä korko- (kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

menot.

Jollei vakuutuskassa muuta näytä, samanlajisten arvopapereiden hankintameno määritetään olettaen, että arvopaperit on luovutettu siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu, tai että luovutusjärjestys on ollut hankintajärjestykselle päinvastainen. Samanlajisten arvopapereiden hankintamenoiksi saadaan merkitä myös toteutuneiden hankintamenojen keskiarvo, joka on painotettu vastaavilla hankintamäärillä.

74 a §

Taseeseen merkitään:

- 1) rahat ja muut kuin sijoituksiksi merkitävät saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;
- 2) vastuovelka 79 §:n ja 80 §:n 2 momentin säännöksiä ja sosiaali- ja terveysministeriön sekä Vakuutusvalvontaviraston määräyksiä noudattaen laskettuun arvoon; sekä
- 3) muut velat nimellisarvoon tai, jos velka on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

74 a §

Taseeseen merkitään:

- 1) rahat ja muut kuin sijoituksiksi merkitävät saamiset nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon;
- 2) vastuovelka 79 §:n ja 80 §:n 2 momentin mukaisesti laskettuun arvoon; sekä
- 3) muut velat nimellisarvoon tai, jos velka on indeksiin taikka muuhun vertailuperusteseen sidottu, muuttuneen vertailuperusteen mukaiseen nimellisarvoa korkeampaan arvoon.

74 b §

Tilikauden päättyessä jäljellä olevien taseen pääryhmään "sijoitukset" sisältyvien sijoitusten hankintameno aktivoidaan. Rakennusten ja muiden pitkävaikutteisten menojen sekä kaluston hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan poistoina kuluksi. Jos sijoitusomaisuuden käypä arvo on tilikauden päättyessä hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettynä hankintamenoa pienempi, on erotus kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta kuluksi kirjaaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvon alentumista on pidettävä tilapäisenä. Jos kulukirjaus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

Joukkovelkakirjalainat ja muut raha- ja

74 b §

Tilikauden päättyessä jäljellä olevien taseen pääryhmään "sijoitukset" sisältyvien sijoitusten hankintameno aktivoidaan. Rakennusten ja muiden pitkävaikutteisten menojen sekä kaluston hankintameno kirjataan vaikutusaikanaan poistoina kuluksi. Jos sijoitusomaisuuden käypä arvo on tilikauden päättyessä hankintamenoa tai tämän momentin perusteella aikaisemmin tehdyillä arvonalennuksilla vähennettynä hankintamenoa pienempi, on erotus kirjattava arvonalennuksena kuluksi. Jollei sosiaali- ja terveysministeriö erityisestä syystä toisin määrää, käyttöomaisuudeksi ja saamiseksi katsottavien sijoitusten osalta kuluksi kirjaaminen voidaan jättää suorittamatta, jos arvon alentumista on pidettävä tilapäisenä. Jos kulukirjaus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi.

Joukkovelkakirjalainojen ja muiden vas-

Voimassa oleva laki

pääomamarkkinavälineet voidaan merkitä taseeseen 1 momentista poikkeavalla tavalla siten kuin sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetään.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan taseeseen merkitä vielä poistamatta olevan hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja poistamatta olevan hankintamenon erotuksen suuruinen arvonkorotus. Arvonkorotusta vastaava määrä on merkittävä tuloslaskelmaan. Jos arvonkorotus osoittautuu aiheettomaksi, arvonkorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti.

Edellä 1—3 momentissa säädetystä poiketen rahoitusvälineet voidaan arvostaa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään joko tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan tai taseen omaan pääomaan sisältyvään käyvän arvon rahastoon. Tarkemmat säännökset käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytysten ja käyvän arvon määrittämisen pääperiaatteista, käyvän arvon muutosten merkitsemisestä tuloslaskelmaan ja taseeseen sekä rahoitusvälineistä annettavista liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sellaiset sijoitukset, joilla vakuutus-kassa käy kauppaa, voidaan luokitella kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvälineisiin. Vakuutusvalvontavirasto antaa ministeriön asetusta täydentävät tarkemmat

Ehdotus

taavien raha- ja pääomamarkkinavälineiden hankintamenona käytetään jaksotettua hankintamenoa, joka saadaan jaksottamalla joukkovelkakirjalainan ja muun vastaavan raha- ja pääomamarkkinavälineen nimellisarvon ja hankintamenon erotus korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi joukkovelkakirjalainan taikka raha- tai pääomamarkkinavälineen juoksuaikana ja merkitsemällä vastaerä joukkovelkakirjalainan taikka rahatai pääomamarkkinavälineen hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Jaksotetusta hankintamenosta kirjataan arvonalennus 1 momentin mukaisesti alimman arvon periaatteella tai jaksotettua hankintamenoa alennetaan vain muilla kuin yleisen korkotason vaihtelusta johtuvilla arvonalentumisilla. Jos arvonalennus osoittautuu viimeistään tilikauden päättymispäivänä aiheettomaksi, se on kirjattava kulukirjauksen oikaisuksi. Arvostustapa valitaan tase-eräkohtaisesti ja sitä noudatetaan johdonmukaisesti.

Jos maa- tai vesialueen, rakennuksen, arvopaperin tai muun niihin verrattavan hyödykkeen käypä arvo on tilinpäätöspäivänä pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi, saadaan taseeseen merkitä vielä poistamatta olevan hankintamenon lisäksi enintään käyvän arvon ja poistamatta olevan hankintamenon erotuksen suuruinen arvonkorotus. Arvonkorotusta vastaava määrä on merkittävä sijoitusomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta tuloslaskelmaan ja käyttöomaisuudeksi katsottavan hyödykkeen osalta omaan pääomaan sisältyvään arvonkorotusrahastoon. Jos arvonkorotus osoittautuu aiheettomaksi, tuloslaskelmaan merkitty arvonkorotus on oikaistava tulosvaikutteisesti ja arvonkorotusrahastoon merkitty arvonkorotus on peruutettava.

Vakuutus-kassan tulee valita arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos kassa valitsee arvostusperiaatteeksi kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisen arvostamisen, kassa ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samanlaisesti 1—3 momentissa määritellyjä arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa noudatetaan johdonmukaisesti.

määräykset käyvän arvon arvostuksen edellytyksistä ja määrittämisestä. Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkempia määräyksiä kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvälineiden luokittelusta ja suojauslaskennasta.

Edellä 1 ja 3 momentissa säädetystä poiketen sijoituskiinteistöt ja sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa mainitut muut sijoitukset voidaan arvostaa käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuotoksi tai kuluksi tuloslaskelmaan. Tarkemmat säännökset käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytyksistä, käyvän arvon määrittämisestä, käyvän arvon muutosten merkitsemisestä tuloslaskelmaan sekä näistä eristä annettavista liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Vakuutusvalvontavirasto antaa ministeriön asetusta täydentävät tarkemmat määräykset käyvän arvon arvostuksen edellytyksistä ja määrittämisestä.

Vakuutuskassan tulee valita arvostustapa siten, että tiettyyn käyttötarkoitukseen luettaviin varoihin sovelletaan yhdenmukaisia arvostusperiaatteita. Jos kassa valitsee arvostusperiaatteeksi 4 tai 5 momentin mukaisen käypään arvoon arvostamisen, kassa ei voi soveltaa vastaavaan käyttötarkoitukseen luettaviin muihin vastaaviin varoihin samankaltaisesti 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita. Valittua arvostustapaa noudatetaan johdonmukaisesti.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä silloin, kun noudatetaan 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita.

Taseen liitteenä on ilmoitettava taseeräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo siten kuin Vakuutusvalvontavirasto tarkemmin määrää.

Vakuutusvalvontavirasto antaa tarkemmat määräykset sijoitusten käyvän arvon mukaisen arvostuksen edellytyksistä, sijoitusten käyvän arvon ja hankintamenon määrittämisestä, sijoitus- ja käyttöomaisuuden välisistä siirroista sekä rakennusten ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistojen esittämistä vasta.

Hyödyke siirretään sijoitusomaisuudeksi tai käyttöomaisuudeksi katsottavien sijoitusten ryhmästä toiseen 1—3 momentissa tarkoitettun tasearvon määräisenä silloin, kun noudatetaan 1—3 momentissa määriteltyjä arvostusperiaatteita.

Taseen liitteenä on ilmoitettava taseeräkohtaisesti sijoitusten hankintameno ja käypä arvo siten kuin *Finanssivalvonta* tarkemmin määrää.

Johdannaisopimuksiin sovelletaan 4 momentissa säädetyllä tavalla joko 1 momenttia tai kirjanpitolain 5 luvun 2 a §:ää.

77 §

Vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset tase- ja tuloslaskelmakaavoista, taseen ja tuloslaskelman liitetiedoista ja toimintakertomuksessa annettavista tiedoista sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää siitä, milloin ja miten saadaan poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Vakuutusvalvontavirasto antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset vakuutuskassan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta.

Vakuutusvalvontavirasto voi antaa ohjeita ja lausuntoja tämän luvun, sosiaali- ja terveysministeriön 1 momentissa tarkoitetun asetuksen sekä kirjanpitolain ja -asetuksen soveltamisesta vakuutuskassoihin.

Vakuutusvalvontavirasto voi vakuutuskassan hakemuksesta erityisestä syystä määräjäksi myöntää luvan poiketa 4 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja määräyksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi vakuutuskassan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu määräys, ohje, lausunto tai lupa on kirjanpitolain tai -asetuksen tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, sosiaali- ja terveysministeriön tai Vakuutusvalvontaviraston on ennen määräyksen, ohjeen, lausunnon tai luvan antamista pyydyttävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Vakuutusvalvontavirasto voi erityisistä syistä määräjäksi myöntää yksittäistapauk-

77 §

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat säännökset tilinpäätöksen tase- ja tuloslaskelmakaavoista, toimintakertomuksesta, tilinpäätöksen liitetiedoista, sekä tase-erittelyistä ja liitetietojen erittelyistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää siitä, milloin ja miten saadaan poiketa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevista säännöksistä oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Finanssivalvonta antaa vakuutustoiminnan erityisluonteesta johtuvat tarkemmat määräykset:

1) vakuutuskassan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta;

2) *sijoitusten käyvän arvon määrittämisestä kun ne arvostetaan taseessa hankintamenoon ja sijoitusten käyvän arvon ja hankintameno esittämisestä tase-eräkohtaisesti liitetiedoissa;*

3) *tarvittaessa rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen esittämisestä tilinpäätöksessä kun ne arvostetaan kirjanpitolain 5 luvun 2 a tai 2 b §:n mukaisesti;*

4) *74 b §:n 1 momentin mukaisesti kirjattujen johdannaissovimusten käsittelystä kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä.*

Finanssivalvonta voi vakuutuskassan hakemuksesta erityisestä syystä määräjäksi myöntää luvan poiketa 1 momentissa tarkoitetuista säännöksistä ja 3 momentissa tarkoitetuista määräyksistä, jos poikkeus on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi vakuutuskassan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu säännös, määräys tai lupa on tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien kirjanpitolain tai sen nojalla annettujen säännösten yleisen soveltamisen kannalta merkittävä, on sosiaali- ja terveysministeriön ennen säännöksen antamista tai *Finanssivalvonnan* ennen määräyksen antamista tai luvan myöntämistä pyydyttävä siitä kirjanpitolautakunnan lausunto.

Finanssivalvonta voi erityisestä syystä myöntää yksittäistapauksessa *poikkeuksen*

HE 98/2015 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sissa poikkeuksia 1 momentista ja kirjanpitolain 2 luvun 9 §:n 1 momentista sekä 3 luvun 6 §:stä.

kirjanpitolain 3 luvun 6 §:ssä säädetystä tilinpäätöksen laatimisajasta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 . Lakia sovelletaan ensimmäisen ker-
ran vakuutuskassan kirjanpitoon siltä tili-
kaudelta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta
2016 tai sen jälkeen.*

*Lain 74 b §:n 3 momenttia sovelletaan lain
voimaantulon jälkeen tehtyihin arvonkoro-
tuksiin.*